လဝ်ႈသုၶမ်း (တၢင့်ယၢၶမ်း)
တၵ့်ၵသိ,လ မႁႃ,ထမ်,မႃ,လၵိယ
M.A (Buddhism) Thesis

သပ်းလႅင်းၸၶဝ့်

ဝိပသ်သၼႃႇ ၵမ်ႇမထၢၼ်း

ငလႈ

ၵပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလႅဝ်

ပီသႃႇသၼႃႇ	ပီတႆး	ပီၶရိတ်ႉ
2545	2095	2001

ထဝ်ႈသုၶမ်း (တၢင်ႇယၢၶၼ်း)
တၵ်ႉၵသီႉလ မႁႃႉထမ်ႉမႃႉလရိယ
M.A (Buddhism) Thesis

သပ်းလင်းၸၶဝ့်

ဝိပႆႉသၼႃႇ ၵမ်ႉမထၢၼ်း
ၼႂ်း
ၵၢပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလဵဝ်

ပီသႃႇသၼႃႇ	ပီတႆး	ပီၶရိတ်ႉ
2545	2095	2001

လမ်းခိၣ်း

မိၢ် ကူ့ဝ်ဖျၢ့	ခရံၤလိၣ်;
1 ဖျၢ့သင်,	-
2 ဝိပသ့်သခရံ, ဂမ်,မထၢခ်းငလ; ဂၢပ်;ပၢခ်ယၢမ်းလီ်ဝ်	1
3 ထဂိတ်;ငလ; ဂမ်,မထၢခ်း	8
4 ကၢ,ခရံ,ပၢ,ခဧ ဂမ်,မထၢခ်း	9
5 ဂၢခ်လူင်;ခရံ; ကၢ,ခရံ,ပၢ,ခဧဂမ်,မထၢခ်း·	10
6 လွင်;ငတ,ဂ့်တ်းဂၢခ် ကၢ,ခရံ,ပၢ,ခဧဂမ်,မထၢခ်း	11
7 ဝိပသ့်သခရံ,	13
8 လွင်;ခပ်းခိုင်တၢ,တေဂ့်တ်း ဂၢခ်ဝိပသ့်သခရံ,	13
9 ဂူၢမ်းကတိတ့်ထၢခ်, ပတိခ်,လၢ,	14
10 ခူးလိၢးဂ့်တ်းဂၢခ် ဝိပသ့်သခရံ,	16
11 ခူးလိၢးယဂ့် တုဂ့်ခဝေ,တခရံ, မိၢ်(1)	18
12 ခူးလိၢးယဂ့် တုဂ့်ခဝေ,တခရံ, မိၢ်(2)	19
13 ခူးလိၢးယဂ့် တုဂ့်ခဝေ,တခရံ, မိၢ်(3)	19
14 ဝေ,တခရံ, သၢမ်ပိုင်	20
15 တုဂ့်ခဝေ,တခရံ,ခိ့ တေလိ;တူလ်း တေၢ,ပေၤဂ့ၢ ကမ်,ထို;	21
16 ဂွပ်;သင်ငလူ; ထိ်ပ်းမၤ	22
17 ပိခ်လူ.ငလ; ကခိတ့်လ တုဂ့်ခ ကခတေ့်တ	22
18 လူဝ်,လိ;ဝို့လို့ ဂ့တ်းဂ့ၢခ်ခင်,ကိုဝ် တေၢ,သူ;ထိ်ပ်း	28
19 ထိ်ပ်း ဂ့်တ်းပခ် ဃွခ်းလိသင်	29
20 ယူိခ့်သေ တေလိ;ဂ့်တ်းကိုဝ်	29
21 လိၢးယဂ့်ဝေ,တခရံ,	31

22 ထိပ်းတုၵ့်ၶဝေ,တၶႄ, ထၢင်ႈပိၼ်ၵူ,ထိူင့်ၵိူဝ် 31
23 ပေႃးပူၼ့်ထိပ်းတုၵ့်ၶ တေလီႈသိုပ်,ၵိတ်းၵိူဝ်ထၢင်ႈ 32
24 ၺႃၶၼ်,ၽြေးႁၼ်ၼလ; ၺႃၶၼ်,ႁဝ်းႁၼ် မိူၼ်ၵၼ် 33
25 ၶဝ်းယၢမ်း ၵၼ်လမ်,လွင်ႈသေပိူၼ်ႈ 34
26 ပုၼ်ႈၽွၼ်းသြ, ၼၶပၼ်လီႈၶၢင်,ၶီၵူလ်ႈ 36
27 ၵၼ်ထၢင်ႈၵိတ်းၵႂ်ႈၺႃၶၼ်,ဝိပသ့်သၶႄ,ၵဝ်,သဝ်;
(10)ပိူင် 36
28 သတိပထၢၼ်,တြႃးသီ,ပိူင် 38
29 ပိ လုၵ်း ၶၢင်ႈ ၶွၼ်းသေ ၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး 39
30 လီးပိသေ ၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး 40
31 လီးလုၵ်းသေ ၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး 41
32 လီးၶၢင်ႈသေ ၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး 41
33 လီးၼၵႈလိတ်ႈ လွင်ႈငဝ်ၶွၼ်း(7)လီး 41
34 လီးၶွၼ်းသေ ၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး 43
35 လီးၶွၼ်းသီ,လီး 45
36 ၶၢင်းယၢမ်းၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး 45
37 တေလီႈယိူင်ႈၶၢင်,ၵိူဝ် 46
38 ၽွၼ်းလီ လွင်ႈလီႈၵိတ်း သတိပထၢၼ်, 48
39 ဝိပသ့်သၶႄ,ၵမ်,မထၢၼ်းၶၢဝ့် ယေႃးၵႄ,တၢင်းပိၼ်ၵေႈ
ယၢလီႈယူ, 50
40 ပေႃးထင်,(7)ပိူင် ၵိတ်းၵိူဝ်ၵိဝ်,ထူး သတိပထၢၼ်, 51
41 ၶေႃႈတိုၵ်းသူၶၼ်း 53

လိၢ်းခင်ႈသေ ၵိူတ်းဂါခ်ႁြူး

လီႈလုၵ်ႈသေ ၵ်တ်းၵၢၼ်တြုး

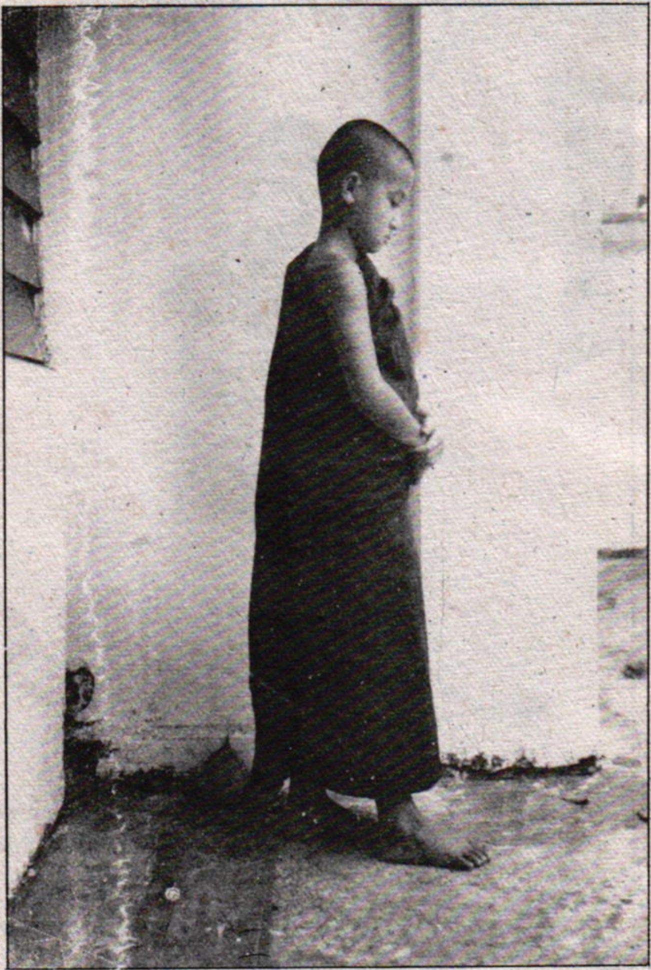

လႆးပႆသေ့ ၷ်တ်းဂၢခ်တြုး

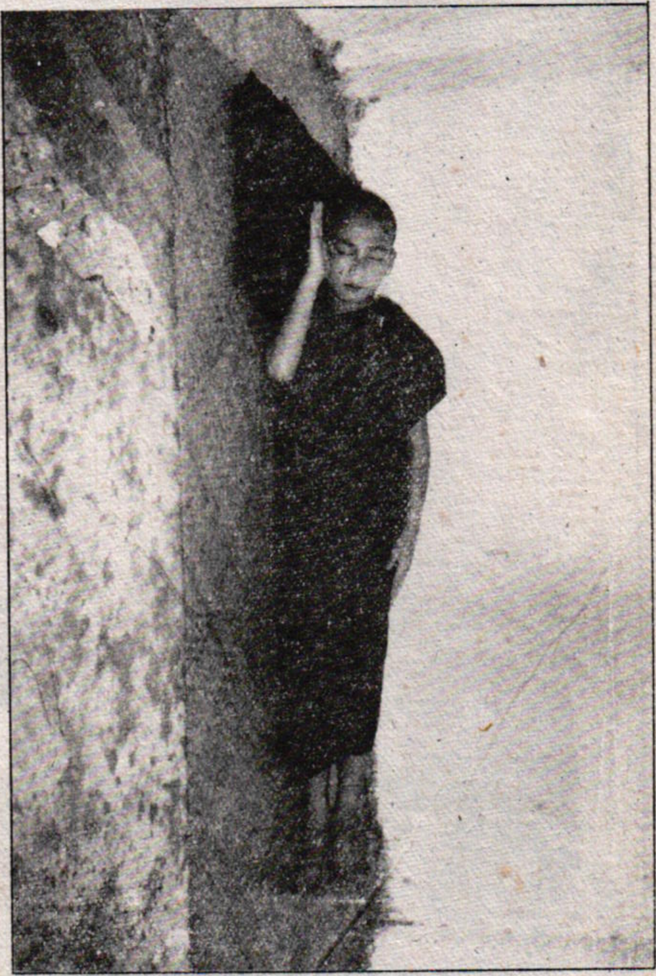

လုံးခွှခင်းသေ ၎ိတ်းဂါခ်တြုး

လႆၢးဝႆ.ဝၢင်းမိုဝ်း မိူဝ်ႈလုၵ်းဢလႈ မိူင်ႈပႆ

လီၢ်းၶင်ႈသေ ၵျႅတ်းၵၢၼ်တြႃး

ၶေႃႈသင်ႇ

ၵၢၼ်ဝိပႆႉသၼႃႇ ၵမ်ႇမထၢၼ်းၼႆႉ ၽွင်းယၢမ်းတီႈလႂ် မၼ်း ထိုင်ၵၢပ်ႈပၢၼ်မၼ်းဝႆႉယူႇယဝ်ႉလႄႈ လိူဝ်းၵၢၼ်မီးလိူဝ်ႉၽႅၼ်း ပႃႇရမီႇ ၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၸတ်းလႆႈ ႁၵ်ႉၼၢင်းႁႃၽိုၵ်းယူႇ ႁူႈဝၢၼ်ႈႁူႈမိူင်းယဝ်ႈ။

ပီႈၶွင်ႉတီႈႁဝ်းၵေႃႈ လွမ်းၶဝ်ႇ ၸဝ်ႈပိၼ်ႁူၼ်းႁိူဝ်းလိ ရတၼႃႇ သၢမ်ပိူင်လႄႈ ၵွၼ်ၵၼ်တိုဝ်းၵမ်လွမ်း ႁဵတ်းလွမ်းၶဝ်ႇ ၶေႃႈသင်ႇ သွၼ်မုၼ်ၸမ်းပြေးယူႇ။ ၶေႃႈသင်ႇသွၼ်မုၼ်ၸမ်းပြေးၼၼ်ႉ ၶဝ်ႇႁိုဝ် ပေႃးတေပွင်ႇထိုင်ႈ ၽိူဝ်ႇတီႈႁဝ်းၼႆႉ သင်ၸတ်းလႄႈ ၽူႈၵတ်ႉၶႅၼ်ႇတီး လဝ်ႈၼူးမေတီႈႁဝ်းၸဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ၸတ်းလွင်ပိုတ်ႇပၢၵ်ႈ တီႈပွင်ႇထမ်း လဝ်ႈမႃး ပၼ်သိုပ်ႇပၼ်ယူႇ။ လွမ်းလူလၢႆႈၵၢပ်ႈပၢၼ်သေ ပပ်ႉလွၵ်း လိၵ်ႈလၢႆးၵေႃႈ ဝိပႆႉသၼႃႇၼၼ်ႉၵေႃႈ ပုၼ်ႈတႃႇတီႈႁဝ်း ထုၵ်ႇလီမီး တင်းၼမ်ယူႇ။ ပပ်ႉၵွၼ်ႇၵၼ်ၼႆႉလႄႈ ၵိင်ပိုင်ႈလူလၢႆႈ လဝ်ႈၼူးထမ်ႇမ သႃႇမိ (လိၵ်ႈၸူႈ) လဝ်ႈၼူးၸေႃးတိၵ(ပၢင်လူင်)ၸဝ် ယူႇတီႈဝဵင်းလၢၼ်ႇ တၢၼ်ႇ၊ မိူင်းၵိင်ႇရလၢၼ်ႇသေ တိုၵ်းသူၼ်းမႃး ပုၼ်ႈတႃႇ ပပ်ႉ "ၸဝ်းတၢင်းႁဝ်း သိပ်းပီ"ၼၼ်ႉ ၸိုႈၽိူဝ်ႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ တႅမ်ႈပၼ်လွင်ႈၼိုဝ်း "ၵမ်ႇမထၢၼ်း လႄႈ ၵၢပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလႂ်"ၼႆယူႇ။ ႁူပ်ႈၼၼ်ႉ ပိူင်ႈ ၶဝ်ႇလဝ်ႈၵႆ၊ ပွင်ႇလွင်ႁၼ်ထိုင်ၼၼ်ႉ လင်ႇလိုဝ်ႈၵၸ်ၸဝ်းယၢမ်းသေ တႅမ်ႈပိၼ်မႃး မူႇလိၵ်ႈၵွၼ်ႇၽိူၼ်ၼႆႉယဝ်ႉ။ ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ပပ်ႉၵွၼ်ႇ ၽိူၼ်ၼႆႉ တေပိၼ် ပပ်ႉၵိမ်မိုဝ်းလီၵွၼ်ႇပပ်ႉၼိူင်ႈ ပုၼ်ႈတႃႇၽိူဝ်ႈပျႃးလွင်ႈ ဝိပႆႉသၼႃႇၼၼ်ႉ ယူႇၼႆသေ လင်ႇတေၼိုၼ်းမႄး ပေႃးၵွၵ်ႇႁင်း ၸေႃႇၵိတ်းပိၼ် "ၸွင်ၽၢၵ်ႇထမ်း" ပုၼ်ႈတႃႇ လဝ်ႈၽိူဝ်ႈလီႁဝ်းၸဝ်ယဝ်ႈ။

လဝ်ႈသုၸမ်း တၵ်ႉၵသီႇလမၶႃႇထမ်ႇမႃႇလၵိယ M.A (Thesis)

ဝိပႆႉသၼႃႇ ၵမ်ႉမထၢၼ်းၶလႈ ၵၢပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလဵဝ်

မုၼ်ၼမ်းၽြႃးပိၼ်မႃး မီးမႃးၶိုၼ်းမိူင်းႁူၼ်းၶိူဝ်ႈ ပိၼ်ပုၼ်ႈတႃႇမႃး ၵႂၢၼ်ၵၢဝ် ၽီသၢင်သတ်းႁူၼ်းတၢင်းၼမ် ၵွၵ်ႉမုၼ်ႉပုၼ်ႉလွတ်ႈ ၶိုၼ်း လိူၵ်ႈၽွတ်ႈသႂ်ႇသၢင်ႇ တုၵ်ႉယၢၵ်ႈလူင်ၶိူဝ်ႈယူႇယဝ်ႈ။ ပေႃးတူၺ်းၵႂၢၼ် ၽွင်းမိူဝ်ႈၼႃႈလွင်းလဝ်ႈ ပိၼ်ၵႃးသေ သုမေႉထျႉၶၼ်ႉလိုၼ် သင်ၵျႈ ၼႃႈလဝ်ႈ ၼိုႈၼဝ်ႈၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇလၢတ်ႈၶၼ်ႉၶိူဝ် တိုၼ်းပိၼ်လီႈၵမ်း လဵဝ်ၵမ်ႇၵၢင်ႉ။ ႁူၺ်းၵျႈ ၼႃႈလဝ်ႈဝူၼ်ႉၼီႈလွၵ်ႉၵျႈ-

“ၵိံ မေ ၵေၵေၼ တိၼ်ၼေၼေ၊ ပုၵိသေၼ ထျမ တၼသ်သိ ၼႃ သပ်ပလၺ် လူတံ ပပုၼိတ္တျ၊ သၼ်တျရေသ်သံ သတေဝဂံ = ႁူႉႁၼ်ထိုင် ၵိုင်းၵတ်ႉၼိၼ်, ပွင်ပိၼ်လီႈ ႁူၼ်းလိူဝ်းငၢၼ်ယူႇသေ သမ်ႉတေ ၼမ်ႈသံႇသၵျႉၵျႉၵေႃႉလဵဝ်ၶၼ်ႉ တေလၢင်ႈမီးၽွၼ်းလီသင်။ ၵဝ်တေၼတ်းလႆ ၵိူၼ်ႈလီႈလၢၼ်ႉသပ်ႉပလၺ်ႉလူတသေ ၵႂၢၼ်ၵၢဝ်သတ်ႉတ ၵျႉတင်းလီ၊ ၵူတ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႉလူးၵွၼ်ႉ” ၼႆယဝ်ႈ။

တူၺ်းႁၼ်ထိုင် ၼေႈယိုင်းၵၢၼ်းၵၼ်ၶဝ်ႉၵျႈ တေႈတေႁူႉထိုင် လွင်ႈၵၢင်ႈၵၢၼ်းမုၼ်ၼမ်းၽြႃးယူႇ။ တီႈၶိုင်းထမ်းလဝ်ႈ မူႉလပၼ်, ၼႃႉသၼၶၼ်ႉၵျႈ ၵျႈဝိ “ထမ်မတၶျယျတၶျ ၽိၵ်ၼဝေ ၽဝေထ၊ မျ ၵၢမိသ တၶျယျတၶျ[1] = လုၵ်ႈႁၵ်ႉၵျႉၼ်းၼဝ်... ၵိုႈပိၼ်ၽူး ပုတ်ႈၵၢဝ်လီႈ ၼူဝ်းမွၼ်ႉထမ်းသေၵမ်း၊ ယျႉပေၵိူႈပိၼ် ၽူးပုတ်ႈၵၢဝ် ၼူဝ်းမွၼ်ႉၵျႉမိ သ (ၼူဝ်းယိပ်းတိုဝ်းၵၼ်လီႈမႃး ယွၼ်ႉသျႉသၼႃႉ) သေၵမ်း” ၼႆယူႇ။

[1] dhammapadapali p.30

ဝိပႆႉသၼႃ, ၵမ်ႇမထၢၼ်း လႄႈ ၵပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလိူဝ်

ၶေႃႈႁၢမ်း မုၼ်ၼမ်းတြႃး ဢၼ်ၼိုၵ်ႉလိုၵ်ႉသေပိူၼ်ႈၼၼ်ႉလႄႈသင်၊ ဢၼ်ၸဝ်ႈၵျေႃးလၢတ်ႈ ႁူႈဝၼ်းဝၼ်းၼၼ်ႉလႄႈသင်၊ ၶေႃႈႁၢမ်း ဢၼ်လမ်ႇလွင်ႈသေ ပိူၼ်ႈလႄႈသင်၊ ဢၼ်သင်ႇလၢတ်ႈၵမ်း လိုၼ်းသုတ်းၼၼ်ႉလႄႈသင် ပဵၼ်ၶေႃႈႁၢမ်း ဢၼ်ဝႃႈ "ဢပ်ပမႃတေၼ သမ်ပႃတေထ = ယႃႇပေလူင်ပေလိုမ်း ၸွႆႈမီးသတိတြႃး မၼ်ႈႁိုမ်းတဵမ်ထူၼ်ႈ" ၼႆၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ ပေႃးတူၺ်းၶေႃႈႁၢမ်း ဢၼ်ပၼ်သတိ မိူၼ်ၼင်ႇ "ဢပ်ပမတေႃ ဢမတံပတံ ပမႃတေႃ မၸ်ၸုၼေႃ ပတံ = လွင်ႈဢမ်ႇလူင်ဢမ်ႇလိုမ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်တႃႇတေ ႁွတ်ႈတီႈလွတ်ႈတၢင်းတၢႆ ၊ လွင်ႈလူင်လိုမ်းၼႆႉ ပဵၼ်ငူၼ်ႈတိုၼ်း တႃႇတေတၢႆၼိူဝ်းၼိူဝ်း"၊ "ပမတ်တသ်သၸၼႃမ ၸတ်တႃရေႃ ဢပႃယႃ သၵေႁ သတိသႃ = ငဝ်းၼႆႉ ပဵၼ်ႁိူၼ်းတီႈယူႇ ပုၼ်ႈ တႃႇၵေႃႉဢၼ်လူင်လိုမ်း" ၸိူဝ်းၼႆႉၸိုင် လွင်ႈထုၵ်ႇလီမီး သတိတြႃး ၼၼ်ႉ ပဵၼ်ငဝ်ႈပိုင်လူင်မၼ်းၼႆ ထၢင်ႇၸိင်ႈလီယူႇတႄႉတႄႉ။ "*ယႃႇပေလိုမ်း*"ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈ ယႃႇပေလိုမ်းဢၼ်လႂ် ပေႃးဝႃႈၼႆၸိုင် တီႈၼႂ်းမင်ႇၵလသုတ်ႈၼၼ်ႉ ၼႄဝႆႉဝႃႈ "ဢပ်ပမႃတေႃ ၸ ထမ်မေသု = လွင်ႈဢမ်ႇလူင်ဢမ်ႇလိုမ်း တြႃးၸဝ်ႈၽူႈလီ" ၼၼ်ႉ ပဵၼ်မင်ႇၵလႃႇလီၼႆယူႇ။

ႁွပ်ႈသင်လႄႈ ယႃႇပေၸွႆႈလူင်လိုမ်း ၸွႆႈမီးသတိမၼ်ႈႁိုမ်းၸွမ်း လူၺ်ႈ တြႃးၸဝ်ႈၽူႈလီပေႃးၼႆၸိုင် တူၼ်ႈတိုၼ်းၸႂ်ၵူၼ်းႁၢပ်းၼႆႉ လွမ်းၼင်ႇၶေႃႈထမ်းဢၼ်ဝႃႈ "ပႃပသမိံ ရမတိ မၼေႃ[2] = လိူင်ၼႆႉ

---

[2] dhammapadapali p.30

မိုတ်ႝမၵ့်လူလျ်ႝ လွင်ႝကမ်,လီ"ခဲခခေ့်ငလႝ ပေးဂုမ်,မိုင့်မဝ်း မူခင်ႝ သဝ်းလွမ်းလူလျ်ႝ လွင်ႝကမ်,လီခဲလိုင် ၵူ့တၵ်းတေထိုင်တီႝ ကပျ,ယယူ့,ကမ်,ၵၢင့်။ ဂွပ်ႝခဲ ခငေ်,ၵိုဝ်သတ့်တဝျ,တင်းလီၢ တေကမ်, ဠု,ဂိၢ ကပျ,ယခခေ့် မုခင်ၼမ်းၿျေးလင်,ကဝ် မိတ့်တျ,ဂရူချေ, ကွခ်ချေးသေ သင်,သွခ်ကွခ်လီဂူႝဝခ်းဝခ်းဝျ "ယျ,ပေလူင်ပေ လိုမ်း ၸုႝမီးသီ,လၢ သမျ,ထိၢ ပခ်,ရျ,မခ်ႝဂိုမ်းတိမ်ထူခ်ႝသေ ဂမ်း"ခဲခခေ့်ယဝ်ႝ။

ၵူခ်းခ့်းၼူင်းဂၢင်ခဲ့ ကွခ်ဂခ်သွၵ်ႝၼူခ့်ဝူခ့်ၵျ ပုခ်ႝတျ,ၸေဝ လဝ်ႝဂဝ်, ၸုႝလီႝမီးတၢင်းမူခ်ႝသိူဝ်းခခေ့်ယူ့။ ဿေဝကခ်ဝျခခေ့် ငဝ်ႝပိုင်းမခ်း တိုခ်းပိခ်တုၵ့်ၼသလ့်လျ,ဝိ့ဂူလျ်းငလႝ ၵဝ်ႝၵျလွင်ႝ သိူဝ်းလုံသေတျ. တေဠု,ၵခ်ၵူပ့်ထူပ်း လွင်ႝသိူဝ်းလုံ ကခ်ပွမ်၊ ကခ်ကမ်,မခ်ႝဂိုမ်း၊ ကခ်မိူတ်,လွင်ႝတုၵ့် လွင်ႝသုၵ့်ဂူလျ်းသေ တေ ကမ်,ၵခ်လီႝ ကခ်ပိခ်သခ်,တိသုၼ (လွင်ႝဂတ်းယိခ်ငတ့ငတ့)။ တီႝငတ့မခ်း ၵဝ်းဂုမ်,ဝူခ့်လူလျ်ႝ လွင်ႝၸေဝသိူဝ်းလုံဂူလျ်းသေ သမ့်ကမ်,ဝူခ့် လွင်ႝပူခ့်လွတ်ႝၸေဝတုၵ့်ယၢၵ်ႝ။ ၼၢဝ်းယၢမ်းသၢင်,ထုၵ်, ပုခ်ႝတျ,ပူခ့်လွတ်ႝ ၸေဝတုၵ့်ယၢၵ်ႝၼၢခ်ၼိခ်ခခေ့် ပိခ်မျးမီးမျးဂျေ့ တေျ့ကမ်,မေျကဝ်ၸုႝလီႝ သုခ်,လီႝသုခ်,ပိခ်လူင်ခခေ့်လျးလျ။ ဂပ်ႝပၢခ်ၵဝ်ႝၵျး မျးၵူပ့်ထူပ်းလျးသျသချေ, မုခ်ၼမ်းၿျေးယူ့,ခဲ့ ၵဝ်ႝ မီးသုခ်,မီးမုခ် တျ,တေၵျလွမ်းလီႝ သိခ်ႝတျးသိၢတၢင်း တျ,တေ ကွၵ်,ပူခ့်မူခ့်လွတ်ႝ ၸေဝလွင်ႝသုၵ့်ၸွင်ႝတုၵ့်ခခေ့်ယူ့။ ပိခ်ဂူခ်း ၵိုတ်,ၵူပ့်ထူပ်းလျး သျ,သချေ,မုခ်ၼမ်းၿျေးသေ သင်ဝျ, သမ့်ကမ်, ထူပ်ႝၵခ်ဂြျးခဲလိုင် ကမ်,ဂိုင်,တၢင်းလျးသျ,သချေ,။ လွင်ႝမူခ်ႝ

သိုဝ်ꩻလွဲခ္ဂꩻမိုင်ꩻဂူခ်ꩻနူင်ꩻဂၢင်ၯဝ်ꩻခဲ့ ယွခ့်ပိုဝ်ꩻမခ်ꩻ ကၢမ်ႇမခ်ꩻဂိုမ်ꩻ၊ မခ်ꩻမိုတ်ႇလူလ်ꩻ လွင်ꩻသုဂ့်လွင်ꩻတုဂ့်ခဲ မုခ်ခမ်ꩻဖြေးၯူႉၯခ် ထွတ်ႇလွခ့်ငလꩻ ဂ်ခ်ႇလဝ်ꩻကၢမ်ႇနွဲꩻၯွဲꩻ လုဂ်ꩻလီꩻမခ်ꩻ ဂျႇၯူႉလျႇ ပ်ခ်နုခ်လဂျဝတေꩻသေ မဝ်ꩻမိင်ꩻထွမ်ꩻ လီꩻလိမ်ႇၽဝေ နုခ်လဂျဝ တေꩻ။ မုခ်ခမ်ꩻဖြေꩻ ဂူလ်ꩻနွဲꩻၯွဲꩻလုဂ်ꩻလီꩻမခ်ꩻလဝ်ꩻ ကွဂ်ႇမူခ့် ပူခ့်လွတ်ꩻ ၽဝေဂူလ်ꩻ။ ဂွပ်ꩻခခေ် မုခ်ခမ်ꩻဖြေꩻလင်ႇ နိုင်ပွင်ပခ် လုဂ်ꩻလီꩻမခ်ꩻ ဂျႇၯူႉလျႇ ၯွဲꩻကွဂ်ႇပူခ့်ၽဝေခခေ့်ယဝ်ꩻ။ မခ်ꩻလဝ်ꩻမိꩻ လွဲၽိင်ႇပ်င်ꩻ နွဲꩻၯွဲꩻသတ့်တဂျႇတင်ꩻလီ ပူခ့်လွတ်ꩻ ၽဝေတုဂ့်ယၢဂ်ꩻ လိုင့်ခငေႇ နွဲꩻၯွဲꩻလုဂ်ꩻလီꩻမခ်ꩻ ဂျႇၯူႉလျႇပူခ့်လွတ်ꩻခခေ့် ခငေႇဂခ် ယဝ်ꩻ။

ဂူခ်ꩻၯဝ်ꩻ ဂမ့်ခမ်ခမ် ဂိလေႇကွခ်ဂခ်ယွခ်ꩻသူꩻဝျꩻ ၯွဲꩻလီꩻ ရျꩻဖြေꩻခဲယူႇ။ ပေꩻကဝ်ဆေꩻဂျမ်ꩻမုခ်ခမ်ꩻဝျꩻငတ့ "ယေျ ထမ်မံ ပသ်သတိ သေျ မံ ပသ်သတိ = ဂူခ်ꩻဂေႉကခ်ၯခ်တြျꩻခခေ့် ပ်ခ်ဂူခ်ꩻၯခ်ဂဝ်ဖြေꩻယဝ်ꩻ"ခဲယူႇ။ တိꩻခွဲꩻထမ်ႇမပတခဂေျꩻ လၢတ်ꩻ ဝို့ဝျꩻ "ဂူခ်ꩻဂေႉကခ် ၯူႉၯခ်ခခ်ႇထျႇၯျꩻၯူဝ် တူဝ်လွဲပ်ခ်ပ်ခ် လူႉလူႉခိုင်ꩻဝခ်ꩻခခေ့် မ်တ်ꩻတွခ်ꩻလိုဝ်သေ ဂေႉကမ်ႇၯူႉၯခ် ခခ်ႇထျႇၯျꩻၯူဝ် တူဝ်လွဲပ်ခ်ပ်ခ်လူႉလူႉ ကခ်ကျႇယူႉယၢဝ်ꩻခိုင်ꩻ ပၢဂ်ႇခခေ့်ယူႇ" ခဲငလꩻ ၯဝ်ꩻၯျꩻ လူဝ်ႇလီꩻ ခတ်ꩻလွဲ ၯွဲꩻၯူႉၯခ်တြျꩻ ခခေ့် ပ်ခ်ပိုင်လူင်မခ်ꩻယဝ်ꩻ။ တျႇတေၯူႉၯခ်တြျꩻခခေ့် ယူႇလွဂ်ႇ ယူႇလီသေ ကမ်ႇထၢင်ꩻၯူႉၯခ်မျꩻလီꩻ။ တူဝ်လဝ်ꩻဂဝ်ႇ တေလီꩻခတ်ꩻ လွဲ လွမ်ꩻခငေႇဆေꩻသင်ႇသွခ်ဖြေꩻခခေ့်ဂွခ်ႇ လင်ႇတေထၢင်ꩻၯူႉလီꩻ ယဝ်ꩻ။

လွင်ႈတႃႇတေတိုဝ်းၵမ်ႉ ႁဵတ်းလွမ်းဢၼ်ႇ တူၺ်းႁၼ်ထိုင် လၶိတ်ႈ(လၵ်ႈ)ၵေႃႉလွၵ်ႈၵေႃႉဢၼ်ႇသေ ၼူးလၢႆးတိုဝ်းၵမ်ႉမၼ်း မီးလၢႆ လၢႆပိူင်ယူႇ။ တီႈတႅၵ်ႈမၼ်း မူၼ်ၶဝ်ႈ ၵူၼ်းမိူၼ်ႈလွၵ်ႈဢၼ်ႇ ၵမ်ႉၽွင်ႈ ၵေႃး မိူၼ်ႈၶေႃႈတၢင်းၵွၵ်ႈ၊ ၵမ်ႉၽွင်ႈမိူၼ်ႈတၢင်းတူၵ်း၊ တၢင်းႁွင်ႈ၊ တၢင်းလၢၼ်းသေ လၢႆးမိူၼ်ႈလွၵ်ႈမၼ်းပႅၵ်ႈပိူင်ႈၵၼ်သေတႃႇ မၼ်းပဵၼ် သိၼ်ႈတၢင်း တႃႇတေႁွတ်ႈထိုင်လိၵ်းလွၵ်ႈဢၼ်ႇယဝ်ႈ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈဝႃႈ သိၼ်ႈတၢင်းတႃႇတေမိူၼ်ႈထိုင်လိၵ်းလွၵ်ႈဢၼ်ႇ မီးလၢႆ ၽႅၵ်ႇသေတႃႇ၊ လၢႆးမိူၼ်ႈမၼ်း မီးလၢႆပိူင်သေတႃႇ တီႈၶႅမ်ႈ လူဝ်ႇလီႈႁူႉ ပွင်ႇဝႃႈ မၼ်းၵၢၼ်းမိူၼ်ႈ ႁွတ်ႈၽဵဝ်လီႈလိၵ်းလွၵ်ႈ တီႈၵတ်းယၢမ်ႇ "သၼ်ႇတိသုၶ"ဢၼ်ႇ ၶဝ်ႈၵၼ်ၶႅမ်ႈယူႇ။ ႁွပ်ႈၶႅမ်ႈ တႃႇတေႁွတ်ႈၽဵဝ် တီႈၵတ်းယၢမ်ႇ သၼ်ႇတိသုၶဢၼ်ႇ ၵပ်းပၢၼ်ယၢမ်းလီဝ် ပိုင်ႈၵိုင်ၼူး လၢႆး ႀၢႇၽွႆႇႀၢႇမၼ်းသေ ၼူးလၢႆးႁဵတ်းၵၢၼ် ၽေႃႇဝၶေႃႇၵေႃႈ မီးတင်း ၶမ်။ ႀၢႇၼူးဝူၼ်ႇပိုင်းလူင်မၼ်းၸတေႃႇ ပဵၼ်မုၼ်ၼမ်းၽြေးယဝ်ႈ။

ၵပ်းပၢၼ်ယၢမ်းလီဝ် ထိုင်မႃးၵပ်းပၢၼ် ပၢႆးသၢႆးမိူၼ်ႈယွၼ်ႉသေ ထိုင်မႃးပၢၼ် ၶွမ်ႇပိဝ်ႇတိူဝ်ႇ (Computer) ဢိၼ်ႇထိူဝ်ႇၼႅတ်ႉ (Internet) ဢၼ်ႇသေတႃႇ ၵႂၼ်ၵၼ်ၼွႆႈလီႈလွင်ႈၵတ်းယၢမ်ႇတူဝ်လွႆ ယူႇ။ လွင်ႈၵတ်းယၢမ်ႇတူဝ်ဢၼ်ႇ ၵႂၼ်ၵၼ်ယၼ်ႁႃယူႇသေတႃႇ ပီႇလီႈတဵမ်ထူမ်ႈ။ လွင်ႈၵတ်းယၢမ်ႇလွႆဢၼ်ႇၵေႃႈ ၵႂၼ်ၵၼ်သေႃႇ ႁႃယူႇႁၢင်းၽွႆႈမၼ်း။ ၵူလ်းၵူႈ ႁၼ်ယၢပ်ႇသေ ၵၼ်ႁၼ်မူးဢၼ်ႇၵေႃႈ လွမ်ႁူႉဝူႈ မၼ်းၵၢမ်ႇမၼ်းႁိမ်း ၵမ်ႇၼိၼ်းႁူင်။ လွင်ႈၵတ်းယၢမ်ႇတူဝ် လွႆ ပလွႆႇလုပၼ်ႇယၢမ်းလီဝ်(တႃႇႁၼ်ၼၼ်ပၼ်)ဢၼ်ႇ ပၼ်တၢင်းမုင်ႈမွင်း၊

တီႈလွ်တွ်း၊ တီႈလွ်ယိူင်း ပုၶ်ႈတႃႇ,ၷူၶ်းၶွ်းꩡူင်းၷၢင်ၶ်ႇယူႇ။ ꩤွၶ်ၷၶ် ꩡိႈလွ်ꩤျတူၺ်းꩡူးလႃးꩤူႈပိူင်ပိူင်သေ ယၢမ်းလီဝ်ငတႉ ꩤူၶ်းၶွ်းလူၵ်ႈ ꩥူႈ မီးလၶ်ႉꩡဝ် ၷမ်ႈၶမ်ၶမ် ꩤွၶ်ၷၶ်ꩤၶ်ထိုင်ဝႃႈ ꩡူးလႃးဝိပသ်ႉသ ၶေ, ၷမ်ႇမထၢၶ်း မုၶ်ꩡမ်းပြႃးꩤေႈတမၶ်ႉ ပိၶ်ꩡူးလႃးလီꩤၢၶ် ၶိုင်ႈငတႉငတႉ ၶ်ယူႇ။

ꩤွပ်ႈၶ် ယၢမ်းလီဝ် တေလီႈဝႃႈ ထိုင်မႃးၷပ်ႈပၢၶ် ဝိပသ်ႉသၶေ, ၷမ်ႇမထၢၶ်းယွ်ႉငလႈ ꩤၢဝ်ၶ်ႉꩤူႇ,ၶေႈ သင်ဝႃႈ ꩤမ်ႇ,ပိႇ,လီႈ ꩤိတ်းၷၢၶ် ဝိပသ်ႉသၶေ,ၷမ်ႇမထၢၶ်းၶ်ထိုင် တေလီႈဝႃႈ ပူꩤ်ႉꩤူဝ်ႇ,ꩤေႉၶၶ်ႉ ပိႇ,မီး လွင်ႈမေႃယႃလွ်လီႈ၊ ပိႇ,လမ်တီႈꩤတ်းယီၶ်ၶ်ယူႇ။ ၷၢၶ်ꩤၢၶ်ꩤူၶ်း ၶမ် လေႉꩤၶ်ꩤိတ်း သူင်ꩤၶ်ꩤိတ်းၶၶ်ႉ တေလီႈဝႃႈ ပိၶ်ၷပ်ႈပၢၶ် ꩤၢၶ်ၶိုင်ႈယူႇ။ မိူၶ်ၶငေႇ, မိူဝ်ႈ **1939** တေႃႇ ထိုင် **1945** လိူဝ်းၶၶ်ႉ ꩤူၶ်းတင်းၶမ် ꩤွၶ်ꩤၶ် ယိပ်းꩤွင်ႈၷင်ႇ,လႃꩤ်ႈၶေꩤ်ႈ တိုꩤ်းတေႃး ꩤၶ်ငလႈ လင်ႇ,ပိၶ်မႃး ၷပ်ႈပၢၶ် သိုꩤ်းꩤမ်ႇ,ꩥေ, ပွꩤ်ႈသွင်ၶၶ်ႉယဝ်ႈ။

လွင်ႈꩤၢၶ်ꩤျꩤိတ်းၷၢၶ်လီၶၶ်ႉ ၷပ်ႈပၢၶ်ယၢမ်းလီဝ် တေလီႈဝႃႈ ပိၶ်ၷပ်ႈပၢၶ်ဝိပသ်ႉသၶေ,ယူႇ။ မိူင်းမႃၶ်ႈ၊ မိူင်းထီး၊ မိူင်းလင်းꩤျ ꩤိꩤ်ႇ,လူရ်ႈ မိူင်းဝၶ်းတူꩤ်းꩡဝ်ꩤေႈ ꩤွၶ်ꩤၶ်ꩡဝ်ႈလွ် ꩤိတ်းၷၢၶ် ဝိပသ်ႉသၶေ, ၷမ်ႇမထၢၶ်းမႃးတင်းၶမ်ငလႈ လွင်ႈသွၶ်ၷၢၶ် ꩡူးလႃး သွၶ်ၷၢၶ်ဝိပသ်ႉသၶေ,ꩤေႈ ꩤူၶ်းꩤူႈꩡိူဝ်းꩡိူဝ်း ꩤွၶ်ꩤၶ်ꩡဝ်ႈလွ်သေ သိုပ်ႇ,ꩤၢဝ်ꩡူးလႃးꩥွ်မၶ်း ၶတ်းလွ် ꩤွ်ႈငꩥေႈတူၶ်းယူႇ။ ꩡူးလႃး ၷမ်ႇမ ထၢၶ်း ꩤၢၶ်ꩤူႇ,ငꩥေႈမိူင်းဝၶ်းတူꩤ်းသေ ꩤၢၶ်ꩤူၶ်းမိူင်းဝၶ်းတူꩤ်း ꩡဝ် ꩤူႉလꩤ်းၶမ်ၶၶ်ႉငတႉ တေလီႈဝႃႈ ပိၶ်“ၷမ်ႇမထၢၶ်းလိၶ်,”

(Zen Meditation) ကခဲလုၢ်မူင်းမူင်းဂျပၢခ်,ဂူ,ဒၬေ;ခခဲ့ယဝ်;။ ထံင်;ကခဲခိုင်;ဒတ့ တေလိ;ဝျ; ပိခ်နူးလိါးမိတ့်သတူဝ်,ဂူဝ်,ကိခ်, ဂျ, ကခဲကိင်ပိုင်; နူးလိါးကူးစခ်ိ, မူင်းမၢခ်;ခခဲ့ယဝ်;။ နူးလိါး ဂမ်,မထၢခ်ား ကျးလၢခ်ချူး သုဖတေ့တေး မူင်းထိးခခဲ့ဂျေ; တေျ; ပိခ်ကခဲဂူခ်းခ္ခ်းလူဂ်; ဂူ့ထိုင်ကခဲခိုင်;ယူ,။ တၢင်,လိူဝ်းတၢင်, ကခဲဒတ့ဂျေ; ယင်းတိုဂ့်ဖုတေ်းကွဂ်,မိးလိုဝ်;သိင်မျးယူ,။ လွမ်းခင်, ဝျ; ထိုင်မျးဂၢပ်;ပၢခ်မခ်းခခဲ့သေ ပူခ်;လေ့ဂခဲတိုဝ်းဂမ် ဂိုတ်း လွမ်းဒလ; ဂူခ်းမူင်းတိ;ဂုပ်းဂျေ; တေျ;ကွခ်ဂခဲပျးလို လွင်;ဂိုတ်း ဂၢခ်ဂမ်,မထၢခ်းမျး တင်းခမေ်ယူ,။

ဂူခ်းကခဲဂိုတ်းဂၢခ်ဝိပသ့်သခ့ၤ,ခခဲ့ ပူခ်;ဂိ့ဂွင့်ခဝ်ဝျ; "လဝ်;ဂမ်,မထၢခ်း" ခဲယဝ်;။ 'ဂမ်,မထၢခ်း' ကခဲဝျ;ခခဲ့ လုဂ့် မျးတိ;ချေ;ဂူါမ်းပျ,လိ "ဂမ်မသ်သ ထၢခံ =ဂမ်မထၢခဲ" (ပိခ် ကျ,ဂျင်, တိ;ပဂ်းသင့်လို ပုခ်;တျ,တေဂိုတ်းဂၢခ် သမထဖျေ,ဝ ခဲ့ၤ,၊ ဝိပသ့်သခ့ၤ, ဖျေ,ဝခဲ့ၤ,)ယဝ်;။ မၢင်လိူဝ်း "ဖျေ,ဝခဲ့ၤ," ခဲဂျေ; ဝျ;ယဝ်;။ ဖျေ,ဝခဲ့ၤ,ကခဲဝျ;ခခဲ့ ပွင်,ဝျ; "ဂိုတ်းဂွ်; သမထဖျေ,ဝခဲ့ၤ,၊ ဝိပသ့်သခ့ၤ,ဖျေ,ဝခဲ့ၤ, သေကခဲကခဲ သိုပ်, ပိခ်နူဝ်းနူဝ်းယို့းယို့း တိ;တူဝ်လို့လဝ်;ဂဝ်," ခဲယဝ်;။

ဖျေ,ဝခဲ့ၤ,ခဲ့ မိးသွင်ပိူင်သေ ပိခ် သမထဖျေ,ဝခဲ့ၤ,ဒလ; ဝိပသ့် သခ့ၤ,ဖျေ,ဝခဲ့ၤ,ယဝ်;။

"သမထ" ကခဲဝျ;ခခဲ့ မခ်းပွင်,ဝျ; *"ငိမ်းယိခ်"* ခဲယဝ်;။ ပွင်,ဝျ; ဖွင်းမူဝ်; ဂိုတ်းဂၢခ်သမထဖျေ,ဝခဲ့ၤ,ခခဲ့ တြူးခိဝဂျခ

ငိမ်းယိၼ်ငူႉလူၵ်ႈၵိပ်ႇၼဵဝ်ယဝ်ႈ။ ပေႃးၵၢဝ်ၵူၼ်းပႃႉလိဝ်ႈလိုင် “သမထေႃး လ သေႃ ၵမ်မၵ်ႉထၢၼ်ၼေလျ်လၢတိ သမထၵမ်မထ်ထၢၼ်ႇ” သမထၵၼ်ဝႃႈလမ်ႇ- လွင်ႈငိမ်းယိၼ်လွၵ်ႈၵေႈလွၵ်ႈ ၵမ်မထၢၼ်းၵေႈလွၵ်ႈ ၸလႈ လင်ႉႁွင်ႇဝႃႈ “သမထၵမ်ႉမထၢၼ်း” ၼဵဝ်ယဝ်ႈ။

သမထၽေႉဝၼေႉၼဵႇ မိူး(40)ပိူင် လိူင်ႇၼၢင်ႉတီႈတွၵ်ႈၼဵႇယူႉ-

1. ၵသိၼ် (10)ပိူင်
2. ၵသုၽ (10)ပိူင်
3. ၵၼုသတိ (10)ပိူင်
4. ၵပ်ႇပမလျ်လျႃႉ (4)ပိူင်
5. ၵျႃႉရူပ်ႇပ (4)ပိူင်
6. သလျ်ႉလျႃႉ (1)ပိူင်
7. ဝဝတ်ႇထၢၼ်ႉ (1)ပိူင်

ပေႃးပွင်းလေႃးၵၼ်လိုင် ပိၼ်သမထၵမ်ႉမထၢၼ်း သီႉသိပ်းယဝ်ႈ။

<u>လရိတ်ႈ ၸလႈ ၵမ်ႉမထၢၼ်း</u>

- ၼွင်းၵမ်ႉမထၢၼ်းသီသိပ်းၼၼ်ႇ ၵေႉရူႉၵယွ်ႉၼဵႇ ငမ်ႉမၼ်ႈ ၵသုၽ(10)ပိူင်ၸလႈ ၵႃႉယၵတႃႉသတိယဝ်ႈ။
- ၵေႉတေႃးသယွ်ႉၼဵႇ ငမ်ႉမၼ်ႈ ၼီႉလ၊ ပီႉတ၊ လေႃးၵိတ၊ ၵေႃးတျႃႉသ ၵသိၼ် (4)ပိူင်ၸလႈ ၵပ်ႇပမလျ်ႉလျႃႉ(4)ပိူင်ယဝ်ႈ။

- ဧၢ့မ့ၢးဂ့ၢ်ယၣ်,ခဧခ့ၣ် ငံၢ်,မ့ၢ်ခၣ် ကၢ,ခ့ၢ,ပၢ,ခဧ ဂံၢ်,မထၢၣ်ယဝ်;။
- ဧၢ့သတ္ခ့ၢ်ထၢ,ယၣ်,ခ့ၣ် ငံၢ်,မ့ၢ်ခၣ် စုတ့ၢ်ထၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိ၊ ထံၢ်,မၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိ၊ သၣ်,ၡၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိ၊ သီ,လၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိ၊ ကၢ,ဂၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိ၊ တၢဝဂၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိ လိၣ်ပၢ်ခၣ်ကခၣ်သ့ၣ်သတိ (6)ပိၣ်ခ့ၣ်ယဝ်;။
- ဧၢ့ပလၣ်,လၢ,ယၣ်,ခဧခ့ၣ် ငံၢ်,မ့ၢ်ခၣ် မရခ့ၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိ၊ ကုပသမၢ,ခၣ်သ့ၣ်သတိဒီး သလၣ်,လၢ, လိၣ်ပၢ်ခၣ်ဂံၢ်,မထၢၣ်(3) ပိၣ် ခ့ၣ်ယဝ်;။
- ဧၢ့မိးလၣ်ဝိတၢ်;ခဧမ်ခဧခ့ၣ် ငံၢ်,မ့ၢ်ခၣ် ကၢ,ခ့ၢ,ပၢ,ခဧ ဂံၢ်,မထၢၣ်ယဝ်;။ ဂံၢ်,မထၢၣ် ကခၣ်ဂိုတ်းလိၣ်ခဧခ့ၣ် ဒတ့ ငံၢ်,မ့ၢ်ခၣ် ပုခၣ်;တၢ,ဂူခၣ်းဂူ;ဧၢ့ခ့ၣ်ယဝ်;။ တီ;ခ့ၣ် ဒတ့ တၢကမ်,လၢတ်;ဒခဧ တီ;ဂ့ၢၣ်;သမထသၢ တၢ လၢတ်;ဒခဧ လွၣ်;ကၢ,ခ့ၢ,ပၢ,ခဧဂံၢ်,မထၢၣ် တီ;ဂ့ၢ်; မခၣ် ကခၣ်ငံၢ်,မ့ၢ်ခၣ်;လီ; ဂူခၣ်ယိၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်တ်ဂၢခၣ်လၣ်ခဧမ် တၢ,တၢၡဝ်;သူ,လူ; ကြၢ;ဝံပသ့ၣ်သခ့ၢ,ခဧခ့ၣ်ဂ့ၢ်ခၣ်,။

<u>ကၢ,ခ့ၢ,ပၢ,ခဧ ဂံၢ်,မထၢၣ်</u>

ကၢ,ခ့ၢ,ပၢ,ခဧဂံၢ်,မထၢၣ်ခ့ၣ် ၡဝ်;ပၢးခ့ၣ်သမထဂံၢ်,မထၢၣ် သီ,သိၣ် ကခၣ်ပၢ်ခၣ်ကခၣ်သ့ၣ်သတိ(10)ပိၣ်ခဧခ့ၣ်ယဝ်;။ ကၢ,ခ့ၢ,ပၢ,ခဧကခၣ်ဝၢ;ခ့ၣ် ပွၣ်,ဝၢ; *"လူမ်းၡဝ်;လူမ်းကွၢ်,"* ခ့ၣ်ယဝ်;။

ၵၢခ်လူင်;ခေ့; ကျ,ခေ့,ပျ,ခဂေမ်,မထၢခ်း

မွိုဝ်;ပိ,ဂိတ်းဂၢခ် ကျ,ခေ့,ပျ,ခဂေမ်,မထၢခ်းခခေ့် ဂၢခ် လူင်;ခေ့;မခ်းမိး (8)ပိုင်ယဝ်;။

1. လိုဂ်;ရှျ တိး;ကခ်သၢင်,ထုဂ်, (တိး;ထိုခ်,၊ တိး;တွ်;တူခ်; မွို၊ တိး;ယိ်ခ်၊ တိး;ဂူမ်,လူမ်;လိ ကခ်ကမ်,လိ်င်း;ဂိ်င်း)
2. လိုဂ်;ရှျၼၢဝ်းယၢမ်း ကခ်သၢင်,ထုဂ်, (ၼၢဝ်းယၢမ်းကခ် သၢင်,ထုဂ်, ကခ်ကမ်,ကူခ်မေႏ ကခ်လဝ်;ဂဝ်,တခ်း)
3. ဂခ်,တေႏဝိ;သျ ရတခေ့,သၢမ်လဝ်;ငလ; ပေႏငမ;
4. ရပ့်ကဝ်သရခဂေုခ်းသၢမ်ပိုင်ငလ; သိခ်သိ,လ (သိခ် ရျ; ကမ်,ခခေ် သိခ်ပိ်တ်,/ဂဝ်;/သိပ်း ရပ့်လိး;ယူ,)
5. သူင်,မိ်တ့်တျ, (သူင်,မိ်တ့်တျ,ခ့် ဂိ်တ်းၷ်;လွ်သ့်ဂေ;လိုဝ်;၊ ဂိ်တ်းၷ်;ယျ,ပေၷ်;မိး ကခ်ယျ.ဂဝ်းဂေ;လိုဝ်;ယဝ်;)
6. ယွခ်းကဝ် ကျ,ခေ့,ပျ,ခဂေမ်,မထၢခ်း (ယွခ်းၸၢ,တိး ဂေ;လိး;၊ ယွခ်းၸၢ,ပျ,လိဂေ;လိး;ယူ,)[3]
7. ယွခ်းပူတ်းယခ်းၼၢင်း တၢင်းၸိတ်း (တၢင်းၸိတ်းကခ် ရဝ်းမိးဝိ့ခခေ့် လၢင်;မေႏငၷ့ဂင်း ဂၢခ်လိရဝ်းငလ;တေလိ;

---

[3] ၸၢ,တ်ႏ= လဝ်;ရဝ်းတိး;ၼျ; ခငင်,ဂိုဝ်တေပူခ်;လွတ်;လိ; သံ,သဂျ,တုဂ့်ၼခခ့် ကိးလူယွ်,ခမ်သေ ၼ်ခ်းတေႏပခ် ကျ,ခေ့,ပျ,ခဂေမ်,မထၢခ်း တမ်;တိ; ၼျ;တငပးသေဂမ်းၼျ;။

ၸၢ,ပျ,လိ = ကရံၸခ်တေ သံသျရဝတ်တတုဂ်ၼတေ့ မေ့လခတေ်ထျယ ကျခေ့ပျခသေမထ ဂမ်မထ်ထျခ် ယျလျမိ။ တေထ မေ ၸခ်တေ တံ ဂမ်မတ်ထျခ် ကခုဂမ်ပံ ကုပျတျယ။

ဝံ့ ခငေ်းခငေ်းခ့ၠခ့ၠသေ တွင်းပၢခ်, ယၠ,ၡုံ;ပီခ်လွင်;
ယၠ.ဂဝ်းခခ့်ယဝ်;)

1. လို်ဂ်;ကဝ် လီၤခင်;ကခ်သၢင်,ထုဂ်, ပီခ်လို်ဝ်းခဲ့ယဝ်;။
(လွမ်းခင်, မၵျ,သတိပထၢခ်,ပၠ,လိလဝ်;ခခ့် ရူခ်း
လီၤ တေလိ;ခင်; ခို,ဂုတ်, "*မၵျ,ပလၢင်,*"[4] ယဝ်;။ မို်ဝ်;
ခင်;ခို,ဂုတ်,ခခ့် သင်ဝျ; ကမ်,ကဝ်တိခ်ၵဝ်းတိ်င်ဂခ်
ခဲလိုင် တေသၢင်,ထုဂ်,သေ တေထၢင်;ခင်;လိ;ဂှိုင်ယူ,။
ၾွင်းမို်ဝ်;ခင်;ခခ့် ယၠ,ပေလိုခ်, နိ်င်;တူဝ်ၵဝ်း၊ယၠ,ပေ
နိ်င်;လို်ၵဝ်းဝို့။ ဝံ့တူဝ်ၵဝ်းသိုဝ်;သိုဝ်;သေ လပ်းတၠခင်;
တၠ.။ ခၢင်းယိင်းခဲ့ တေလိ;ခင်; နုပ့်နဝ်, "*ကတ့်
ထပလၢင်,*"[5] လို်ဂ့်ခင်,ငမ;ခ့ၠ.ဂျေးတမိ,ခင်;ခဲယဝ်;။
(ဂူလျ်းဂျ; ခင်;ခို,ဂုတ်,ဂျေ;လိ;ယူ,)

လွင်;ငတ,ၵိတ်းဂၢခ် ကၠ,ခ့ၠ,ပၠ,ခဂေမ်,မထၢခ်း

နူးလီၤကဝ် ကၠ,ခ့ၠ,ပၠ,ခ ကခ်တေလၢတ်;ငခဂူ,တိ;တို;ခဲ့
ပီခ်နူးလီၤထဝ်;ၾူ;လိနဝ် သိုပ်,သွခ်ဂခ်မျး ရူ;သိုပ်,သိုပ်,သေ
ပီခ်ကခ်ကမ်,သၢခ်နတ်း ထမ်းတြုးပၠ,လိလဝ်;ခခ့်ယဝ်;။

---

[4] မၵျ,ပလၢင်, ကခ်ဝျ;ခဲ့ ပီခ်လီၤခင်;ခို,ဂုတ်, ကဝ်နူတၢင်,သို့၊ မိုဝ်းနွခ်နူဂျေး တေလိ;
တၢင်,ဝံ့နွခ်သို့၊ တေလိ;ကဝ် ဂှူဝ်ငမ;မိုဝ်းထိလပ်းဂခ်ဝံ့သေ တေလိ;ဝံ့တူဝ်ၵဝ်းပွတ်းခနူဝ်
သိုဝ်;သိုဝ်းယဝ်;။

[5] ကတ့်ထပလၢင်, ကခ်ဝျ;ခဲ့ ပီခ်လီၤခၢင်းယိင်းနဝ် ခင်;နုပ့်နဝ်,ၵပ်;ပၢခ်ယၢမ်းလီ်ဝ်
ခဲ့ယဝ်;။ ဂမ်;ၾွင်းနုပ့်နဝ်, ကဝ်တိခ်နွခ်ခနိုင်; ပီခ်ၾၢ်.သို့၊ ဂမ်;ၾွင်; ပီခ်ၾၢ်,နူယဝ်;။

ဧယၢးကီၤဆဝ် တေလီၣ်လီဂ်ၣ်ဂျၢတီၣ်ခငၣ်တီၣ်ခိုငၣ် ခငၣ်ကွ်ၣ်သၢင်ၤ ထုဂ်ၤဒေသ ထူလ်ၣ်လွံမၢခ်ၤမၢခ်ၤ၊ ကာဝ်လွံဂ့ဝ်းလပ်းဝံ့တီၣ်ရှူးနူၣ်ခငၣ် လဝ်ၣ်ဟဝ်ၤတၢၤ။ ဝံ့သတိသေ ရှူ.လွမ်းလူမ်းဆဝ်ၣ်လူမ်းကွဂ်ၤ ကာခ်မျး တုမ့်ဝှိဝ့် ရှူးနူၣ်ခငၣ်ဂ့ဝ်းခခေ့တၢၤ။ ယၢၤပေကာဝ်လွံဂူၢၤလပ်းလွမ်း လူမ်းဟာခ်ဆဝ်ၣ်ဂူၢၤခ့ၣ်းနူၣ်ခငၣ်၊ ယၢၤပေကာဝ်လွံဂူၢၤလပ်းလွမ်း လူမ်း ကာခ်ကွဂ်ၤရှူးနူၣ်ခငၣ်ခခေ့လျးလျး။ ကာဝ်လွံလပ်း တီၣ်ရှူးနူၣ်ခငၣ် (ဂူငၣ်နူၣ်ခငၣ်၊ နွပ်ၤနူၣ်ခငၣ်၊ ပီၢနူၣ်ခငၣ်)ဂ့ဝ်းသေ ရှူ.လွမ်းဂမ်းလွံ ဂမ်းခဒခေ့တၢၤ။

မၢင်ပွဂ်ၣ်မၢင်လွံ လွံပိဝ်သေ လၢင်ၣ်ဂူၢၤဝူခေ့သေလိုဝ့်သေပိုင်ယူၤ။ ပေးပိ်ခ်ခခေ်မျး နိုခ်းငမးဝံ့သတိယွံၤယွံၤ ကာဝ်လွံဂ့ဝ်း နိုခ်းမျး လူးတာမ်ၣ်တီၣ် နူၣ်ခငၣ်ဂ့ဝ်းသေ ရှူ.လွမ်းလူမ်းဆဝ်ၣ်လူမ်းကွဂ်ၤတၢၤ။ ပေးဝျၣ် လွံဂ့ဝ်းခဓိမ်မခ်ၣ်မျးလိုင် *ခဓိမိတ်ၣ်*[6] လၢင်ၣ်ထၢင်ၤလင်ၣ်မျး ပိ်ခ်ၣ်ပွံ့ပိ်ခ်ဂမ်းယူၤ။ ယွခေ့ပိုဝ်ၣ် လူဝ်ၤလီၣ်သိုပ်ၤဆၢမ်ၣ်လူး ဝံပၣ့် သခၡ့ၤငလၣ် ခဓိမိတ်ၣ်သင်ပေၤမျးရေးယဝ့် ယၢၤပေဂူၢၤလွံလပ်း မခ်း။ သင်ဝျၣ် လွံဂ့ဝ်းဂူၢၤလပ်းခဓိမိတ်ၣ်ခခေ့လိုင် တေခူပ်ၣ်ဂူၢၤ တၢင်းသမထလၢီလၢီ ဂူလ်ၣ်းသေ ကာမ်ၤဆဝ်ၣ်သူၤလူးတၢင်းဝံပၣ့်သခၡ့ၤ။ ဂွပ်ၣ်ခဒခ် ရၢခ်ၤဂ့ဝ်းလူဝ်ၤလင်ဂ်ၤငဃလီၣ် ငွ်ၣ်ရှူ.ထိုင်ဝျၣ် မခ်း

---

[6] ခဓိမိဂ်ၣ်(ကျၤဂျူင်ၤကာခ်ပိ်ခ်မျး ယွခေ့ပိုဝ်ၣ်ဂီတ်းဂၢခ်ဃျေၤဝချေၤ) ခနံ့ မီးသၢမ်ပိုင် (1) ပဂိ ဂမ်ၤခဓိမိတ်ၣ် = ကျၤဂျူင်ၤကာခ်လဝ်ၣ်ဂဝ်ၤ ကာဝ်ဂီတ်း တီၣ်ယဂ့် ကွခ်တၢင်းသုတ်း မူခ်ခငၣ်ၤ လူမ်းဆဝ်ၣ်လူမ်းကွဂ်ၤ။ (2) ကုဂ့်ဂဂှၢခဓိမိတ်ၣ် = ခဓိမိတ်ၣ်ကာခ်ထၢင်ၤလင်ၣ်မျး ခ့ၣ်းလွံ ကာခ်မူခ်ခငၣ်ၤတျဂှၢခ်ငတ့ လိုင့်ခငၣ်ၤ ဂှၢခ်လူမ်းဆဝ်ၣ်လူမ်းကွဂ်ၤ လဝ်ၣ်ဂဝ်ၤ မူခ်ခငၣ်ၤ ဂွခ်းဒိုး ဆဝ်ၣ်ဆဝ်ၣ်ကွဂ်ၤကွဂ်ၤ။ (3) ပတိဃျေၤဂခဓိမိတ်ၣ် = ပိ်ခ်ကျၤဂျူင်ၤကာခ်ထၢင်ၤ လင်ၣ်သိုဝ်သေ ကုဂ့်ဂဂှၢခဓိမိတ်ၣ် ပၢဂ်ၤပုခ်ၣ်ဂီင်ပုခ်ၣ်။

ပဵၼ်ၼိမိတ်ႈ ၵူၺ်းၼႆသေ သိုပ်ႇၵၢဝ်ႇလွင်ႈဝႆႉတီႈလူမ်းၸဝ်ႈလူမ်းၵႂၢင်ႈ ႁႂၼ်ႉတႃႇ။ လုၵ်ႉတီႈ ၵႃႉၼႃႉပႃႉၼၼ်ႉသေ ၼၢမ်ႈၸူႉ ၸူးဝိပႆႉသၼႃႉ ၵေႃႈ လႆႈယူႇယဝ်ႈ။

ဝိပႆႉသၼႃႇ

“ဝိပႆႉသၼႃႇ” ၵႂၢမ်းဝူၼ်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ပႃႇလိ,ၵႂၢမ်းၸုၵ်းၸူၼ်ႉ ဝူၼ်ႉၸွပ်ႈႁၼ်ထိုင် လွတ်ႉလွတ်ႉ,လေႃးလေႃး လွင်ႈတူဝ်ၸၼ်ႉထႃႇ သၢင်ႇၸႃႇၵျႃႇတၢင်းသဵင်ႈ ပဵၼ်ၵၼ်ၼိလွင်ႉလ (ၵမ်ႉမၼ်ႈႁုပ်ႈ၊ လၵ်ႈလၢႆႈ)၊ တုၵ်ႉၶ (လွင်ႈၶၢၼ်တူဝ်ၶၢၼ်လွင်ႈ)၊ ဢၼတ်ႉတ (လွၼ်ႉၵၼ် ၵမ်ႉမီး ၼၼ်သီးၵမ်ႉလီႈ) ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။[7]

လွင်ႈၸပ်းၸိုင် တႃႇတေၵ်ႉတ်းၵၢၼ် ဝိပႆႉသၼႃႇ

ယေႃးၵႂ်, ၵၼ်တေၵ်ႉတ်းၵၢၼ် ဝိပႆႉသၼႃႇၼၼ်ႉ တေလႆႈ ငတႃႉၵ်ႉတ်းၵၢၼ်လွင်ႈၼိမ် လူဝ်းပဵၼ် ၵႃႉၼႃႉပႃႉၼ သမထၵမ်ႉမ ထၢၼ်းၼၼ်ႉ ၵႂၼ်တၢင်းယူႇ။ ပေႃးဝႃႈ လွင်ႈၼိမ်မႃး (ၵမ်ႉၼၼ်) ပေႃးဝႃႈ ၵုၵ်ႉၵႄၼိမိတ်ႈ၊ ပတိၽႃႉၵၼိမိတ်ႈထၢင်ႉလိင်ႈမႃးသေ ၽဵဝ်ႁွတ်ႈ ၵုပၸႃႉၵသမႃႉထိ ၼႆလိုင် သိုပ်ႇၵ်ႉတ်းၵၢၼ် ဝိပႆႉသၼႃႉၸူႉလီႈယူႉယဝ်ႈ။ (ၵမ်ႉပိ,တၼ်းၽဵဝ်ထိုင် ၼိမိတ်ႈလူဝ်း ၼၼ်ႉသေ ငတႃႉၵ်ႉတ်းဝိပႆႉသၼႃႉၵေႃႈ လီႈယူႉ၊ ၵူၺ်းၵႃႈ ပေႃးၵိုင် ပိုင်ႈသမထ ၵႂ်ႈလွင်ႈၼိမ်သေ သိုပ်ႇၵ်ႉတ်းဝိပႆႉသၼႃႉၼႆလိုင် ၼႃႈ

[7] ၼၼ်ထႃႇတိ သၢင်ၼတထမ်မေ ၵၼိလ်လႃႇတိဝိထႃႇရေၼ ပႆႉသတီတိ ဝိပႆႉသၼႃ (ဝိသုတ်ႉထိမၵ်ႉ ၵတ်ႉထၵထႃႇ)

ဂၢၼ်မၼ်း သၢင်,ထုဂ်,ၼီယဝ်;) ဂၢၼ်လူင်;ၼ‌ေ; ကၼ်ထုဂ်,လိ ဂ္ဂ်တ်းဝို့ထျ; မိူဝ်;ပိ, ဂ္ဂ်တ်းဂၢၼ်ဝိပသ္သၼေ,ၼၼ့်လိုင် မူိၼ်ၼင်, ဂၢၼ်လူင်;ၼ‌ေ; ကျ,ၼေ,ပျ,ၼဂမ်,မထၢၼ်း ကၼ်ငၼမျးတိ;ၼိူဝ် ၼၼ့်ယဝ်;။ ဂူလ့်းဂျ; တိ;မ်ာ(6)ၼၼ့် တေလိ;လ်ဂ်;လိၢ;ဝျ; ယွၼ်းကဝ်ဝိပသ္သၼေ, ဂမ်,မထၢၼ်းၼင်,ၼီယဝ်;။[8] ၼျ;ဠၢမ်း ဂၢၼ်လူင်;ၼ‌ေ; တျ,တေဂ္ဂ်တ်း ဝိပသ္သၼေ,ၼၼ့် ဩျ,လူင်ကူးလျ. သူလ့်, (ထဝ်;မၢဝ်းလူင်) တ်မ်;ဝို့ပၼ်ၼင်,ၼီယူ,။

ဠၢမ်းကတိတ့်ထၢၼ်,ပတိၼ်,လျ,

ကျေးတိ;ၼျ; ၼေးတိ;ၼျ; ဖြေးပိၼ်ထဝ်; တြျးထမ်းထဝ်; သင်,ၼျ,တူၼ်ထဝ်; ကၼ်ၼဝ်;လိုဝ်;ဝျ; ကထိရတၼေ, မ်တ်; ထဝ်;သၢမ် ပိူင်ၼိ့ ဂဝ်ၼျ;တေမျး ကဝ်ဂ္ဂ်တ်း တိ;ပိုင်;ဂိူဝ်းလိသေ တဂ်းတေယေးကဝ် ၼၼ်,ထျ,ဂျ;ဂူဝ် တူဝ်လို့တင်းသွင် ပွင်ဂ္ဂ်တ်း တျ,ၼ ကလို့သတ့်တၼူဝ်းလူ, ပူ,လျေ,ဝၢင်းပၼ် တမ်;တိ; ဖြေး ပိၼ်ထဝ်;တိ;ၼျ;ယဝ်;။

ၼျ;တငပးထဝ်;ၼိ့ လွမ်းၼင်,ယူ,လူလ့်; ပမျ,တဩျး လူင်တူဝ် လိုမ်းၼိင်းသေ ယူဝ်လိ;ကဝ်တင်း တူဝ်ဂ္ဂ်တ်းသူပ်းဝျ; ဂျ;လို့ဝူၼ့်

---

[8] ၼ်ၢ,တိး= ထဝ်;ၵဝ်းတိ;ၼျ; ၼင်,ဂိူဝ်တေပူၼ့်လွတ်;လိ; သံ,သရျ,တုဂ့်ၼၼၼ့် ကီးလူ ယို့,ၼမ်သေ ၼ်ၼ်းတျေ;ပၼ် ဝိပသ္သၼေ,ဂမ်,မထၢၼ်း တမ်;တိ; ၼျ;တငပးသေဂမ်းၼျ;။
ၼ်ၢ,ပျ,လိ = ကဂ့်ၼၼ်တေ သံသျရဝတ်တတုဂ်ၼတျေ မျေလၼတ်ထျယ ဝိပသ္သၼဂမ်မထ်ထျၼ် ယျလျမ်။ တေထ မေ ၼၼ်တေ တံဂမ်မတ်ထျၼ် ကၼုဂမ်ပံ ကုပျတျယ။

ၽၢၵ်, မ်ၵ်,ဝူတ်ႈၵေ,ၵၢမ်, ထုၵ်,တၢမ်,ၽိတ်းမ်ၶၼ်ႈ တမ်ႈတီႈ ၿဵး ၿႃးသင်,ၼ, ၿႃ,ပေႈငမႈလၵူ, လိမ်ၵႈၵၢရိယ, ၽူႈလီၽူႈမ်တ်ႈ တင်းသိင်ႈလိူဝ်းၶၶဝ်ႇ မီးပေႈၶဝ်လိုင် ၵဝ်ၵၢၶုလၢတ်ႈ ယွၶၼ်ႈၵျပ်ႇ မ်တ်ႇတ, ၵၡၶႄ,ၵျူမ်,ပူ ၵီးလူပွိ,ဝၢင်း ၼၢင်းလူတ်းပူတ်းပၶၼ် ၵွ်ႈၵၢၶၼ်ၵၢင်းယၢၶၼ် တၢင်းၼၢၶၼ်ဝိပၢၵ်ႈ မၢၵ်ႈၵၢၶၼ်,တငရ, ၽူဝ်, ၵၢၶၼ်,တငရ, သေၵမ်းတီႈၼႈၵော။ ၵိၵ်,သမ်ႇ ၵၢၶၼ်ပိၶၼ်ပိူၶၼ်ႈ တင်းလီၢ လိႈၽိတ်းမ်ၶၼ်ႈၵဝ်ၼႈသေ ပိၶၼ်တၢင်းၽိတ်းဝိႇ ၵူႈသမ်, ၵူႈပိူင် လိူဝ်းၶၶဝ်ႇၶဝ်ၵေႈ ၵဝ်ၼႈတေဝိႇလၵ်ႇ မ်တ်ႇတ,ၵၡၶႄ, ၵွၶၼ်ၶေႈသေ ၼၢင်ႇလူတ်းပူတ်းပၶၼ် သိင်ႈသိင်ႈတီႈၼႈယဝ်ႈ။

ၵင်ႈငတ,ၵၢဝ် ၼၢဝ်းယၢမ်းၶဝ်ႇၵူ, တေ,ၵွတ်ႈမူဝ်းထိုင် တၢင်းၵိူင် ယၢမ်းၽွင်း (   )မွင်းတိမ်တိမ်ၶဝ်ႇ ၼႈတေတမ်းဝိႇ ၵၢတိတ်ႇထၢၼ်, ပတိၶၼ်,လိၶၼ်, ၵူၢမ်းၶငၵ်းမၵ်းမၶၼ်ႈ ယူၶၼ်ႇၵၶၼ်ႈၼၶၼ်,တီ, ပ,ရမိ,ၼိုၶၼ်ႈငၵ်ႇ ယၵ်ႇယူ,ၵိူင်ၵိူင်ၶဝ်ႇလိုင် ပိၵ်ႇသမ်ႇ ၶၼူဝ်ႇၼ်ႈယၢတ်, ယၢတ်, ၵိၶၼ်ၼ်ႈၼၢတ်,ၼၢတ်, ၶငၼ်ႈၵ်င်ႈၵ်င်ႈ လုပ်,ၼ်ႈၵျၵ်းၵျၵ်း တၵ်းသင်ႇတူဝ်မၶၼ်ႈ ပၶၼ်ႈသဝ်းလၵ်ၶမိမ် လိမ်ၵၢၶၼ်,တိတ်ႈၶိတ်ႈ ပၢၵ်ႈပ်တ်ႈလၵ်ၼၢၶၼ်ႇ ၽၢၶၼ်ႇပ်တ်ႈလၵ်ငဝ် သူၶၼ်းၵၢဝ်လေ,တၶႄ, ၼွၶၼ်ႈ ၵ်င်းသတ်ႇထ, သတိ ဝိရိယ သမ,ထိ ပလ, ၵၢၶၼ်ၼဝ်ႈလိုဝ်ႈဝႈ ၼုၵ်းဝိႇ ၵိႇမိုင်ႇ လိုင်ႇၶမိမ် လိမ်ၵၢၶၼ်, ၵျၶၼ်မၢၶၼ်,ၵွၶၼ်ၶေႈ ယူ,ပႈ ယၵ်ႇၶူၵ်, တူၵ်,တူလ်းတူဝ်လၵ် လ်ၵေႈၵိုမ်ႇထင်ႇ ၽင်ႇၽွိ,ၵွပၢၶၼ် ၼၢၶၼ်ၼ်ၶၼ်သိုပ်,သွၶၼ်ႇ လွၶၼ်ႇၵ်ၶၼ်ၵၢမ်,ယင်း ၵင်းၵိူဝ်ၵၢမ်,လိႈ ၼိႈလွမ်းတိုၶၼ်းၼဝ် ၽဝ်ၵၶၼ်ပိၶၼ်လူႉ လူႉၵၶၼ်တိၵ်,ယိၢႈ ယူ,ငိၢႈယူ, ယၢပ်, ၵူလ်ၵျၢပ်,ၼၶၼ်,ထ, သတ်ႇလ,တုၵ်ႇၶ သၽႄ,ဝၶၼ်ႈတူဝ်

ႁွၵ်ႈႁူဝ်တေႃႉ,တိၼ် လိၼ်ၼမ်ႉၽႆးလူမ်း ၼမ်းၵႃးသိပ်,မိႈ ႁိူဝ်,ၼႆႈ
လိူမ်းယွတ်, တူင်ႉတွတ်,ၼဵတ်းသၢၼ်ႈ ၼူပ်းငၢၼ်ႈႁူၼ်ႉမူလ်ႈ ထူလ်ႈ
လူမ်းၵပ်ႉၵိပ်, တိပ်,လွႆလူမ်လွႆ လွႆၵျေႈၽုတ်းမျး တူဝ်တြူးမၢၼ်,
မၢၼ်, ၵဝ်လၢၼ်,ယၵ်ႉငၽႄႈ ၼွႆးငၵႈၵျႃ,ႁူင်, ႁူပ်ႈထၢတ်ႈၼေႃမ်,
ထၢတ်ႈ ပရမတ်ႈၼွႆႉသေ ၵၼ်တေငၵ,ၼိုၼ်ႈ ငၵ,ၼိုၼ်ႈမျးငလႈ
ဝိပသ်ႉသၼေႃ,လၢၼ်, တြူးထူးၼွႆႉလမ်ႉ ၵွႆႈမၼ်းသူၼ်းလူး ၵုမ်ႉလွီႈ
ႁူပ်ႈလီႈ သေႃးတျ,ပတ်ႉတိမၵ်ႈ သေႃးတျ,ပတ်ႉတိၽူဝ်,၊ သၵတျ,
ၵျ,မိမၵ်ႈ သၵတျ,ၵျ,မိၽူဝ်, ၊ ၵၼေႃ,ၵျ,မိမၵ်ႈ၊ ၵၼေႃ,ၵျ,မိၽူဝ်,၊
ၵရႁုတ်ႉတမၵ်ႈ ၵရႁုတ်ႉတၽူဝ်, ၊ လေႃးၵုတ်ႉတၵျူ,လၢၼ်, တူၵ်း
မျး တမ်ႈၵၢင်ၵူၵ်းၼွႆႉသေ ၵွႆႈလီႈထူပ်းႁၼ် ၵျူႁူင်,ၼိပ်ႉပၢၼ်,
သိုဝ်ႈၼေႃႈတၼ်းတျ လူဝ်ႈ ၼငႈၼၢဝ်းယၢမ်း ( )မွင်းတိမ်ထူၼ်ႈၼွႆႉ
ၵေႃ,ၵၢၼ်,ၵမ်,ႁၢင်ႉ သေၵမ်းတီႈၼျႈၵေႃႈ။ သျထု သျထု သျထု။

ၼူးလီႈႁိတ်းၵၢၼ်ဝိပသ်ႉသၼေႃ,

ပေႃးဝျႈ ၵၢၼ်လူင်ႈၼေႃႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ ယဝ်ႉတူဝ်ႈမူတ်းယဝ်ႉၼႆလိူင်
တေလီႈတိပ်းတတ်းႁူႉႁၼ်ဝျႈ ၵၼ်ၼင်ႈတြူးယူ,ၼွႆႉ ၵမ်,လွႆႈ
ပူၵ်ႉႁူဝ်,သတ်ႉတဝျ,၊ ၵမ်,လွႆႈယိင်းလီးသၢင်၊ မၼ်းပိၼ် ႁူပ်ႈၼေႃမ်,
(တူဝ်လွႆ)ႁူလ်းၼႆၵွၼ်တၢင်းယူ,။ တေလီႈ ၼငႈၼွႆ,ၵုတ်,(ၵမ်,
ၼၼ်) ၼုပ်ႉၼဝ်,သေ ဝွႆႉတူဝ်ႁဝ်း သိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ၊ လပ်းတျ(လပ်းမူၼ်
လိူင်ႉၼင်, ႁဝ်းၼွၼ်းၼၼ်ႉတျ.၊ ယျ,ပေတုပ်,တျ,ႁိင်း)၊ ထူလ်ႈလွႆ
ႁဝ်း မၢၼ်,မၢၼ်,၊ ၵဝ်လွႆႁဝ်း လပ်းဝွႆႉတီႈ ၼူႈၼင်ႁဝ်းသေ ႁူ.လွမ်း
တွင်းလွမ်း လူမ်းၼဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်,လဝ်ႈၵဝ်, မွၵ်ႈ (15) မိၼိတ်ႉ၊ (20)

မိၼိတ်ႉတႃႉ။ လိူဝ်းၵၢၼ်မေႃ တူၺ်းတမ်ႈတီႈ တွင်ႉ(ပုမ်) ပိဵင်ႈ (ပွင်းဢိင်ႈ) ၼႆၵေႃႈ ၵဝ်လူဝ်ႇလပ်းတီႈၼၼ်ႈသေ ႁူႉလွမ်း တွင်း လွမ်း ပိဵင်ႈၼၼ်ႉတႃႉ။ လိူဝ်းၵၢၼ်မေႃ ၵဝ်လူဝ်ႇဝႆႉတမ်ႈတီႈ ၶီႈမွမ်ႈ (ၵမ်ႉ,ၼၼ်ႉ) ၽေႃ,တိၼ်ၽေႃ,မိုဝ်း လၢႆ,လိူဝ်းၼၼ်ႉၼႆၵေႃႈ ၵဝ်လူဝ်ႇ ၶဝ်းၸႂ်,လပ်းတီႈၵၢၼ် ငၢႆးထိုင်သုတ်းၼၼ်ႉသေ ႁူႉလွင်ႈတူင်ႉၼိုင် မွၼ်ႈယွပ်ႇယွပ်ႇယဵပ်ႇယဵပ်ႇ (ၵမ်ႉ,ၼၼ်ႉ) ၵတ်းငဵၼ်းငဵၼ်းမၼ်းတႃႉ။

ၽွင်းၼင်ႇ,ၼႆ သင်ဝႃႈ လူဝ်ႇလဵပ်ႈၵဵဝ်,ပိၵ်ႉသေ ၸႂ်,ဝူၼ်ႉၶၢင်, လွင်ႈတၢင်,ပူင်ၼႆလိူဝ် ဝႆႉသတိသေ ၼိုၼ်းႁူႉတမ်ႈတီႈ လူမ်းၶဝ်ႈ လူမ်းဢွၵ်ႇ, (ၵမ်ႉ,ၼၼ်ႉ) ပိဵင်ႈ (ၵမ်ႉ,ၼၼ်ႉ) တီႈၶီႈမွမ်ႈ ၽေႃ, တိၼ်/မိုဝ်းလဵပ်ႈၵဵဝ်,တႃႉ။ ပေႃးဝႃႈ ၼင်ႈၵမ်ႉ,တူင်ႉၵမ်ႉ,ၼိုင်သေ ၶၢဝ်းယၢမ်းမၼ်း ႁိုင်မႃးပေႃးၼႆလိူဝ် တူဝ်ၶဝ်းပွတ်းတိုၼ်ႈၼၼ်ႉ တေ လဵၼ်းမႃး ၼၵ်းၼႄႉမႃး မႃးမႃးယူႇ။ ၸၢမ်းတီႈၶဝ်းဝႃႈ *"လဵၼ်းမီးတီႈလူ လူမ်မီးတီႈၼၼ်ႈ"* ၼႆၼႄႈ လူဝ်ႇၶဝ်းတေၸႂ်, မီးတီႈလဵၼ်းၼၼ်ႉ တေ ၸႂ်,ႁူႉထိုင်လွင်ႈလဵၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇ။ ပေႃးပဵၼ်ၼၼ်မႃး ပွႆး,ၽေႃႈ ပဵတ်ႈ လူမ်းၶဝ်ႈလူမ်းဢွၵ်ႇ, ပိဵင်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉသေ ၵဝ်လူဝ်ႇၸႂ်,ႁူႉ လွမ်းလဵၼ်းၼၼ်ႉတႃႉ။ *ၵၢၼ်ဝိပႆႇသၼႃႇ, ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ "ဝိသေ သေၼ ပႆသတီတိ ဝိပႆသၼႃႇ," လူဝ်,လီႈႁူႉၵၢၼ်လၢၵ်ႇ, လီးမၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႈ။* လဵၼ်းၼၼ်ႉ မၼ်းလဵၼ်းမူၼ်ႁူဝ်ႉဝႆႉ! မၼ်း လၢၵ်ႇ,လီးဝႆႉ လိုင်ႉၼင်ႇ,ႁိုဝ်! မၼ်းလဵၵ်ႈလီး သိူပ်ႇ,ပဵၼ်ႁိုဝ်ႉဝႆႉယူႇ! မၼ်းပဵၼ်ႁွၼ်ႈဝႆႉႁႃႉ! တိၼ်းလၢင်းမၼ်းၼတေႃႉၼတေႃႉ ပဵၼ်ႁိုဝ်ႉဝႆႉ! ၼႆ လူဝ်,ယိူ ၵဝ်လူဝ်ႇယၵ်ႉတူၺ်းမၼ်း ၸႂ်ႈႁူႉထိုင်လွၼ်ႉမၼ်းယူႇ။

ယေႃးၵိႇၵေႃႉလွႆသေၵမ်ႇဝႃႈ ပေႃးဝႃႈ လိပ်း(တုၵ်ႉၼဝေႇတၼႃႇ) ပေႃႇပိၼ်မႃးၼႆ ၵမ်ႇၼွႆႈလီႈ ၵမ်ႇၼွႆႈလႃႈသေ ၵူဝ်လိပ်းၼၼ်ႉယူႇ။ တီႈၼတေႉမၼ်း တုၵ်ႉၼဝေႇတၼႃႇၼႆႉ မၼ်းပိၼ်ၵၼ်မႃးမတ်ႉပၼ် လွႆၵဝ်း ယႃႇပေႃႈၽူင်ႇပိဝ်ၵွၵ်ႇၵူႇ ၼွၵ်ႈတူဝ်ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။ ၽွင်းမူဝ်ႈ ၵိတ်းၵၢၼ်ၵြူးယူႇၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈ တုၵ်ႉၼဝေႇတၼႃႇၼႆႉ ၵမ်ႇမီးၼႆ လိူင် လွႆၵဝ်းၼႆႉ ပိဝ်ငႃးၼတေႉၼတေႉ။ ပေႃးမီးတုၵ်ႉၼဝေႇတၼႃႇၼႆ ၼတေႉ လွႆႉၵႂ်ႈမၼ်းပိဝ်ႇ လွႆႉၵႂ်ႈမၼ်းၵူႇငူၼ်ႉတၢင်ႇၵၼ်ၼႆသေတႃႉ မၼ်း ၵမ်ႇၵူႇ။ ၵွပ်ႈၼႆ လိပ်းၼႆႉ ပိၼ်ၵြူး တႃႇတေမႃးၵဝ်လွႆၵဝ်း ၵမ်ႇ ၽူင်ႉပိဝ်ၵွၵ်ႇၼွၵ်ႈ၊ လိပ်းၼႆႉ တေမႃးၵုမ်ႉထိမ်ပၼ် ၵႂ်ႈၵဝ်းလိဝ်း ၵူႉၵၼ်ၵြူးၼႆ လူဝ်ႇလီႈပွင်ႇလွႆယူႇ။

ၼူးလီးယၵ်ႉ တုၵ်ႉၼဝေႇတၼႃႇ(ၽႃႇ 1)

ပေႃးဝႃႈ လိပ်း၊ ၵူၼ်ႉ၊ မူလ်ႈ၊ ၼိုၼ်ႈ၊ ၼဵတ်း၊ ၼေ လူဝ်းၼႆႉ ပေႃႇပိၼ်မႃးၼႆလိူင် လွမ်းၼင်ႇဝႃႈ "လိပ်းမီးတီႈလွႆ လွႆမီးတီႈ ၼၼ်ႈ" ၼႆၼၼ်ႉ ၵူႉၵႃႈ လွႆၵဝ်းတေၵူႇမီးတီႈလိပ်း တုၵ်ႉၼဝေႇတ ၼႃႇၼၼ်ႉယူႇၵူလ်း။ တေလီႈယူၼ်ႉသေ သိုပ်ႇယၵ်ႉ၊ ၵဝ်လွႆဝိႉတီႈ လိပ်းဢၼ်ႉသေ ၵူႉလွမ်းတိၵ်းတိၵ်းယဝ်ႈ။ ပေႃးဝႃႈ လိပ်းလူဝ်းၼၼ်ႉ ၵႂ်ႈယူႇၵႂ်ႈလိပ်းလူဝ်မႃးတိၵ်းတိၵ်းၼႆလိူင် ၼိုၼ်းၵဝ်လွႆၵဝ်း မႃးဝိႉ တီႈ လူမ်းၼဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်ႇသေ တွင်းၽႃႇၼိုၼ်း လူမ်းၼဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်ႇတႃႉ။ လီးၼႆႉၵွင်ႉဝႃႈ ဝိႉလွႆၵုပ်ႉၵႂ်ႉၼႃႇ ၼၢႆဝ်လိပ်း ၵမ်ႇယၵ်ႉၵမ်ႇ တူလ်းလိပ်း သေ ၵူႇတူလ်းလူမ်းၼဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်ႇၼႆယဝ်ႈ။ တွင်းဝိႉဝႃႈ ပိၼ်လီး ၽႃႇ(1)ၼႆတႃႉ။

ၝုးလါးယဂ်ှ တုဂ်ှၜဝေ,တဓေ,(မိ 2)

ထိင်ႏလါးခိုင်ႏဥတ္ ပေႏမၚ်းလိပ်းလှိုဝ်မုးဂှ်ိၚ်းဓေ,သေ ယဂ်ှ တုလ်ှးဂေႏ ဏမ်,လီႏ၊ ဂှ်ဂေႏ ထုႏမုးတိဂ်းတိဂ်းသေ ဏမ်,သိုပ်, ယှိုၚ်ဂၚ်ႏလါႏခိလိုင် တေလါႏဝှ်သတိသေ ဂှ်ႏလွမ်းဂှ်ကၚ်ၞုႏ ဗိုၚ်ၞုႏခိုင်ခခၚ်ကွၚ်တၢင်းယဝ်ႏ။ တေလါႏမိတွင်း ဂှ်ၞုႏဗိုၚ် ခိုင်ဂှ်ဝ်းခခၚ် မွဂ်ႏဂဝ်ႏဂမ်းသိပ်းဂမ်းသေ ဗိုၚ်ခိုင်လွိးလွိးယဝ်ႏ။ ပေႏဝုႏ ဗိုၚ်ခိုင်သေ လိပ်းခခၚ် ယွမ်းဂှုႏ,ခိဂေႏ တေလါႏဂှ်ႏ လွမ်း ပိင်ႏခၚ်,မၚ်းယွမ်းဂှုႏ, ယှူ,သုႏ,လှူမ်ဂှ်ဂှုႏ,ခခၚ်ယှူ,။ လါးခိ ဂှ်ဝုႏ လိဂ်ႏလါႏကိရိယုႏ,ပုတ်ႏ ဗိုၚ်ခိုင်သေ ယုႏပိတ်ႏ လိပ်းခိ ယဝ်ႏ။ တွင်းဝှ်ဝုႏ ပိၚ်လါးမိ (2)ခိတုႏ။ လါးမိ(2)ခိ သၢင်, ထုဂ်,ပုၚ်ႏတုႏ, ဂှူၚ်းမုးဗိုဂ်းဂမ်,မထၚ်းမှ်,မှ်,ခခၚ်သေတုႏ ပေႏ လိပ်းမုးမှူဝ်ႏလှ်ဂေႏ သမ္ဗိုၚ်ပိတ်ႏ ခိုင်ပိတ်ႏတိဂ်းတိဂ်းခိဥတ္ ဏမ်,သၢင်,ထုဂ်,။ တေလါႏၜတ်းဂှ်ဂှ်ႏမိးၜၚ်,တိ, ဏခၚ်ဂိုင်,ငမ်, တုဂ်ှၜဝေ,တဓေ,ခခၚ်ယှူ,ယဝ်ႏ။

ၝုးလါးယဂ်ှ တုဂ်ှၜဝေ,တဓေ,(မိ 3)

ထိင်ႏလါးခိုင်ႏဥတ္ တေလါႏဝုႏ ပိၚ်လါးဏခၚ်လိဝ်ႏဂှ်ႏပွင်, တြုႏခိဂေႏဏမ်,ဗိတ်း။ လါးခိဥတ္ ပိၚ်လါးၜၚ်,တိ, ယှိုၚ် ဂၚ်ႏဥတ္ဥတ္ခခၚ်ယဝ်ႏ။ လိပ်းမုးဂုႏဂှ်ိုဝ်ဂေႏ ဝှ်သတိယှ်,ယှ်, ဏဝ်ဂှ်တမ်းသှ်,တိႏလိပ်းခခၚ်သေ ယဂ်ှပၚ်ဂှိုင်ဂှိုင် ဏမ်,ဗိုၚ် ဏမ်,ခိုင် တေုႏ,ထိုင်ဏတိတ်ထၢၚ်,လဝ်ႏဂဝ်, တိမ်ထှူၚ်ႏခခၚ် ယဝ်ႏ။ တွင်းဝှ်ဝုႏ ပိၚ်လါးမိ (3)ခိတုႏ။

ယေၢးဂိ,ဂမ့်ခမ်ခမ်ခ့် ဂှ့်မျးဂၢၼ့်ပ်တ်;တိ; လိပ်း(တုဂ့်ၶ ဝေ,တခ့ၠ,)လူင်ခ့်ဂူလျ်း။ ငူၢမ်းတိးၵှ်ဝ်း မိးဝို့ၶျး;ခိုင်; "ပိၢ;လၢင့် ၶဝ်;လူးငျး" ခဲခခ့်ယဝ်;။ တုဂ့်ၶဝေ,တခ့ၠ,ခ့် ၵှ်ဝ်းပိၢ;မခၼ်း တၢခ်,ဂှိဝ်ဂျေ; တေၢ;တေကမ်,လွတ်;မခၼ်းလိ;။ ဖွင်းၵှ်ဝ်းတိုဂ့် တူင့်ခိုင် ဖိုခ့်သိၢ,ဝိၢ,လူမ်လိ;ခခ့်ငတ့ တုဂ့်ၶဝေ,တခ့ၠ,ခ့်ငတ့ တေပ်ိခ်မျးခိုင်;ဂ်ပ့်သေ ဂှိၢလိၢဂူၠ, ယွခ့်လူလျ်; ကခ်ၵှ်ဝ်း ဖိုခ့် ခိုင်ပ်တ်;ခခ့်ယူ,။ ကိရိယၤ,ပုတ်; ပိ လုဂ်း ခင်; ခွခ်း ငလ; လွင်;ဖိုခ့်တူင့်ခိုင်လိုဝ်းခ့် မခၼ်းလပ့်ဝို့ မုင်းသုမ်,ဝို့ တုဂ့်ၶဝေ, တခ့ၠ,ခဲယဝ်; *(ကိရိယၤ,ပုတ်;ခ့် မုင်းသုမ်,လပ့်တုဂ့်ၶဝို့)*။ တၢ, တေယူခ့်ဂခ်;လိ; တုဂ့်ၶဝေ,တခ့ၠ,ခ့် ၵှ်ဝ်းထုဂ်,လိ လိ;သ့်, လှ့်ဝို့ဝျ; ပေျးၵှ်ဝ်းလမ်တိၢမျး တေကမ်,လၢင်;ဖိုခ့်ခိုင်သေ တေ လီပ်းလူဝ်သေခ့် ပၢဂ်,ပုခ်;ဂှ်င်ပုခ်;ကမ်,ဂှၢင့်ခဲသေ ဖွင်းမူဝ်; ၵှ်ဝ်းတိုဂ့်ယူ,လိဂိခ်ဝၢခ် ဂှ်တ်းဂၢခ်လိ; ၊ ဖွင်းမူဝ်;ၵှ်ဝ်းတိုဂ့် မိး ကိခ်မိးဂှ်င်းယူ,ခ့် လူဝ်,လိ;ၶတ်းလှ့်ယူခ့် ဂှ်;ပေျးငပ့လိ; တုဂ့်ၶ ဝေ,တခ့ၠ,ယူ,ခဲယူ,။

ငီပ်းတုဂ့်ၶဝေ,တခ့ၠ, ကခ်ပေျ,ပ်ခ်မျးတိ;တူဝ်ၵှ်ဝ်းခခ့် ၵှ်ဝ်းလူဝ်,လိ;မေျသ့်,လှ့်သေ မေျယဂ့်မေျကဝ်မေျတူလျ်းမခၼ်းယူ,။ ၵှ်ဝ်းတေလိ;ဂှ်တ်းဂှိဝ်တေျ,သူ; ယဂ့်တူလျ်းမခၼ်း ဂှ်;ပေျးပွင်,ပိုင်; တြူၠးဂူၠ,ခဲခခ့် ပ်ခ်ကခ်လမ်,လွင်;ငတ့ငတ့။ တိ;တှ့်;ခ့် တေ လၢတ်;သပ်းလ်ီင်းငခ လွင်;ယဂ့်တူလျ်းတုဂ့်ၶဝေ,တခ့ၠ, ဂှ်;ပေျး

ပွင်ႉပိုင်ႈတြႃးၵူႈငလႄႈ ၼၼ်းတေႃႈၵဝ်သို်ႉလွ်တွင်းမိူဝ်ႇလီလီသေ ၽိုၵ်း လွမ်းတႃႉ။

ဝေႉတၼႃႇ သၢမ်ပိူင်

(1) သုၼဝေႉတၼႃႇ

(2) တုၵ်ႇၼဝေႉတၼႃႇ

(3) ၵုပ်ၵ်ႇၼႃႉဝေႉတၼႃႇ ၼၼ်သေ မီးသၢမ်ပိူင်ယဝ်ႈ။

"သုၼဝေႉတၼႃႇ" ၼၼ်ႇ မၼ်းပ်ၼ်ဝေႉတၼႃႇၵၼ်မဝ်တူဝ်မဝ် လွ်ႇ ၵမ်ႉလိပ်းၵမ်ႉၼိုၼ်ႈ ယူႉငႃးယူႉသႃႉၼၼ်ႇယဝ်ႈ။

"တုၵ်ႇၼဝေႉတၼႃႇ" ၼၼ်ႇ မၼ်းပ်ၼ်ဝေႉတၼႃႇ ၵၼ်ယူႉ ယၢပ်ႉၼၼ်လွ်ႇ လိပ်းၵူၼ်ႇမူလ်ႈၼိုၼ်ႈ တီးတူဝ်ၼၼ်ႇယဝ်ႈ။

"ၵုပ်ၵ်ႇၼႃႉ ဝေႉတၼႃႇ"ၼၼ်ႇလမ်ႇ တေလီးဝႃႈ ပ်ၼ်ဝေႉတၼႃႇ ပၢၼ်ၵၢင် လိပ်းငတေႃႇငတေႃႇၵျႃႈ ၵမ်ႉလွ်ႈ၊ ၵမ်ႉလိပ်းၵျႃႈၵမ်ႉလွ်ႈ သေ ၵမ်ႉပေႃး ထၢင်ႉလိင်ႈလီၼၼ်ႇယဝ်ႈ။

တုၵ်ႇၼဝေႉတၼႃႇၼၼ်ႇ တေလီးတူလ်းတေႃႉပေႃးၵျႃၵမ်ႉလွ်ႈ

ၵၼ်ထၢင်ႉလိင်ႈလီသေ တေမႃးၵုမ်ႇပၼ် လၢၼ်ႉတြႃးလဝ်ႈၵဝ်ႉ လိဝ်းၼိုၼ်ႈယွ်ႉၼၼ်ႇငတေႃႇ ပ်ၼ်တုၵ်ႇၼဝေႉတၼႃႇ ၼၼ်ႇယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈ ၼၼ် တုၵ်ႇၼဝေႉတၼႃႇၼၼ်ႇ ၵဝ်းလူဝ်ႉလီးၵူႉထိုင်ဝႃႈ မၼ်းပ်ၼ်တြႃး ၵၼ်လီယၵ်ႇတူလ်း ပုၼ်ႈတႃႉတေလိဝ်း ၵူႉပွင်ႉတြႃးၼၼ်ႇၼၼ်တႃႉ။ တုၵ်ႇၼဝေႉတၼႃႇ ပေႃႉပ်ၼ်မႃးၼၼ်ႇ ပ်ၼ်ပုၼ်ႈတႃႉယၵ်ႇတူလ်း ၵ်ႈၵူႉ လွၼ်ႇမၼ်းယဝ်ႈ။ ၵျႃၵမ်ႉၵျႃၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႇငတေႃႇ ၵမ်ႉလွ်ႈပိူင်လူင် မၼ်း။

ႁွပ်;သင်,ငလ; လိပ်းမျး

တုၵ့်ၶဝေ,တၶျေ,ၶဲ့ တေလိ;ဝို့လို့ၶၶ်,တိ,မၶ်;မၶ်;၊ သတိ ယို့,ယို့,၊ ဝို့လို့ၷဝ်း ယျ,ပေၵူဝ်၊ ၷို့;လို့ၶိမ်ၶိမ် မျၶ်,မျၶ်, ၵမ်,တွတ်,ၵမ်,တိၶ်;သေ တေလိ;ပွိုႉတူလျ်း ၵၶ်မၶ်းတေ သိုပ်,ပိၶ်ၵူ, တျေ,ပျေးသုတ်းပၵ်းမၶ်းၶၶ့်ယူ,။ သဖျေးမၶ်း လိပ်း (တုၵ့်ၶဝေ,တၶျေ,)ၵၶ်ပျေ,ပိၶ်မျး တိ;ၵုမ်,ၵူၶ်;ၷဝ်း ၶၶ့် ယွၶ့်ပိုဝ်;ၷဝ်းၶင်;တိင်မၶ်း ၷို့;တိုဝ့်ဖေၵ်;(တိ;ၶင်;) ၶၶ့်ငလ; လင်,ပိၶ်လိပ်းမျး မူလျ်;မျးယဝ်;။(ဖသ်သ ပလိလယျ ဝေတၶျေ) လိပ်းၵၶ်ပျေ,ပိၶ်မျးၶၶ့် ၷဝ်းထၢင်,ဝျ; မၶ်းပိၶ် ႁွၶ်;ပိၶ်မမ်;သေ လိပ်းဝို့ဝျ;ၶိသေတျႉ တိ;ငတ့မၶ်း သဖျေ တြျးလိပ်းယဝ့်လိပ်းထိင်; မူလျ်;ယဝ့်မူလျ်;ထိင်; နိုၶ်;ယဝ့်နိုၶ်; ထိင်; သေ,ယဝ့်သေ,ထိင်; သိုပ်,လၢမ်းတၢမ်ၵၶ်ယူ, နူဝ်းနူဝ်း ယို့းယို့းငလ; မၶ်းလင်,လိပ်းယဝ့်လိပ်းထိင်;ယူ,ယဝ်;။ (သၶ်, တတိ မုင်းသုမ်,လပ့် ၵၶိလို့လဝို့ယဝ်;)

ပိၶ်လူႉ ငလ; ၵၶိတ့်လ တုၵ့်ၶ ၵၶတ့်တ

ႁွပ်;ၶၶ် ၷဝ်းတေလိ;ၵဝ်လို့သို့, တိ;လိပ်းၶၶ့်သေ ပွိုႉ တူလျ်းမၶ်း ၶၢဝ်းယၢဝ်းယူ,။ ၷၢမ်းတိးၷဝ်းၶဲ့ မၶ်းမိးတိ;ပွင်,လိုၵ့် ပုၶ်;တျ,တေသပ်းလိင်းငၶတိ;ပွင်, တြျးၵၶိလို့လၶၶ့်ငတ့ ငတ့။ လိပ်းၵၶ်ပိၶ်မျးတိ; ၵုမ်,ၵူၶ်;ၷင်းၶၶ့် မၶ်းၵမ်,လို့;

ဝႃႈ လိပ်းယူဝ်းယူဝ်းႁူၺ်း၊ ပေႃးႁဝ်းယိုၼ်ႉၵၼ်ႈသေ ၵဝ်သတိ လၢၼ်ႇတူၺ်းႁဝ်း ယၵ်ႉတူၺ်းမၼ်းၼႆ ႁဝ်းတေႁူႉထိုင် မူၺ်ႈလိုတ်ႈလိုတ်ႈ၊ လိပ်းၼုၼ်ႇငၢၼ်ႈၼုၼ်ႇငၢၼ်ႈ၊ ၵႅၼ်းလိတ်းလိတ်း၊ ငၢၼ်ႈယိုၵ်ႉယိုၵ်ႉ၊ မိႈဝုတ်ႈဝုတ်ႈ၊ လူတ်ႇၵူႈၵူႈလူဝ်းၼၼ်ႉယူႇ။ သၽႃးၵႂၢမ်းတီႈ ၵၼ်ဝႃႈ မူၺ်ႈလိုတ်ႈလိုတ်ႈၼႆၼၼ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇလႆႈမူၺ်ႈလႆလႆႁူၺ်း၊ မၼ်းပွင်ႇဝႃႈ မူၺ်ႈယဝ့်မူၺ်ႈထႅင်ႈ မၢင်ၵမ်း မူၺ်ႈၼိူင်း မၢင်ၵမ်း ၵမ်ႇပေႃးမူၺ်ႈၼိူင်း သိုပ်ႇလၢမ်းတၢမ်ၵၼ် ပဵၼ်ယူႇတိၵ်းတိၵ်းၼႆယဝ့်ႈ။ *ၵၼ်သိုပ်ႇလၢမ်းတၢမ်ၵၼ်သေ လႅၵ်ႈလီႈပုတ်ႈၵၼ်ယူႇတိၵ်းတိၵ်းၼၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇၵိမ်းၼႆယဝ့်ႈ။ ၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇၵိမ်းၼၼ်ႉ ၵႂၢမ်းပႃႇလိဝႃႈ "ၵၼိလ်ႉလ" ၼႆယဝ့်ႈ။ ၵၼ်လိပ်းမူၺ်ႈယူႇလူဝ်းၼၼ်ႉ တုၵ်ႉတူဝ်တုၵ်ႉလႆႈၼေႃႇလႄႈ ၵႂၢမ်းပႃႇလိၵွင်ႉဝႃႈ တုၵ်ႉၶၼႆယဝ့်ႈ။ လိပ်း (တုၵ်ႉၶၸေ, တၼေႃႇ)လူဝ်းၼၼ်ႉ ယႃႇပႅၵ်ႈမၼ်းပဵၼ်ၼႆၵေႈၵမ်ႇလိုႈ၊ ႁၢၵ်ႈၵမ်းလဵဝ်လႄႈၼႆၵေႈ ၵမ်ႇဝႃႈလိုႈ မၼ်းပဵၼ်လွမ်းၼင်ႇသၽႃးမၼ်း၊ ႁဵင်းႁူၺ်းမၼ်းသေ ၵမ်ႇလၢင်ႈႁၢမ်ႈတၢပ်ႈၶႅၼ် သီးမၼ်းလိုႈလႄႈ ပဵၼ်ၵၼတ်ႉတယဝ့်ႈ။* ၵၼ်ၶိုင်ႈ လူႉလဵဝ်ၵႂႃႇ၊ ၵၼ်ၶိုင်ႈသမ်ႉ သိုပ်ႇပဵၼ်တိၵ်းတိၵ်း၊ ၵၼ်ပဵၼ်မႃးၼၼ်ႉ ၵမ်ႇမၼ်ႈၵိမ်းၵိုင်သင်သေ ၶိုၼ်းလူႉလဵဝ်ၵႂႃႇ၊ ႁိတ်းၼၼ်ႉ သိုပ်ႇပုတ်ႈၵၼ်ယူႇတိၵ်းတိၵ်းလႄႈ ၵႂၢမ်းတီႈႁဵဝ်းလၢင်ႇဝႃႈ လၢင်ႇၵွင်ႉဝႃႈ "ပဵၼ်လူႉ" ၼႆယဝ့်ႈ။ *ၵႂၢမ်းတီႈႁဵဝ်း ၵၼ်ဝႃႈ "ပဵၼ်လူႉ"ၼႆၼၼ်ႉ ပေႃးၵဝ်ၵႂၢမ်းပႃႇလိဝႃႈၼႆ ပဵၼ်"ၵၼိလ်ႉလ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၼတ်ႉတ"ယဝ့်ႈ။*

ၺၢၼ်ႇ,ၵၢၼ်လူင်ႉလႅင်းႁၢၼ်ထိုင်သၽေႃးတြႃး လိၵ်း၊ မူလ်ႈ၊ ၵၼ်း၊ ဢၢၼ်ႈ၊ တူင်ႉ၊ တွတ်ႉ၊ တမ်၊ တၢင်း လၢႆး,လိူဝ်းၶႃႈ ၽိုတ်းပဵၼ်မႃးယဝ့်သေ သမ်ႉၼိုၼ်းလူႉလႅဝ်ၵႂႃႇ,ၶႃႈ ႁဵၵ်းထိုင်ၸိူဝ်း ဝိပသ်ႉသၼႃႇ,ၺၢၼ်ႇ,ယဝ်ႉ ။ သိၼ်ႉတၢင်းၵႂၵ်ႉ,လွတ်ႉသမ်ႉ,သၸႃႉ ဝတ်ႉႁုၵ်ႉၼၵၢၼ်ၸိုင်ၶႃႈၶႅၼ်းၵေႃး ပဵၼ်ၺၢၼ်ႇ,ၵၢၼ်ႁၢၼ် သၽေႃး တြႃးၶွင်ႈတူဝ်ၶွင်ႈလႆႈ ပဵၼ်ပဵၼ် လူႉလူႉၶႃႈယဝ်ႉ ။

သၽေႃးလိၵ်းၵၢၼ်ပဵၼ်မႃးၶွင်ႈတူဝ်ႁဝ်းၶႃႈ ႁဝ်းတေႁဵတ်း ၵိုဝ်ႁူႉႁၢၼ်ၸိုင် မၼ်းပဵၼ်လူႉ၊ ပဵၼ်ၵၢၼ်ၶႅၼ်းလႅင်ႉလႃ!။ တေၸိုင် ၽွင်းမိူဝ်ႈ မၼ်း လိၵ်းမႃးၶႃႈ ပွင်ႇ,ၸိုင်"ပဵၼ်"ၶႃႈသေ ၽွင်းမိူဝ်ႈမၼ်း ႁၢႆႈၶႂ်ႈ, ၶႃႈ ပွင်ႇ,ၸိုင် "လူႉ"ၶႃႈႁၢႆႉ? ပေႃးတေၸိုင်ၶႃႈၶႅၼ်းထိုင် သၼ်ၸိုင် လိၵ်းၵၢၼ်ပဵၼ်မႃးၶွင်ႈတူဝ်ႁဝ်း ၼိုင်ႈမွင်းၶိုင်ႈသေ လၼ်,တေႁၢႆႈၶႂ်ႈ, ပေႃးၶႅၼ်းထိုင် တေၵႂၵ်ႉ,တီႈပွင်ႇ,ၸိုင် လိၵ်းၶႃႈ ပဵၼ်ၼိုင်ႈမွင်းၶိုင်ႈ သေ လၼ်,လူႉႁၢႆႉ,ၶႃႈယဝ်ႉ။ *ပေႃးၵၢဝ်မုၼ်ၼမ်းၽြႃး ႁႃးၸိုင်ထိုင် လူဝ်ႈၽၼ်ပ်ႉတၢလိူဝ်းမိုဝ်းၶႃႈ လွႆႁဵတ်းၶႃႈ ပဵၼ်ယဝ့်လူႉယဝ့်ၶႃႈ, ၵုတ်ႉတေ,ၶိုင်ႈသိၼ်၊ တူဝ်ႁဵတ်းၶႃႈ ပဵၼ်ယဝ့်လူႉယဝ့်ၶႃႈ, ၵုတ်ႉတေ, ႁႃႈႁိုင်ၶႃႈယဝ်ႉ။* ပေႃးႁဵတ်းသမ်ႉၸိုင် လိၵ်းႁဵတ်းၶႃႈ ပဵၼ်ၼိုင်ႈလူဝ်ႈ မွင်းၶိုင်ႈ (မၼ်းၵိုမ်းၼိုင်ႈလူဝ်ႈမွင်း)သေ လၼ်,တေလူႉၶႃႈ,ပေႃးၶႃႈ ထိုင် တၢင်းႁၢၼ်ထိုင်ၵၢၼ်ၶႃႈ တေပွင်ႇ,ၸိုင် တုၵ်ႉၼဝေ,တၼႃႈ,ၶႃႈ မၼ်းၵိုမ်း(ပဵၼ်ၶႃႈလိူလ)ဝႆႉၼိုင်ႈလူဝ်ႈမွင်းၶိုင်ႈသေ လၼ်,တေလူႉ လႅဝ်(ပဵၼ်ၵၢၼ်ၶႅၼ်းလႅင်ႉလႃ)ၶႃႈ,ၶႃႈယဝ်ႉ။ ပေႃးၸိုင်ၶႃႈၶႅၼ်းထိုင် ၵမ်,ပိ,ငမ်, မၢၼ်ႈၵၢၼ်တၢင်း တၢင်းႁၢၼ်ထိုင်ၽြႃး ၵၢၼ်ႁႃးဝႆႉၸိုင် "လူဝ်ႈၽၼ်ပ်ႉ တၢလိူဝ်းမိုဝ်း ၶိုင်ႈၵပ်ႉၵွၼ်,ၵူၺ်း လွႆၶႃႈပဵၼ်လူႉၶႃႈ, ၵုတ်ႉတေ,

ၶိုင်;သ်ၼ်၊ တူၵ်ၶႆ့ ပ်ၼ်လူ.ၵူ, ၵုတ််ႇတေ,ႁု;ႁ်င်"ၼၶ်ႇ။ တေ လိ;ဝု; ႁ်ဝ်းပိ,မိးတၢင်းႁၼ်ထိုင် လိုင်ႇၼင်,ၿႃးႁၼ်ၶိယူ,။ ၿႃး ႁ်ေးဝိႇဝု; "သစ်ပေသင် ၶျူ ၵၼိလ်လ = သင်,ၶ,ရ တင်း သိင်;ပ်ၼ် ၵၼိတ််ႇလ"ၶိꩬလ; ပေုးႁ်ဝ်းသမ်ႇႁၼ်ထိုင်ဝု; လိပ်း ႁ်ဝ်းၼၶ်ႇ ႁိုင်ပ်ၼ်ၼိုင်;လူဝ်;မွင်းသေ လင်,လူ.လိဝ်ၵူ,ၶိလိုင် ၶ်ႇးၵု;ၼိုင်;လူဝ်;မွင်းၶိုင်;ၼၶ်ႇ လိပ်းၼၶ်ႇပ်ၼ်ဝိႇ ၶိတ််ႇလ (ၵမ်,လူ.ၵမ်,လိဝ်)ၶိၵူ,သေ တေသၢၼ်ၶတ်း ၶေု;ၵူမ်းၿႃး သစ်ပေသင်ၶျူ ၵၼိလ်ႇလ ၶိၼၶ်ႇယူ,။ တေၵွၵ်,တိ;ပွင်,ဝု; လဝ်;ၵဝ်,ပိ,ႁူ.ႁၼ် ၵၼိတ််ႇလ လွင်;ပ်ၼ်လွင်;လူ.ၶိယဝ်;။

ႁွပ်;ၶိ ႁ်;ပေုးမိးလၢၼ်,ႁၼ်ထိုင် လိုင်ႇၼင်,ၵၼ်ၿႃးႁ်ေးမုး ဝု; တူၵ်ႁ်ဝ်းလိုႁ်ဝ်းၶႆ့ လူဝ်;ၾ်ပ်ႇတလိတ်း မိုဝ်းၵွၼ်,ႁူလ်း ပ်ၼ်ယဝ်ႇသေ လူ.လိဝ်ၵူ, တင်းၼမ်ၶိၼၶ်ႇ ႁ်ဝ်းတေလိ;ႁ်တ်း ႁိုဝ်ႁ်;ပေုးႁူ.လိုင်ႇၼၶ်!။ ႁ်ဝ်းတေလိ;မိးလၢၼ်, လူဝ်;ၾ်ပ်ႇတ လိတ်းမိုဝ်းၵွၼ်,ႁူလ်း ႁ်;ႁၼ်လိ;လို ပ်ၼ်လူ.ၵုတ််ႇတေ,ၶိုင်; သ်ၼ်၊ တူၵ်ပ်ၼ်လူ. ၵုတ််ႇတေ,ႁု;ႁ်င်ႁွၼ်,ႁု.? ပေုးႁူ.လိ; လိုင်ႇၼၶ်ႁွၼ်, လင်,တေလၢင်;လိ; လၢၼ်,တၢင်းႁၼ်မၢၼ်,မ်ၼ်; ၶိႁု.? ၶိသေ ပ်ၼ်မုးၶေု;ထၢမ် တင်းၼမ်ယူ,။

ၵၢင်းႁၼ်တူၵ်လိုပ်ၼ်လူ. ၵုတ််ႇတေ,ၵၢၼ်,သ်ၼ်မၼ်းၶိ ၼၶ်ႇ မၼ်းပ်ၼ်တၢင်းႁၼ်ထိုင် လၢၼ်,မုၼ်,ၶမ်းၿႃးႁူလ်း။ လိုင်ႇ ၼင်,ၵၼ်ၿႃးႁၼ်လိ;တၢင်းၼမ်တၢၼ်,ၼၶ်ႇၼၶ်; တေု;ၵု; လဝ်;ႁုၢၼ်းတ,ၶဝ်လဝ်;ၵေု; တေု;ၵမ်,ႁၼ်ၼိုတ်းၿႃးလိ;။ *ပိၵ်ႇ*

သမ့်ၼႆႉ ၵမ်ႉႁၼ်လီႈပိင်းမွၵ်ႈၶၼ်ႈသေတႃႉ ယေႃးၵီႉႁဝ်းၼဝ် လၢင်ႈႁၼ်လီႈ ပဵၼ်ပဵၼ်လူႉလူႉ လႅင်ႈလႅင်ႈ လႅင်းလႅင်းယူႇ။ တႃႇတေႁၼ်လီႈၶၼ်ႈ ႁဝ်းလူဝ်ႇ လီႈမီးၼူးလီးလီ၊ လူဝ်ႇလီႈမီး တၢင်းၼတ်းလွင်ႈလီ၊ လူဝ်ႇလီႈမီးတၢင်းယုမ်ႇယမ်မၼ်ႈၵႅၼ်ႇ၊ လူဝ်ႇလီႈ မီးလွင်ႈၼႃႈၵွၵ်ႉလွတ်ႈ ဝတ်ႈတုၵ်ႉၼၶၼ်ႈသေ လူဝ်ႇလီႈမီး လွင်ႈၼႃႈႁၼ်ၵၼ်မၢၼ်ႇမၼ်ႈၶၼ်ႈငတ်ႉငတ်ႉယူႇ။

သိုဝ်ႇ ... ႁဝ်းၼိုၼ်းၵူႈလွပ်ႇတူလၢႆးလိပ်း ၵၼ်ပၼ်မႃးတီႈၵုမ်ႇ ၵူၼ်းႁဝ်း ၵၼ်ႁဝ်းၶင်ႈတိင်သေ ယူႇယၢပ်ႇဝႆႉၶၼ်ႈ ငိူၼ်ႈပေႃး မီးမႃး ၺၢၼ်ႇတၢင်းႁၼ်လူင်ႉၶင်ႇၼႆႈ မၼ်းပဵၼ်ပဵၼ်လူႉလူႉ သိုပ်ႇၵၼ် ယူႇတင်းၶမ်ၶိုၼ်ၶၼ်ႈၵွၼ်ႇ။ လိပ်း(တုၵ်ႉၼဝေႉတၶႄႉ)လူင်ၶိုင်ႉ ဝၼ်းၶိုင်ႈလဵဝ်ႉလဵဝ်ႉ ႁဝ်းတေငဝ်ႈၵမ်ႉလွတ်ႈမၼ်းလီႈလႃးလႃးၶိုဝ် လူဝ်ႇလီႈႁူႉပွင်ႇဝိုၵ်ႉၵွၼ်တၢင်းယူႇ။ ပွင်ႈႁဝ်း ယူႇလီၵၼ်ဝၢၼ် မီး ၵႅၼ်မီးႁႅင်းယူႇ ပိုၼ်ႉလီႈၶိုင်လီႈယူႇၶိုင်ႉငတ်ႉ မၼ်းတေပိုဝ်ႇပေႃး ပၼ်တၢင်းတုၵ်ႉတီႈႁဝ်း။ သင်ၼႆႉ ႁဝ်းလမ်တီႈမႃးပေႃးၶိုဝ်လိူင် ၵႅၼ် ႁႅင်းႁဝ်းၵေႃႈ တေႃႈတေၵမ်ႉမီးသင် ၼွႆႈပိုၼ်ႉၼွႆႈဝီႈ ၵေႃႈ တေႃႈတေ ၵမ်ႉလၢင်ႈသေ တေလီႈၶူၼ်းတူဝ်တႅတ်ႈပွႆႈ ၶႄႈတႅတ်ႈမွၼ်ၵမ်ႉ လၢင်ႈတူင်ႉၶိုင်ဝႆႉယူႇ။ ပေႃးပဵၼ်ၶၼ်မႃးလိူင် တူဝ်ႁဝ်းၵၼ်ထိုဝ်ႉ တိုဝ်ႉၵၼ် တင်းပႄႈသိုဝ်ႇ ပႄႈၵွပ်ႈႁဝ်းၶၼ်ႈ ႁူႉတၢင်ႈတေမီး တုၵ်ႉၼ ဝေႉတၶႄႉမႃးၵမ်ႉႁၢင်ႉ။ ယွၼ်ႉၵမ်ႉလၢင်ႈပိုၼ်ႉၶိုင်ငလႄႈ တေမီး တုၵ်ႉၼဝေႉတၶႄႉမႃးၵမ်ႉႁၢင်ႉ။ တုၵ်ႉၼဝေႉတၶႄႉ ၵၼ်တေပေႃး ပဵၼ်မႃးမုဝ်ႇလမ်တီႈၶၼ်ႈ ယွၼ်ႉပုဝ်ႇတေမႃးမိပ်ႇငိၼ်း တေႃႇႁဝ်းတီႈ ငတ်ႉငလႈပုင်ၶိုင်ႈ၊ ယွၼ်ႉပုဝ်ႇႁဝ်းၵမ်ႉမီးႁိူင်းတႃႇတေပိုၼ်ႉသီႈ

ဝႆႉလူမ်ၼႄႈပိူင်ၶိုင်ႈ၊ ယွၼ်ႇၸဝ်းတေၵမ်ႉမိူင်း တေႃႉသူႈယိူၼ်ႇ ၵၼ်ႈမၼ်းလီႈၼႄႈပိူင်ၶိုင်ႈ တေပဵၼ်ၵၼ်ၼၢၼ်တူဝ်ၼၢၼ်လႆႈ ၼတ်ႉ ၼတ်ႉၶႄ ထုၵ်ႉလီၸၼ်ထိုင် ပွင်ႉလႆႈဝႆႉထႃႈယူႉ။ သင်ဝႃႈ ၸဝ်းၵမ်ႉမိူင်း ၵၢၼ်ၼိူၵ်း လီးယၵ်ႉတုၵ်ႉၼဝႄႉတၼႃႇၶိုဝ်ႈၶႄလိူင် ၸဝ်းတေၵမ်ႉမေႃ ဝႆႉလႆႈသေ တေလီႈတီႈၵူႈလူလ်ႈ လီးၵမ်ႉမေႃဝႆႉလႆႈၶၼ်ႇယူႉ။ ပေႃး တီႈလူလ်ႈ လႆႈလေႃးၾႄ တေၵူႈပဵၼ်ပိတ်ႉတူႉပိတ်ႉတႃႉ၊ ပေႃးတီႈလူလ်ႈ လႆႈဝႄႈသ တေၵူႈတူၵ်းငိူး၊ ပေႃးတီႈလူလ်ႈ လႆႈမေႃးၸ တေၵူႈ ပဵၼ် သတ်းတိရတ်ႉသၢၼ်ႉၶႄယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈၶႄ ၽွင်းၸဝ်းတိုၵ်ႉယူႉလီပီးသၼ်း၊ တိုၵ်ႉမိူၵ်ႉၶၼ်ၵိူင်း တေႃႉ သူႈလီႈယူႉၼၼ်ႇ ၸဝ်းထုၵ်ႉလီၼတ်းလႆႈ တေႃႉသူႈတူလ်းဝႆႉထႃႈလီလီ ယူႉ။ လဵပ်းၵၼ်ပဵၼ်မႃး တီႈၸဝ်းၼင်ႈတိၼ်ၼၼ်ႇ ၸဝ်းၵဝ်လႆႈၸဝ်း သဝ်းၵမ်မၼ်းသေ ႁူႉလွမ်းမၼ်းတိၵ်းတိၵ်းတႃႉ။ တေလီႈႁဵတ်း ႁိုဝ်ႁူႉပေႃးဝႃႈၶႄလိူင် တေလီႈႁူႉဝႃႈ တီႈၼင်းလဵပ်းၼၼ်ႇ မၼ်းမိူဝ်း သၽေႃးတြႃး ၵၼ်သေႉသေႉတမ်တမ်တင်းၼမ်၊ မၼ်းမိူဝ်း ၵၼ် မွၼ်ႈယွပ်ႉယွပ်ႉယိူပ်ႉယိူပ်ႉတင်းၼမ်၊ မၼ်းမိူဝ်းၵၼ်တူင်ႉတူင်ႉ ၶိုင် ၶိုင်တင်းၼမ်၊ မၼ်းမိူဝ်းၵၼ်ၶဵတ်းၶဵတ်းသၢၼ်ႈသၢၼ်ႈ တင်း ၼမ်၊ မၼ်းမိူဝ်းၵၼ်ၼူပ်းၼူပ်းၼိုၼ်ႈၼိုၼ်ႈၵွၼ်ႉတင်းၼမ်ၶႄယူႉ။
ၵၢၼ်ဝိပႆသၼႃႇၶႄ တေလီႈသွၵ်ႈႁႃ ငိူၼ်ႈႁူႉႁၼ်ၵၼ်လၢၵ်ႉ လီးမၼ်း (ဝိသေသေၼ ပႆသတိတိ ဝိပႆသၼႃႇ)ၶႄၼႄႈ တေလီႈႁႃတူလ်း ၶၵ်ႉလဵပ်းၼၼ်ႇ မၼ်းမိူဝ်းသင်ၶႄယူႉ။ ယႃႉပေ တူလ်း ၵဝ်တူမ်ႈၶွၵ်ႈ(ပူၵ်ႉၶွၵ်ႈ) လဵပ်းတုၵ်ႉၼဝႄႉတၼႃႇၼၼ်ႇ လီႈလီႈၵူလ်း။ *တီႈၼင်းလဵပ်းၼၼ်ႇ လွင်ႈဝႃႈမၼ်းမိူဝ်း သၽေႃးတြႃး*

မွခ်ႈယွပ့်ယွပ့်၊ ဂ်ခ်းလိတ်းလိတ်း၊ မီႈဝါတ်ႈဝါတ်ႈ၊ လူိတ်,ဝူႈဝူႈ၊ သ်ႅပ်,ၽေါတ့်ၽေါတ့်၊ မူလ်ႈလိုတ်ႈလိုတ်ႈ၊ သၢခ်ႈၽိုခ်းၽိုခ်း လူိဝ်း ဆခ့်ယူ,ခီ လူဝ်,လီႈ ယဂ့်တူလ်းၡ်ႈၡခ်ၽ်ႅဝ်ထိုင် ခ်ႇးလ်ႅပ်း ဆခ့်ယူ,॥ ပေါ်းၡခ်လူိင့်ဆခ်လိုင် လင်,တေၡူႉပွင်,ဝါႈ လ်ႅပ်းခ့ မခ်းကမ်,လ္ငႈ ဂွခ်ႈလ်ႅဝ်၊ ကခ်လ်ႅဝ်॥ မခ်းပ်ႅခ်သဖေ်ႈတြၢး ကခ်ခိုင်ႈယဝ့်ကခ်ခိုင်ႈ သိုပ်,လ်ႅဂ်ႈလီႈ ပခ်,ပုတ်ႈဂခ်သေ ပ်ႅခ်ဂခိလ္ဒ့်လ ကမ်,မခ်ႈ ကမ်,ဂိုမ်းခီယူ,॥

ပေါ်းဝါႈ ၡဝ်းတူလ်းၡခ် ခ်ႇးလ်ႅပ်းဆခ့် မခ်းမီးသဖေ်ႈတြၢး ခ်ႅတ်းခ်ႅတ်းသၢခ်ႈသၢခ်ႈ ၼူပ်းၼူပ်းငါခ်ႈငါခ်ႈလူိဝ်းဆခ့်ခီ လိုင် ၡဝ်းလမ်တေၼၢမ်ႈပူခ့်လီႈလ်ႅပ်းဆခ့်သေ တေၡခ်လ်ႅပ်း ငလႈ သဖေ်ႈတြၢး ခ်ႅတ်း သၢခ်ႈ ဂူခ့် ခိုခ်ႈ မူလ်ႈလူိဝ်းဆခ့် လေါ်းငလးဂခ်မေါ်းယဝ်ႈ॥ ပေါ်းဝါႈ တၢင်းၡခ်ၡဝ်း ၡ်င်းယွ်,မေါ်းလိုင် လၢခ်,တၢင်းၡခ်ၡဝ်းဆခ့် တေၼၢမ်ႈပူခ့်လ်ႅပ်းသေ တေဂ္ငါ,သိုပ်, ၡခ် လွင်ႈသဖေ်ႈတြၢး ကခ်ခ်ႅတ်းခ်ႅတ်းသၢခ်ႈသၢခ်ႈ လူိဝ်း ဆခ့်ဂူလ်းယဝ်ႈ॥

<u>လူဝ်,လီႈ ဝ့်လ္ဒ့်ၡတ်းၡၢခ်ခင်,ၡူိဝ် တေါ,သူႈလ်ႅပ်း</u>

မူိဝ်ႈၡဝ်းငတ,ၽိုဂ်းဆခ့်ငတ့ ၡဝ်းတေၡခ်လ်ႅပ်း(တုဂ့်ၼဝေ, တခြေ,)ဆခ့် တိဂ်းတိဂ်းဂူလ်း॥ တေပီ,လၢင်ႈၡခ် ကခ်ခ်ႅတ်း ကခ်သၢခ်ႈ ကခ်ယွီႈကခ်ယ်ႅမ်း ခ်ႇးလ်ႅပ်းဆခ့်ဂွခ်,॥ ပီ,ၡခ် သေတါ့ ၡဝ်းလူဝ်,လီႈ ယူိခ့်ဂခ်ႈလင်ႈၼၢမ်,လ်ႅပ်းၡဝ်းဆခ့်သေ ၽိုဂ်းယဂ့်တိဂ်းတိဂ်းယူ,॥ တါ,တေယူိခ့်ဂခ်ႈလီႈ လ်ႅပ်းဆခ့်ဂေါႈ

တေႃႈၵမ်ႇ ငႃႈငႃႈ ၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ႁဝ်းတေလႆႈဝႆႉၼမ်ႉလွႆႈႁဝ်း ၵႅၼ်ႇၵႅၼ်ႇ ၼႅင်ၼႅင်သေ ဝူၼ်ႉၸွပ်ႈထိုင်ပၢၼ်ၽြႄး ထဝ်ႈၵျၢၼ်းထဝ်ႈၼိုင်ႈ မိူဝ်ႈ သိူဝ်ၼူပ်းၵၢၼ်မၢၼ်းထဝ်ႈယူႇ ၼၼ်ႉ မၢၼ်းထဝ်ႈဝႆႉၼမ်ႉလွႆႉ ၵႅၼ်ႇ ၼႅင် ၵမ်ႇတိုၼ်ႇ ၵမ်ႇတၢၼ်ႈသင်သေ ၵၢဝ်ႇၵႅတ်းတီႈယၢၼ်ႉတြႃးမၢၼ်းထဝ်ႈ ၵူႈ တေႃႇပေႃးပဵၼ်ၵျၢၼ်းတႃႇ ၼၼ်ႉယူႇ။ ၵၢၼ်ႁဝ်း ၼင်ႈၵၢၼ် တြႃးယူႇမိူဝ်ႈလဵဝ်ၼႆႉ မၢၼ်းၵမ်ႇ လွႆႈသိူဝ်ၼူပ်းၼတ်ႉၼတ်ႉ လူင်ႉၼင်ႇ ထဝ်ႈပႃးၼၼ်ႉၼႆႉ လူဝ်ႇလႆႈဝႆႉၼမ်ႉလွႆႉၵႅၼ်ႇၼႅင် ယူၼ်ႉၵၢဝ်ႇယူႇ။

လိၵ်ႈ ႁဵတ်းပၼ်ၽွၼ်းလီသင်

"ယူၼ်ႉလီႈပၼ်တၢင်ႈၶမ်း ၵမ်ႇ,ယူၼ်ႈလီႈ ပၼ်လမ်းမႃႉ" လွမ်း ၼင်ႇ၊ ၵႃမ်းတႃႇႁဝ်းမီးဝႆႉၼၼ်ႉ ႁဝ်းလူဝ်ႇလီႈႁဵတ်းၵေႃႈ ၶၼ်ႇတီႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵႃမ်းတႃႇႁဝ်းထႅင်ႈၼႄႈၼိုင်ႈ သင်ႇသွၼ်ဝႆႉဝႆႉ *"ၶၼ်ႇ တီႇ,လင်ႇ,ပၼ်ပႃႇ,ၵျမီႇ,"* ၼႆယဝ်ႉ။ ယၢမ်းလဵဝ် ပေႃးဝႆႉႁဝ်းၵၢဝ်ႇၶၼ်ႇ တီႇ,ႁဝ်း ယူၼ်ႉၵၼ်ႈတေႃႇ,လိၵ်ႈၵၢၼ်ပၼ်မႃးၼၼ်ႉသေ ၵၢဝ်ႇလၢၼ်ႇ ၵၢဝ်ႇသတိ ၵၢဝ်ႇဝီႇရိယႁဝ်း လိမ်ႉလွမ်းၼၼ်ႉလိုင် တေမီးၼမ်ႉတွၼ်း ၽွၼ်းလီ ပုၼ်ႈတႃႇ,ထဝ်ႈၵဝ်ႇ, ၵၢၼ်ၵမ်ႇ,တၢင်ႈလီႈၼၼ်ႉယူႇ။

ယူၼ်ႉသေ တေလီႈႁဵတ်းႁိုဝ်?

လွင်ႈသၽႃႇတြႃးၼင်းလိၵ်ႈ(တုၵ်ႉၶဝေႇ,တၼႃႇ)ႁဝ်းၼၼ်ႉ ပိုၵ်ႉ သမ်ႉႁဝ်းပႆႇ,ၵိုင်ႉၵၢင်ႉႁၼ်သေတႃႇ ယႃႇ,ပေလႂ်တူၵ်း။ တေလီႈ ဝႆႉလႂ် ယႂ်ႇ,လႂ်ယၢဝ်းသေ သိုပ်ႇ,ယူၼ်ႉၵၼ်ႈယၵ်ႉတူလၢႆးမၢၼ်းယူႇ။လိၵ်ႈ(တုၵ်ႉၶ ဝေႇ,တၼႃႇ)ၼႆႉ မၢၼ်းတေမႃးထႅင်ႈပၼ် ႁႅင်းၶၼ်ႇ,တီႇ,ႁဝ်း ႁႅင်း သတ်ႉထႃႇ,ႁဝ်း၊ ဝီရိယႁဝ်း၊ သတိႁဝ်း၊ သမႃႇ,ထိႁဝ်း၊ ပၼ်ႇ,ၺႃႇ,ႁဝ်း

ၼတ့ၼတ့။ ႁဝ်းယိူၼ့်လိ;တၢၼ်,ၵိူဝ် သတ့်ထျ,၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ သမျ,ထိ၊ ပၼ်,လျ,ႁဝ်း တေယ့်,သုင်မျးတၢၼ်,ၼၼ့်ယဝ်;။ ႁွပ်; ၼိ ပေးႁဝ်းၵမ်,သိုပ်,ယိူၼ့်သေ ယုၵ့်ယို့ၼို့ပ်ႄတ်; ယျ.ပ်ႄတ်; ၽိုၼ့်ပ်ႄတ်;ၼိလိုင် ႁ်ႄင်းသတ့်ထျ, ဝိရိယ သတိ သမျ,ထိ ပၼ်,လျ, ႁဝ်းလိူဝ်းၼၼ့်ၵျေ; ၼိုၼ်းၵူၼ်,ပင်းၵူ,ပ်ႄတ်;ယဝ်;။ တေမိူၼ်ၵူၼ်း ၵိင်;မၢၵ်,ႁိၼ်ၼိုၼ်;လွိ ၵၢၼ်ၵမ်,သိုပ်,ၵိင်;လိ;သေ ပွိ,ၽျေ;ပ်ႄတ်; ၼလ; မၢၵ်,ႁိၼ်လူင်ၼၼ့် ၼိုၼ်းၵိင်;လူင်းၵူ, ၵူၼ်;ၵူလ်;ၼၼ့် ယဝ်;။ ပေးပိၼ်ၼၼ်လိုင် တေလိ;ၼိုၼ်းၼမးတေ, ႁွမ်ႁ်ႄင်း သတ့်ထျ, ဝိရိယ သတိ သမျ,ထိ ပၼ်,လျ,ႁဝ်းထ်ႄင်;မွ်,မွ်, မိူၼ် ၼင်,ႁဝ်း ၼိုၼ်းၼတ,တိ;ၵူၼ်;ၵူလ်; ၵိင်;မၢၵ်,ႁိၼ်ၼိုၼ်;လွိထ်ႄင်; ၼၼ့်သေ တေၵိူဝ့်လိၢပွၵ်;လိၢၽဝ်,ယူ,။

မိူဝ်;ၼတ,ၼဝ်;ပွိးတိုၵ်းတေျ, လိ်ပ်း(တုၵ့်ၼဝေ,တၼျေ,)ၼၼ့် ယွၼ့်ပိ,မေၼလ; ၵူ.ၵျ;တေၵၢၼ့်မၼ်းယူ,။ ၵူလ်းၵျ; ၼင်,ၵိူဝ် တေ ပေ့မၼ်းၼၼ့် ႁဝ်းလူဝ်,လိ;ႁွမ်ႁ်ႄင်းၼမ့်လ့ိုႁဝ်းသေ ၼဝ်;ပွိးတိုၵ်း တင်းၼမ်ယူ,။ လူဝ်,လိ;မိးလွၵ်းလိၢးလိ တျ,တေတိုၵ်းပေ့မၼ်း ယူ,။ တျ,တေတိုၵ်းယျ.ပ်ႄတ်;လိ;လိ်ပ်းၼၼ့် တေလိ;မိးတပ့် ၼၼ်, တိ,မၼ်;မၼ်;၊ လူဝ်,လိ;မိးလ့ိုယုမ်,ယမ်ဝျ; ပွိးတိုၵ်းလိ်ပ်းၼိ့ ၵဝ် တေတိုၵ်းၼပ့မၼ်းယူ,။ လူဝ်,လိ;မိးသတိယ့်,ယ့်,၊ လူဝ်,လိ;မိးလ့ိုၵို့၊ လူဝ်,လိ;မိးလ့ိုၼိမ်ၼိမ်၊ လူဝ်,လိ;မိး လၢၼ်,ၽဝ်ၽဝ်။

ႁွပ်;ၼိ လူဝ်,လိ;ၵဝ်ၼၼ်,တိ,ပ်ၼ်ငဝ်;ပ်ၼ်ၵၼ်းမၼ်းသေ သိုပ်,ယၵ့်တူလ်းလိ်ပ်းၼၼ့်ယူ,။ လိၢးယၵ့်မၼ်းလမ့် -

လီၢးယၵ့်ဝေ,တခႄ,

1. ယၵ့်တူလ်း တီ;လိပ်းခခဲ့ တိၵ်းတိၵ်းသေ သွၵ်;ၵျ သဖေႃးတြုးခၚ်းမၼ်း လူဝ်းပိၼ် ၵၼ်ၼ်တ်းၼ်တ်း သၢၼ်;သၢၼ်; ... ၊
2. ယၵ့်တူလ်း ၵိမ်းၵွမ်းၶွပ်,ခွၵ်;လိပ်းခခဲ့သေ ၵျတူလ်း ၵၼ်ၼ်တ်းၼ်တ်းသၢၼ်;သၢၼ်;မွၼ်;ယွပ့်ယွပ့်ယိပ့်ယိပ့်၊
3. ပေႃးမၼ်းလိပ်းလိူဝ်ၵိင်းမႃး ၶို့လွ့်သေ ၶိုၼ်းၵူ,ၵၢဝ်လူမ်း ၶဝ်;လူမ်းၵွၵ်, ၊
4. ပေႃးတူဝ်ၵဝ်း သေတီ;တီ;သၼ်,မႃးၼ် ယျ,ပေသၼ်, လွမ်းမၼ်း၊ လူဝ်,လီ;ဝို့သတိသေ ထိင်းပၼ်မၼ်း၊ ယျ,ပေၼိင်တဝ့်မၼ်းဝို့၊ ယျ,ပေငီ,ၼိဝ်;ငီ,ၾၼ်းသေ ၵၼ်; ၵိၼ်,ၵိၵ်းဝို့။ လူဝ်,လီ; ဝို့တူဝ်လွ့်ၵဝ်းမၢၼ်,မၢၼ်, မူၼ် ခၼ်, မူဝ်;ၵဝ်းငတ,ခၼ်;မွ့်,မွ့်,ခခဲ့သေ ထိင်းလွ့်ၵဝ်း။ ယျ,ပေၵွ်; ၵတိတ့်ထၢၼ်,ၵဝ်းလူ့.လီဝ်။

လိပ်း(တုၵ့်ၶဝေ,တခႄ,)ထၢင်;ပိၼ်ၵူ, လိူင့်ၵိုဝ်?

လိပ်း(တုၵ့်ၶဝေ,တခႄ,)ၵဝ်းခခဲ့ တေလီ;ဝျ; မၼ်းမူၼ် ခၼ်, ၵဝ်းၵၢဝ်ခမ့်သို့,ခၚ်းတဝ်;ခမ့်(တိင်,ခမ့်) ၵိုတ်းပၢၵ်, မၼ်းၵိၼ်,ၵိၼ်,သေ သို့,ခၚ်းၵွင်ၾိုးခခဲ့ယဝ်;။ မၼ်းတေ လိပ်း

ၸဵပ်းလိူတ်ႉလိူတ်ႉ၊ ၽူတ်ႉၽူတ်ႉသေ ယူႇယၢပ်ႇ၊ၵိၼ်းလွႆယူႇ၊ငတ်ႉငတ်ႉ။ ႁူလ်းႁႂ်ႈ ပေႃးႁဝ်းသိုပ်ႇယိုၼ်ႉသေ ၶဝ်ရၢၼ်၊ ယၵ်ႉတူလ်းမၼ်း တိၵ်းတိၵ်းၼႆ မၢင်ပွၵ်ႈ မၼ်းတေမိူၼ်ၼင်ႇ၊တဝ်ႈၼမ်ႉၼၼ်ႉ ပွင်ႇ၊ႁူႇ၊ ၼမ်ႉမၼ်းၽိဝ်ႇ၊ၵွၵ်ႇ၊ႁူႇ၊သေ ယိၼ်ၸဵတ်ႈၵေႈ ထၢင်ႈပိၼ်ယဝ်ႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈပေႃးဝႃႈ ၵိုင်းၸဵပ်းမၼ်းတိမ်ပၵ်းႁူႇ၊ ပေႃးၼႆလိုၵ် တိၵ်ႇ၊လဵဝ် မိူၼ်လိူင်ႉၼင်ႇ၊ တဝ်ႈၼမ်ႉလၢမ်ၾၢႆးတိၵ်ႇ၊ၼၼ်ႉသေ ႁွႆႁၢလဵဝ်ၽိဵဝ်ႉ ႁူႇ၊ၵေႈ ထၢင်ႈပိၼ်ယဝ်ႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈ မိူၼ်ၼင်ႇ ၶူတ်းတဝ်ႈၼမ်ႉ လၼ် ထင်ႇ၊ၵွၵ်ႇ၊ႁူႇ၊ "ပလုတ်း" ၼႆသေ တူၵ်းလွႆႁူႇ၊ၵေႈ ထၢင်ႈပိၼ် ယဝ်ႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈၵေႈ မိူၼ်ၼင်ႇ၊ၵိုင်းၽိဵဝ်းၶူၼ်ႈႁူႇ၊ မွတ်ႇ၊ႁူႇ၊သေ ယိၼ်ႁူႇ၊ၵေႈ ထၢင်ႈပိၼ်ယဝ်ႈ။ ပေႃးပိၼ်ၼၼ်မႃးၼႆလိုင် ပွင်ႇ၊ဝႃႈ ႁဝ်းၼမ်ႈပူၼ်ႈတေႃႇ၊သူႈလီႈ ၸဵပ်း(တုၵ်ႉၶဝေႇ၊တၼႃႇ) ၼႆယဝ်ႈ။

ပေႃးပူၼ်ႉၸဵပ်း(တုၵ်ႉၶ) တေလီႈသိုပ်ႇ၊ႁၵ်တ်းႁိုဝ်ထိုင်ႈ?

ပေႃးပိၼ်ၼၼ်လိုင် တေမဝ်တူဝ်မဝ်လွႆႁူႇ၊သေ ၸဵပ်းၵၼ်မီးဝႆႉ ယူႇ၊ၵဝ်ႇ၊ၵဝ်ႇ၊ၼၼ်ႉၵေႈ တေၵမ်ႇ၊ႁၼ်သေၵိတ်းသေ မိူၼ်ၼင်ႇ၊ ၸိတ်ႉပိတ်းၵိင်ႈၵိင်ႈယဝ်ႈ။ ၼင်ႈလွႆၵေႈ တေၵၢမ်း တေလူမ်းသေ တေမီးၶေႈထၢမ်ဝႃႈ "ပိၼ်သင်ႁူႇ၊ၼႆႉ" ၼႆယူႇ။ *မၼ်းပွင်ႇ၊ဝႃႈ လၵ်ႈ ၵဝ်ႇ၊ၶၢမ်ႈပူၼ်ႉလီႈ တုၵ်ႉၶဝေႇ၊တၼႃႇ၊သေ ပိၼ်မႃး သုၶဝေႇ၊တၼႃႇ၊ ၼၼ်ႉယဝ်ႈ။* ၽွင်းမိူဝ်ႈ ၶၢမ်ႈပူၼ်ႈတုၵ်ႉၶဝေႇ၊တၼႃႇ၊သေ ပိၼ်မႃး သုၶဝေႇ၊တၼႃႇ၊ၼၼ်ႉ ႁဵင်းလွႆ သတ်ႉထႃႇ၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ သမႃႇ၊ထိ၊ ပၺ်ၺႃႇ၊ႁဝ်းၵေႈ တိုၵ်ႉမီးႁဵင်းယႂ်ႇ၊မႂ်ႇ၊သႂ်မႃးၼႂ်ႈ ယႃႇ၊ပေၵုမ်ႇ၊ မိုင်ႉၵၢမ်းသေ လူမ်းသိုဝ်းႁၢၼ်ႉလွႆလူလၢႆႈ ၵၼ်ပိၼ်ပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉ

ႁွၼ်ႉ။ လူဝ်ႇလီႈ သိုပ်ႇယၵ်ႉတူၺ်းၼင်ႇတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်, ထိမ်ထိင်း ႁူဝ်ၵေႃႉတိၼ် ၵၼ်တူင်ႉတူင်ႉၼိုင်ၼိုင်၊ ၼႅတ်းၼႅတ်းသၢၼ်ႈ သၢၼ်ႈ၊ လႅၵ်ႇလႅၵ်ႇၼွႆႉၼွႆႉ၊ ၽွင်ၽွင်ၽႅင်ၽႅင်၊ ယွႆႈယွႆႈယႅမ်းယႅမ်း၊ သၢၼ်ႈၼုၼ်ႈ သၢၼ်ႈလူင်း မူၼ်ၶၼ်, ၼူၼ်တုမ်ႉ,ၼူဝ်ႇၵီႈယူႉ,ၶၼ်ႇ ယဝ်ႈ။ ၵၼ်သၢၼ်ႈၽိုၼ်းၽိုၼ်းၽေႃၼ်းၽေႃၼ်း တီႉ,လွမ်လွမ်လႅမ် လႅမ် ၽူတ်ႉပွၵ်ႉပွၵ်ႉပႅၵ်ႉပႅၵ်ႉ လွမ်းၼူဝ်ၼူဝ်ႉတူၺ်ႈၶင်လဝ်ႈၵဝ်, တင်း တူဝ်ၶၼ်ႇ မၼ်းပဵၼ်သၽေႃးတြႃး ၵၼ်ၵိတ်ႉလ "သၽေႃးတြႃး ပဵၼ်လူး" ယဝ်ႈ။ မၢင်လိုဝ်းၵေႃႈ တေမူၼ်ၶင်,ၽူၼ်ၽွင်၊ ၶေႃးၽွင် ၵွၼ်,ၽေၵ်းသႂ်ႇ,တူဝ်ႁင်ႈတင်းတူဝ်ၶၼ်ႇယူႉ။ တီႈၽိဝ်ၼူဝ်ႉၽိဝ်ၶင် လွမ်းၵူဝ်လွမ်းၼိင်းလဝ်ႈၵဝ်,ၶၼ်ႇ မၢင်လိုဝ်းၵေႃႈ တေမူၼ်ပုၼ်ႈ ၼူဝ်ႈသၢၼ်ၼဝ်ႈတႅၵ်ႉ,တႅၵ်ႉ, တႅၵ်ႉ,ပွပ်ႉပွပ်ႉပႅပ်ႉပႅပ်ႉ တင်းတူဝ်ၶၼ်ႇယူႉ။ မၢင်လိုဝ်းၵေႃႈ တေမူၼ်ၶင်, ပုၼ်ႈႁွၼ်ႈၼဝ်ႈသၢၼ်၊ မၢင်လိုဝ်းၵေႃႈ တေသၢၼ်ႈ ၽိၼ်းၽိၼ်းၽွၼ်းၽွၼ်း ၽႅပ်ႉယွပ်ႉယွပ်ႉယႅပ်ႉယႅပ်ႉ လိုင်ႉၶင်, spot (မဵတ်ႉ)ၵၼ်လီးလွၵ်ႈလွၵ်ႈ တီႈၶေႃႈထီးဝီး မုဝ်ႈပီႈ, ၵွၵ်ႉ,ႁၢင်ႈသင်ၶၼ်ႇယဝ်ႈ။ လိုဝ်းၼႆႇ ပဵၼ်သၽေႃးတြႃး ဝိပရိၼႃ,မ လၵ်ႉၼၼႃ, သၽေႃးတြႃး ပဵၼ်လူႉယဝ်ႈ။ တေလီႈဝႆႉသတိယႂ်ႉ,ယႂ်ႉ,သေ သိုပ်ႇ,ယၵ်ႉတူၺ်းလွမ်း ႁူႉလွမ်း သၽေႃးၼႅတ်းၼႅတ်းသၢၼ်ႈသၢၼ်ႈ ၽွင်ၽွင် ၽႅင်ၽႅင် လွမ်းတူဝ်လွမ်းၼိင်းႁဝ်းၼႆႇႁူဝ်,တိၵ်းတိၵ်းယဝ်ႈ။

ၺၢၼ်,ၽြႃးႁၼ်ငလႄႈ ၺၢၼ်,ႁဝ်းႁၼ် မူၼ်ၵၼ်

သၽေႃးၽွင်ၽွင်ၽႅင်ၽႅင် ၼႅတ်းၼႅတ်းသၢၼ်ႈသၢၼ်ႈၵွၼ်, လိုဝ်းၼႆႇ ပဵၼ်တီႈတူဝ်ၼၼ်,ထုၵ်ႇႁဝ်းငလႄႈ ၵၢၼ်,တူၺ်းတင်းၶမ်

မၣ်းဓ့ၢ်; တေကမ်ႉကၢၣ်ႉလိ;။ ဂူလ့ာ်းတေရှူ့ဝ့ၢ်; မၣ်းမိးတၚ်းခၚမ် ကၢၣ်ႉမိုၣ်ႉကၢၣ်ႉသ်ၣ်မၣ်းခဲယူႉ။ *ခၚ့ပွၚ်ႉဝ့ၢ်; ၦဝ်းမိးလၢၣ်ႉ, တၢၚ်းၦၣ်ထိုၚ် လိူၚ့်ခၚ်ႉဖြေးၦၣ်ဝ့ၢ်; "လူဝ်;ၿၩ်ပ့်တၢလိ်တ်းမိုဝ်း လ့်ပ်ၣ်ယဝ့်လူ့ႉယဝ့် ဂုတ့်တေခၟိၚ်;သ်ၣ်၊ တူဝ်ဂုတ့်တေ, ၦၢ;ၦ်ၚ်" ခၚၣ့်ယဝ်;။* ပေးကာဝ် တၢၚ်းၦၣ်ထိုၚ် ၶူးမေယၢၡဝ်ဝ့ၢ်;လိုၚ် ၡဝ်ကဝ်မၢၣ်ႉၿဳလူး (Telescope) ကၣ်ၡၢဂ်;လိ; ၦ်ၚ်ပုၣ်;သေ တူလ့ာ်းၿိဝ်ခၟိုဝ့် ၿိဝ်ခၚ်ၦဝ်းခၣ်ခ့ၣ်ခဲ ၡဝ်လၢတ်;ဝ့ၢ်; ခၟိုဝ့်ခၚ် ၦဝ်းခ့ၟ် တူၚ့်တူၚ့်ခၟိုၚ်ခၟိုၚ်ဝ့ဲတၢႉသေ, မိုၣ်ခၚ်ႉၿွၚ်သိၢ်းၿူတ့်ခၚ့်း ခၚမ့်ခဲယဝ်;။ လွၚ်;လိူဝ်းခ့ၟ် မၣ်းပွၚ်ႉဝ့ၢ်; တူဝ်ၦဝ်းခ့ၟ် မၣ်းလ်ဂ်; လိၢ်;ယူႉတိဂ်းတိဂ်း ပ်ၣ်ကၣ်ၐိတ့်လယူႉတိဂ်းတိဂ်းခဲယဝ်;။ ကၣ် ၦဝ်းကာဝ် လၢၣ်ႉၦဝ်းရှူ့ၦၣ်ဝ့ၢ်; မၣ်းတိႉလွမ်လွမ်လ်မ်လ်မ် မွၣ်; ယွပ့်ယွပ့်ယ်ပ့်ယ်ပ့်ခဲခၣ်ခ့ၣ် မၣ်းပွၚ်ႉဝ့ၢ်; လၢၣ်ႉၦဝ်းရှူ့ၦၣ် သၿေးတြၢ်း ကၣ်လ်ဂ်;လိၢ်; ကၣ်ပ်ၣ်ပ်ၣ်လူ့ႉလူ့ႉခၣ်ခ့ၣ်ခဲ ယဝ်;။

ၡၢဝ်းယၢမ်းကၣ်လမ်ႉလွၚ်;သေပိူၣ်;

ဂမ်;ၿွၚ်;ခ့ၟ် ယွၣ့်ဝ့ၢ်; *လ်ပ်း(တုဂ့်ၡဝေႉတခ့ၣ်ႉ)ၦၢ်ယဝ့်ငလ့; လူမ်းသေ ခ်တ်;လုဂ့်ပ်တ်;ယဝ်;။ ကၣ်ခၣ်ခ့ၣ် ၿိတ်းငတ့ငတ့။* တေကမ်ႉလိ;လုဂ့်ပ်တ်;။ တေလိ;သိုပ်ႉယဂ့်တူလ့ာ်းလွမ်း သၿေး တြၢ်း ကၣ်ပ်ၣ်ကၣ်လူ့ႉ တိႉလွမ်လွမ်လ်မ်လ်မ် ၡူမ်းၡူမ်းဂါးဂါး လွမ်းတူဝ်လွမ်းၐိၚ်းလဝ်;ဂဝ်ႉခၣ်ခ့ၣ်ယဝ်;။ ဂူၣ်းၦ်တ်းၵၢၣ် ဝိပသ့ၣ် သခ့ၣ်ႉခ့ၟ် တၢႉတေပူၣ့်တုဂ့်ၡဝေႉတခ့ၣ်ႉသေ ဂ္ဂတ်;ထိုၚ်မၢး

ၵၢၼ်ၶူႉၶၢၼ် တီႈ,တီႈ,သၢၼ်ႈသၢၼ်ႈတင်းတူဝ်ၶၼ် မၼ်းလီႈယၢပ်, ၼတ့ၼတ့။ ႁွပ်ႈၶႅ ပေႉထိုင်လၶၼ်ၶၼ်မႃးလိုင် ယႃႉပေၵိုတ်း ၵၢၼ်ႁႅၢးလဝ်ႈၵဝ်,ပ်တ်ႈလႃးလႃး။ လူဝ်,လီႈသိုပ်,ယၵ့်ထႅင်ႈယူ, ယဝ်ႈ။ *ၽွင်းမိူဝ်ႈ မဝ်တူဝ်မဝ်လွ့်သေ ၶၢၼ်သပေႉႁႅၢး တီႈ,လွမ် လွမ်လမ်လမ် ၼူမ်းလိတ်းလိတ်းလွတ်းလွတ်း ၽူင့်ၶၢႈၶၢႈလွတ်,တင်း တူဝ် (ၵမ်,ၶၼ်) တင်းၶမ်ၶၼ် မၼ်းပ်ၶၼ်ၽွင်းယၢမ်း ၵၢၼ် လမ်,လွင်ႈ ပုၼ်ႈတႃ,ၵူၼ်းၵ်တ်းၵၢၼ် ဝိပသ့်သၶျေ,ၼတ့ၼတ့။ မၼ်းလမ်,လွင်ႈ ၼိုၵ့်ၼႃးတၢၼ်,ၵူဝ်ၶႅလိုင် ၽွင်းယၢမ်းၶၼ် တေ လီႈဝႃႈပ်ၶၼ် ၽွင်းယၢမ်းၵႃႈၼၼ်ယူ့,သေပူၼ်ႈၶႅယဝ်ႈ။ ႁႅၢ,ၶဝ်းၼဝ် သင်,လၢတ်ႈဝ့ဝႃႈ ၽွင်းၶၢၼ်သပေႉႁႅၢးတီႈၶွ့်းတူဝ် ၶင်,ၶၼ် ၶၼ် ပိၵ့်သမ့် ပူၼ်ႈမႃးလၢတ်ႈဝႃႈ "ပေႉၼမႈမွ့်းတီႈယဝ်ႈ ၷူႉ,တူလ်း ၼလႄႈ"ၶႅသေတႃ. ၵမ်,ထုၵ်,လီၵိုတ်းၵၢၼ်ယၵ့်ႁႅၢး ၵၢၼ်တိုၵ့် ယၵ့်ၶၼ်သေ ၷူႉ,တူလ်းပေႉၼမႈၵၢၼ်တီႈၶၼ်ၶႅယဝ်ႈ။* *လူဝ်, လီႈ သိုပ်,တူလ်းႁႅၢး ၵၢၼ်တိုၵ့်ၶၢၼ်လ်င်ႈတီႈတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်,ၶၼ် ၵူလ်းၶႅယဝ်ႈ။* ႁွပ်ႈၶၼ် ယေႉၵီ,ၶဝ်းၼဝ် ပေႉပ်ၶၼ်ၶၼ်မႃး ယႃႉပေၼျႃးၵၢၼ်ယၵ့်ႁႅၢးပ်တ်ႈ။ လူဝ်,လီႈသိုပ်,ယၵ့်ႁႅၢးၷူႉ,ၵူလ်းၶႅ တွင်းဝ့ၵိုမ်းၵိုမ်း ယႃႉပေလိုမ်းတႃ.။ ၽၢ,ၶျေႈ ၵၢၼ်ၶၢၼ်သပေႉႁႅၢး ပ်ၶၼ်ပ်ၶၼ်လူႉလူႉ တီႈ,တီႈ,သၢၼ်ႈသၢၼ်ႈတင်းတူဝ်ၶၼ် တေမီးသင် ထႅင်ႈ တေသိုပ်,ပ်ၶၼ်ၵူဝ်ထႅင်ႈၶႅ လူဝ်,လီႈဝ့သတီယူ့,ယူ့, သွ့်,လွ့် မၼ်ႈမၼ်ႈသေ သိုပ်,ယၵ့် ၷူႉ,ထႅင်ႈတိၵ်းတိၵ်းယူ,ယဝ်ႈ။

ပုၼ်ႈၽွၼ်းၸႂ်ႇ ၼႄပၼ်လီႈၼင်ႇ ၼီႈႁူဝ်း

ပုၼ်ႈၽွၼ်း ၽူႈၼႄတြႃးပၼ်ယေႃးၵီႇၸဝ်ႈ ၶၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ မၼ်းၼႄလီႈထိုင်တီႈၼီႈႁူဝ်းယဝ်ႈ။ တေႃႇတေသိုပ်ႇၵူႇတၢင်းၼႄႈ ၼၼ်ႉၼတေႉ ပၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းယေႃးၵီႇၸဝ်ယဝ်ႈ။ ၸႂ်ႇၼူးဝႃး ၶၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ မၼ်းပၼ်ႁူၼ်းၼတေႃးပၼ်ပိုၼ်ႈ ယႃႇပေႃႉၽိတ်းတၢင်း ၼၼ်ႉႁူဝ်း။ မၼ်းၶမ်ႇလူႈ ႁူၼ်းမၵ်းမၼ်ႈပၼ်လၢၼ်ႇပိုၼ်ႈ

ၶၼ်ထၢင်ႈၵၢတ်းႁူႉလၢၼ်ႇ ဝိပႆႉသၼႃႇ ၵဝ်ႇသဝ်ႈ (10)ပိူင်

ၽွင်းမိူဝ်ႈ ယၵ်ႉၸြႃးယူႇၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈလူင်ၼီမ်လႄႈ ၶၼ် ထၢင်ႈယႃႉၵဝ်း ၵၢၼ်ယၵ်ႉၸြႃးလဝ်ႈၵဝ်ႇ ၵဝ်ႇသဝ်ႈၵူႇၼၼ်ႉ မီးသိပ်း ပိူင်သေ ႁွင်ႉဝႃႈ "ၶၼ်ထၢင်ႈၵၢတ်းႁူႉ လၢၼ်ႇဝိပႆႉသၼႃႇ ၵဝ်ႇ သဝ်ႈ(10)ပိူင်"ၼီႈယဝ်ႈ။

1. ၶေႃၽေႃသ = ငဝ်းလႅင်း ၶၼ်ပဵၼ်မႄးတီႈတူဝ်သေ ၶဝ်လူၺ်ႉႁၼ် ။
2. ပီတိ = လွင်ႈလူမ်းသိူဝ်းထုၵ်ႇလူ-
   (ၵ) လွင်ႈတေႃႉၼတေႉ လူမ်းသိူဝ်းသေ ၼူၼ်တုမ်ႇၶူိဝ်ႉၵီႈ 'ၶုတ်ႇတၵပီတိ'၊
   (ၶ) လွင်ႈလူမ်းသိူဝ်း ၶၼ်ၵမ်းၵမ်းၽိုတ်းပဵၼ်မႄးသေ ၼူၼ်တုမ်ႇၶူိဝ်ႉၵမ်းၵမ်းၵီႈ 'ၶၼိၵပီတိ'၊
   (င) လွင်ႈလူမ်းသိူဝ်း ၶၼ်လူၺ်ပေႃးၼွႆႈ တိုၼ်ႇတဵၼ်ႈ 'ၾွၵ်ႇၵၼ်တိၵပီတိ'၊

(ၵ) လွင်ႈလူမ်းသိူဝ်း သမ်ႉပေႃးယုၵ်ႉမိုၼ်ႈၵူႈ၊ ၽၼ်တၢ်းၵူႈ, 'ၵုၵ်ႉပေၵျပိူတ်ႉ'၊

(သ) လွင်ႈလူမ်းသိူဝ်း ၵၢၼ်လွတ်ႇ,လႅတ်ႇ,တၢင်းတူဝ် ၵတ်းယိၼ်ယူႇ,မဝ်ႉလွတ်ႇ,ၵူႈ,တၢင်းတူဝ် 'ၽေရၼေပိူတ်ႉ'

3. ပသ်သထိ = လွင်ႈတူဝ်လွင်မဝ်၊ ၵူၼ်းၵွၼ်ႇ၊ ၼမ်ႉလႅပ်ႈ၊ သဝ်းလီ၊ ၼိမ်ႉသိုဝ်ႈ။

4. ၵထိမွၵ်ၶ = လွင်ႈတႅပ်းတတ်း လွင်သတ်ႉထႃႇ, ၵၢၼ်ယုမ်ႇ, ယမ်ႉ ဝိပသ်ႉသၼေႇ။

5. ပၵ်ၵၦ = လွင်ႈယုၵ်ႉယွင်ႈပၼ် ၸိူင်ႈၵိူႉ။

6. သုၶ = လွင်ႈသိူဝ်းလွင် လူလၢႆႈဝိပသ်ႉသၼေႇ။

7. ရျၼ = လွင်ႈၽိုဝ်းၽၢဝ် ရၢၼ်ႇ,ဝိပသ်ႉသၼေႇ, ၵၢၼ်ၦၼ် လႅင်ႈ ၼိူဝ်သၽေႃးတြႃး လွင်ႈပႅၼ်လွင်ႈလူႉ။

8. ၵုပတ်ထျၼ = လွင်ႈသတိတြႃး ၵၢၼ်လပ်းၼိူဝ် ဝိပသ်ႉသၼေႇ,ၼၼ်ႇ ထၢင်ႇ,လႅင်ႈ။ (မၢင်ၵေႃႉ သတိတြႃး ၵိူတ်ႇ,မိုၼ်ႈမျးသေ ၶုၵ်းၶူၼ်ႉဝူၼ်ႉလီႈ ၵျႈၽဝ်ႇ,ပူၼ်ႉလိုၼ်း ၽိူဝ်,လင်မျးလိူဝ်းၼၼ်ႉသေ ၶဝ်ထၢင်ႇ,ဝျႈ ၶဝ်လီႈတြႃးယဝ်ႉ ၼီ ၶဝ်ႈလွင်ၽိတ်းၵေႃႈ မီးတၢင်းၼေမ်)

9. ၵုပႅၵ်ၶျ = လွင်ႈဝိူႉလွင် ပၢၼ်ၵၢင်သေ ၵူႉၦၼ်သၽေႃးတြႃး လွင်ႈပႅၼ်လွင်ႈလူႉ။

10. ၼိၵၼ်တိ = လွင်ႈလွင်လပ်းတိတ်း ၵဝ်ႈပိူင်တီႈၼိူဝ်ၼႂ်ႉ။

ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၼီ မၵ်းမႃလပ်းလွင်ဝျႈ ၽွင်းမိူဝ်ႈ ယေႃးၵိ,ၶဝ် မီးလၢၼ်ႇ, ၦၼ်သၽေႃးတြႃး ပႅၼ်ပႅၼ်လူႉလူႉ ၵၢၼ်တီႇ,လွမ်လွမ်လႅမ်လႅမ်

မွၼ်းယွပ်ႇယွပ်ႇယဵပ်ႇယဵပ်ႇ (ၺၢၼ်ႉၵုတၼယစ်ႇၿယ)ၸိုင် (10)ပိူင်ၼႆႉ ၵမ်ႉၵၼ်ၶိုင်ႈၵျႈ ၵၼ်ၶိုင်ႈ ၷိၷိၸၢင်ႈပျႉပဵၼ်မျႈယူႉယဝ်ႈ။ ႁဝ်းလူဝ်ႉလီႈ ႁူႉႁၼ်ဝျႈ ၵၢၼ်ဝိပသ်ႇသၼႃႉ ၵၼ်ႁဝ်းတိုၵ်ႉၵိၵ်း ယူႉၼႆႉ ယွၼ်ႇပိူဝ်ႈ သိၼ်ႈတၢင်းမၼ်း ၵမ်ႉၸိတ်းပိူင်ႈငလႄႈ ၸိူဝ်း ၼဝ်(10)ပိူင်ၼႆႉ ၸင်ႉပဵၼ်မျႈၼႆယဝ်ႈ။ ပဵၼ်ၵိူဝ်မျႈၵျႈယဝ့် ယျႉ ပေပွိႉၸျႈပဵၼ်ႈ ၵၢၼ်ယၵ်ႇသၸျႈတြႃး ၵၼ်ၼိတ်းၼိတ်းသၢၼ်ႈ သၢၼ်ႈ တိႉလွမ်လွမ်လိူမ်လိူမ် ၸွမ်းၸိဝ်ၶိူဝ်ႇၸိဝ်ၼင် ၼွႆႈတူဝ် ၼွႆႈၼိင်းႁဝ်းၼၼ်ႇလျႈလျႈ။ ၼွႆႈၵျႈ (10)ပိူင်ၸိူဝ်းၼႆႉ ၵမ်ႉပိူင် ၶိုင်ႈၵျႈပိူင်ၶိုင်ႈ ၸၢင်ႈပျႉပဵၼ်မျႈငလႄႈ ၸင်ႉလီႈလၢတ်ႈဝိႇ ပၼ် သတိဝိႇယူႉယဝ်ႈ။

တမ်ႈတိ ႁူၼ်းႁဝ်းၼႆႉ တုၵ်ႉၼဝေႉတၼႃႉၼၼ်ႇ မၼ်းထၢင်ႉ ၸိူင်ႈလိူဝ်တၢင်ႉပိူင်ငလႄႈ ၸင်ႉလီႈသပ်းလိူင်းလွင်ႈယၵ်ႇ တုၵ်ႉၼဝေႉ တၼႃႉၼႆႉတိႈႁၢင်ႈမၼ်းယဝ်ႈ။ ၵၼ်ယၵ်ႇတူၺ်း ဝေႉတၼႃႉၼၼ်ႇ ပဵၼ်ဝေႉတၼႃႉၼုပသ်ႇသၼႃႉ သတိပထၢၼ်ႉတြႃးယဝ်ႈ။ သတိ ပထၢၼ်ႉတြႃးၼႆႉ မိူးသိႉပိူင် ၼင်ႉတိႈတူဝ်ႈၼႆႇယဝ်ႈ။

သတိပထၢၼ်ႉတြႃးသိႉပိူင်

1. လွင်ႈၵၼ် ၵဝ်လွၵ်ႉႁူႉလွမ်း ယၵ်ႇလွမ်း တူဝ်ၼိင်းႁဝ်း တူင်ႇတူင်ႇၶိုင်ၶိုင် ငူႉငူႉပိပိ ယုၵ်ႇ၊ ယၢင်ႈ၊ တမ်း၊ ၼူတ်း ငေး၊ ယိူတ်ႉၼိူၼ်၊ ယိူတ်ႉမိုဝ်းလငူႉသေ ႁူႉႁၼ် လွင်ႈ တူဝ်ပဵၼ်လူႉ လိူၵ်ႈလီႈၼၼ်ႇ ၸူင် ၷႈ “ၵျႉယျႉၼုပသ်ႇသ

ၼေႃ," ယဝ်;။ ၵၼ်ႁူ.လွမ်းတွင်းလွမ်း လူမ်းၶဝ်;လူမ်း ၵွၵ်,ၼႆ့ၵေႃ; ပ်ၼ်ၵျ,ယျ,ၼုပသ့်သၼေႃ,သတိပထၢၼ်,ၼီ တီ;ၼႂ်း "ၵုပၵိပၼ်ၼေႃသ ပျ,လိလဝ်;" ဝျ;ဝ့်ယူ,ယဝ်;။[9]

2. လွင်;ယၵ့်တူလ်းဝေ,တၼေႃ, (3)ပိုင်လ်ၵ်;လီ; ၵမ်,မၼ်း ၵမ်,ၵိုမ်း ပ်ၼ်ပ်ၼ်လူ.လူ.ၼၼ်ႇ ႁွင့်ဝျ; "ဝေ,တၼေႃ, ၼုပသ့်သၼေႃ," ယဝ်;။

3. လွင်;တူလ်းယၵ့်လွႆ၊ ႁူ.လွမ်းလွႆႁူ;ပိုင်ပိုင် လ်ၵ်;လီ;၊ ၵမ်, မၼ်;ၵမ်,ၵိုမ်းၼၼ်ႇ ႁွင့်ဝျ; "လိတ့်တျ,ၼုပသ့်သၼေႃ," ယဝ်;။

4. လွင်;ၵၼ်တူလ်းလွမ်း ႁူ.လွမ်းသဖေႃးတြူးၼွႆးတူဝ်လွႆ တင်းသွင်ပိုင် ပ်ၼ်သဖေႃးတြူး ၵၼီတ့်လ တုၵ့်ၶ ၵၼတ့်တ ပ်ၼ်ပ်ၼ်လူ.လူ.ၼၼ်ႇ ႁွင့်ဝျ; "ထမ်,မျ,ၼု ပသ့်သၼေႃ,"ယဝ်;။

ပီ လုၵ်း ၼင်; ၼွၼ်းသေ ၵ်တ်းၵၢၼ်တြူး

ၼွႆးသီ,ပိုင်ၼႆ့ ၾွင်းမိူဝ်;ၵ်တ်းၵၢၼ်တြူးၼၼ်ႇ ၼွႆ;ၵဝ်လီးလွႆ ၵေႃ; ၵဝ်လီ;ယူ,။ ႁူၼ်းၵ်တ်းၵၢၼ်တြူးဝိပသ့်သၼေႃ,ၵၼ်ဝျ; ၼႆ့ လွမ်းၼင်, ၵိရိယျ,ပုတ်;သီ,ပိုင် (ပီ၊ လုၵ်း၊ ၼင်;၊ ၼွၼ်း)ၼၼ်ႇ ၵ်တ်းၵၢၼ်တြူးလီ; တင်းသီ,ပိုင်ယဝ်;။

---

[9] ၵုယောသု ၵုယုလုတျွၵ် ၽိဂ်ၶဝေ ၵောဝ်ဝတျမိ၊ ယတိတံ ၵသ်သျသ ပသ်သျသျ၊ တသမျတိၵ ၽိဂ်ၶဝေ ၵုယေ ၵုယျၼုပသ်သိ တသမိ သမယေ ၽိဂ်ၶု ဝိၵုရတိ ၵျတျပီ သမ်ပၵျၼေႃ သတိမျ ဝိၼယေလေျၵေ ၵၽိၵ်သျ တေျမၼသ်သံ။ (ၵုပၵိပၼ်ၼေႃသ ပျ,ၵိဝ်; ၼေႃ;လိၵ်; 126)

လီးပိသေ ၵွတ်းၵၢၼ်တြႃး

ပေႃးပိၵၢဝ်ၶဝ်ႈၵေႃႈ ၵဝ်လွႆႈႁဝ်း လပ်းတီႈတိၶဝ်ႁဝ်း၊ ဝႆႉသတိ သေ ၵူႉလွမ်း လွင်ႈယုၵ်ႉ၊ ယၢင်ႈ၊ တမ်းၶၶဝ်ႉတႃႉ။ (ၵမ်ႉ,ၶၶဝ်) မူဝ်ႈၽေႉ,တိၶဝ်ႁဝ်း ထိုဝ်ႉတူဝ်ႉလိၶဝ်(ပ်ၶဝ်ႈ)ၶၶဝ်ႉ မၶဝ်းမီးသၽေႃး ၶၵ်းၶေႃးသေ ပ်ၶဝ်ဝေႉ,တၶေႉ,ပိူင်ၶိုင်ႈယူႉ။ မူဝ်ႈယုၵ်ႉၶၶဝ်ႉ သမ်ႉမဝ်ၵူႉ,သေ ပ်ၶဝ်မႃးထိုင်ႈ ဝေႉ,တၶေႉ,ပိူင်ၶိုင်ႈယူႉ၊ ၵူႉလွမ်းဝေႉ, တၶေႉ,ၶင်ႉ,ၶၶဝ်ၵေႃႈလီႈယူႉ။ ၽွင်းမူဝ်ႈပိၶၶဝ်ႉ ၵဝ်မိုဝ်းႁဝ်း တင်းသွင်ၵွၶဝ် ပေႈၽိူဝ်,လင်ဝီႉၵေႃႈလီႈ။ (ၵမ်ႉ,ၶၶဝ်) ပေႈၽိူဝ်, ၶေႃႈဝီႉၵေႃႈလီႈ။ (ၵမ်ႉ,ၶၶဝ်) ႁွတ်ႉ,ၵီႉ,ဝီႉၵေႃႈလီႈယူႉ။ တေလီႈပိ လွီးလွီးထိုင်းထိုင်းသေ ၵူႉလွမ်းတွင်းလွမ်း ၽေႉ,တိၶဝ်ႁဝ်းၶၶဝ်ႉယူႉ။ ပိမွၵ်ႈသိပ်းယၢင်ႈ (ၵမ်ႉ,ၶၶဝ်) သိပ်းႁႃႈယၢင်ႈၶၶဝ်ႉ သၢင်ႉ,ထုၵ်ႉ, ယဝ်ႈ။ ပေႃးထိုင်တီႈ သုတ်းမၶဝ်းၶဝ် လုၵ်းသေ ဝႃႉ,တူဝ်ႁဝ်းလွီး လွီးတႃႉ။ ၽွင်းမူဝ်ႈဝႃႉ,တူဝ်ၶၶဝ်ႉၵေႃႈ လူဝ်ႉ,လီႈၵူႉဝႃႈ လဝ်ႈၵဝ်ႉ,ဝႃႉ, တူဝ်ၶဝ်ယူႉ။ ပေႃးပိၵူင်မႃးၶဝ်လိုင် တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉ, တေၶၵ်းမႃး တိၵ်းတိၵ်းသေ တေၼၢၶဝ်ႉပိမႃးယူႉ,ယဝ်ႈ။ ၵူလ်းၵႃႈ လွမ်းၶင်ႉ, ၵတိတ်ႉထၢၶဝ်,မီးဝီႉၶၶဝ်ႉ သိုပ်ႉ,ပိတႃႉ။ သင်ဝႃႈ ၵမ်ႉ,သင်ႉတူဝ်လီႈ ယဝ်ႉၶဝ် လုၵ်းသေ သိုပ်ႉ,ယၵ်ႉတြႃးၵေႃႈလီႈ (ၵမ်ႉ,ၶၶဝ်) ၶင်ႈသေ သိုပ်ႉ,ယၵ်ႉတြႃးၵေႃႈလီႈယူႉ။ ၽွင်းမူဝ်ႈပိၶၶဝ်ႉ သင်ဝႃႈ ၽေႉ,တိၶဝ် လဝ်ႈၵဝ်ႉ, မီးလွင်ႈၶဝ်တ်းသၢၶဝ်ႈမႃးၶဝ်လိုင် တေလီႈၵူႉလွမ်း လွင်ႈ ၶဝ်တ်းသၢၶဝ်ႈ သၽေႃးပ်ၶဝ်ပ်ၶဝ်လူႉလူႉၶၶဝ်ႉယူႉ။ လွင်ႈပိၵၢဝ်ၶဝ်ႉ ဝီႉ,ရိယၵ်ႉင်းယႂ်ႉ, ပ်ၶဝ်ထိုဝ်ႉၶိုင်ႈၸလႈ လွင်ႈငဝ်လပ်းငဝ်ၶွၶဝ်း ၵမ်ႉ, လၢႈလီႈမီး။

လီႈလုၵ်းသေ ၵ်တ်းၵၢၼ်တြႃး

သင်ဝျႈ လုၵ်းၵၢဝ်ၶီလိုင် တေလိႈၵၢဝ်လွႆႇၵဝ်း လပ်းတီႈ ၽေ,တိၶၼ်ၵဝ်းၶင်,ဂဝ်,။ ၵမ်,ၶၼ်ၶ ၵၢဝ်လွႆလပ်းတီႈ လူမ်းၶဝ်ႈ လူမ်းၵွၵ်,ၵျေႈလိႈ ၵၢဝ်လွႆလပ်းတီႈတွင်ႉပီဝ်ပ်ႈၵျေႈလိႈယူ,။ သင်ဝျႈ လုၵ်းၵိုင်မျးသေ ပ်ၶၼ်တုၵ်ႉၶဝေ,တၶျေ,မျး တမ်ႈတီႈၽေ,တိၶၼ် ၶီလိုင် ၼူးလီးတော,သူႈလိပ်းမၶၼ်းၶၶၼ်ႉၼတႉ မူၶၼ်ၶင်,လီး တော,သူႈလိပ်း မူဝ်ႈၶင်ႈတြႃး ၵၢၶၼ်ၼၶမျေးတီႈၶူဝ်ၶႉၶၶၼ်ႉ ယဝ်ႈ။ လွင်ႈလုၵ်းၵၢဝ်ၶႉ ဝီရိယၵ်င်းယွႆ,ပ်ၶၼ်ထိသွင်ၼလႈ လွင်ႈငဝ် လပ်းငဝ်ၶွၶၼ်း ၵမ်,လျႈလီႈမီး။

လီးၶင်ႈသေ ၵ်တ်းၵၢၼ်တြႃး

လွင်ႈၶင်ႈၵၢဝ်ၶၶၼ်ႉၼတႉ သပ်းလိင်းၼၶမျေး တီႈၶူဝ်ၶၶၼ်ႉ တီႈၵျင်ႈမၶၼ်းယဝ်ႉယဝ်ႈ။ ဝီ,ရိယလွင်ႈၶင်ႈၶႉ ပ်ၶၼ်ထိုႉသၢမ် ၵူလျ်းၼလႈ လွင်ႈငဝ်လပ်းငဝ်ၶွၶၼ်း လၢင်ႈမီးမျးငၢႈယူ,။ ပေျးဝျႈ ငဝ်လပ်းငဝ်ၶွၶၼ်းမျးၶၶၼ်ႉၶီ မၶၼ်းပွင်,ဝျႈ သမျ,ထိၵဝ်း ၵ်င်းယွႆ, သေတျ. သတိၵဝ်း ယွမ်းၼလႈ လင်,ငဝ်လပ်းငဝ်ၶွၶၼ်းၶီယဝ်ႈ။ လီးယျတျလပ်းတျၶွၶၼ်းၼတႉ မီးလိတ်းလီးၶင်,ၶီ -

လီးၼၵႈလိတ်ႈ လွင်ႈငဝ်ၶွၶၼ်း (7) လီး

1. တေလိႈလိၵ်ႈလီးႈ ၵၢၶၼ်ၵဝ်းယၵ်ႉ ၵၢၶၼ်ၵဝ်းတူလျ်း။
[ပွင်,ဝျႈ ပေျးၵဝ်းတွင်းမီး လူမ်းၶဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်,ၵိုင်မျးလိုင် လွႆၵဝ်း ၵမ်,ပေျးမွႆ,သေ လၢင်ႈငဝ်လပ်းမျးယဝ်ႈ။ ၵွပ်ႈ

ၼၼ်တေလီ;လိ်ၵ်;လီၢ; တီ;မိၢတွင်းၵုဝ်း ၼိုၼ်း၃ူ့,ယၵ့် တူလျ်းၼွ်းတူဝ်ၵုဝ်း သေတီ;တီ; ထိ်ပ်းၵုဝ်းသေတီ;တီ; ၼၼ့်ယူ့,။ (ၵမ်,ၼၼ်) ဝ့်သတိသေ ၵၢၼ်,ၼိုင်; သွင်သၢမ်တော့,ထိုင်ပၢၵ်,။ (ၵမ်,ၼၼ်) ၵူ့ထွမ်းလူမ်း ၶဝ်;လူမ်းၵွၵ်, ၵၼ်ၵုဝ်းၵူတ်,ၶဝ်;ယၢဝ်း/ပွတ်းၼၼ့် တၢ့။ ၵ်တ်းၼၼ်သေ ပေးဝျ; တၢၼွၼ်းထိုၼ်;ပၢင်,၃ူ့, ပေးၼီထိုင် ၼိုၼ်းသွၵ်;ၵျတူလျ်း သဖျေးတြူး ၼွ်းတူဝ် ထဝ်;ဂဝ်, ၵၼ်တိ,တိ,သၢၼ်;သၢၼ်; ပ်ၼ်ပ်ၼ်လူ့.လူ့. ၼၼ့်တၢ့.]

2. ငမးလိ်ၵ်;လီၢ; တီ;မိၢတွင်းၵုဝ်းယူ့,သေတၢ့. သင်ဝျ; ထိုၼ်; လပ်းၼွၼ်းၼၼ့် ၵမ်,ပိ,ၵ်ၢၼီထိုင် တေလီ;ဝူၼ့် လိၵ်;လီၢး ၵၼ်ၵုဝ်းလီ;ဝ့်ၼၼ့်ၼီယဝ်;။ [ပွင်,ဝျ; မတ့် ထိုၵုဝ်းၼွ်းတူဝ်ၵမ်,လီ;ငလ; ထင်,လိ်ၵ်;လီၢ;၃ူ့, ဝူၼ့် လွင်;လိၵ်;လီၢး ၵၼ်ၵုဝ်းလီ;ဝ့်ၼၼ့်ယဝ်;။ ၵဝ်ထိုၵုဝ်း သေ ၶုၵ်းၶူၼ့်ပဂိတ်;၊ ဂျ,ထၢ့,ၵၼ်ၵုဝ်းလီ;ၼၼ့် ၼီ ယဝ်;။ ၵ်တ်းၼၼ်သေ ပေးဝျ; တၢၼွၼ်းထိုၼ်;ပၢင်, ၃ူ့,ပေးၼီထိုင် ၼိုၼ်းသွၵ်;ၵျတူလျ်း သဖျေးတြူး ၼွ်း တူဝ်ထဝ်;ဂဝ်, ၵၼ်တိ,တိ,သၢၼ်;သၢၼ်; ပ်ၼ်ပ်ၼ် လူ့. လူ့.ၼၼ့်တၢ့.]

3. ဝူၼ့်လွင်;လိၵ်;လီၢးလိၵ်;ထမ်းၼွ်းထိုသေတၢ့. သင်ဝျ; တၢ ၼွၼ်းပိ,ၵ်ၢၼီထိုင် ပဂိတ်;၊ ဂျ,ထၢ့, တြူးထိုဝ်းၼၼ့် တေလီ;ဝျ;ၵွၵ်,တီ; သူပ်းလွီးလွီးၼီယဝ်;။

4. သင်ဝႃႈ တႃႇၶူၼ်းပီ,ၼွၵ်ႈၼႆလိူင် ထိၼ်ႈလိၢၼ်းၼိုင်ႈၸတ့ တေလိႈတိုတ်ႇလၼ်မၢၼ်ၵူ(မွၵ်ႈၵူ)လဝ်ႈၵဝ်,၊ (ၵမ်,ၼၼ်)ၵဝ် မိုဝ်းလုပ်ႈၼေႈလုပ်ႈတႃႇ လုပ်ႈတူဝ်ၼိင်းလဝ်ႈၵဝ်, ၼႆယဝ်ႈ။
5. ထိၼ်ႈလိၢၼ်းၼိုင်ႈၸတ့ တေလိႈလုၵ်ႉသုၵ်ႈၼေႈ လၢင်ႉတႃႇသေ တူၺ်းၼေႈၽွၵ်ႉၼေႈမူင်းၼႆယဝ်ႈ။
6. ထိၼ်ႈလိၢၼ်းၼိုင်ႈၸတ့ တေလိႈၽုၺ်,ၽၵ်းတူ လိၼ်းလိၼ်း၊ ၽုၺ်,ၽွီးလိၼ်းလိၼ်းၼႆယဝ်ႈ။ တေလိႈသုၺ်,လွႆဝႃႈ ပိၼ်ၵၢင် ဝၼ်းၼႆယဝ်ႈ။
7. ထိၼ်ႈလိၢၼ်းၼိုင်ႈၸတ့ တေလိႈပိၼႆယဝ်ႈ။

(မိၢတွင်းၸမးၽွတ်ႈ ၵူၼ်ႉၵၢၼ်,လွတ်ႈ ပွတ်ႈသုၵ်ႈတူၺ်းလိၼ်းပိ လိၵ်ႉလိၢၼ်းၸၵႈၶူၼ်း တႃႇ,ၸပုၵ်ၼ်း မွၼ်းထမ်းမီးၼၼ်,ၼႆ)

ၼူးလိၢၼ်းယႃႇၽွၵ်ႈၶူၼ်း ၵၼ်ၽြေးၸၼဝ်ႇၸတ့ မီးလိၵ်ႉလိၢၼ်းၼၼ်, တီႈၼိူဝ်ၼ်ႇယဝ်ႈ။ သင်ဝႃႈ ပိယူ,ၵေႃႈ တိုၵ်ႉၼိုႈၶူၼ်းယူ,ၼႆၸတ့ လူဝ်,သိူဝ်,ၽေႈဝၢင်းမွၼ်သေ ၶူၼ်းၵူၺ်းယဝ်ႈ။ ၽွင်းမိူဝ်ႈၶူၼ်း တိုၼ်,မႃးၼၼ်ႇ ယႃႇ,ပေသိုပ်,ၶူၼ်းလေႈၼၼ်ႇၽေႈ။ တေလိႈလိုၼ်, လုၵ်ႉၼိုၼ်းသေ ၼဝ်ႈလွႆၵၢၼ်ၽြူးလဝ်ႈၵဝ်,ယူ,ယဝ်ႈ။

<u>လိၢၼ်းၶူၼ်းသေ ၵိတ်းၵၢၼ်ၽြူး</u>

လွင်ႈၶူၼ်းၵဝ်သေ ၵိတ်းၵၢၼ်ၽေ,ဝၼေ, ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႇ ဝိရိယမၼ်း ပိၼ်ထိူဝ်ႇသိ,ၸလႈ ဝိရိယၵိူင်းၵူၼ်ႈၼေ,သေ ၶူၼ်း လပ်းလိႈငၢႈငၢႈယဝ်ႈ။ ၵၼ်ၶူၼ်းသေ ၵဝ်ၵမ်,မထၢၼ်းၼႆႇၸတ့

သၢင်ႇထုၵ်ႇပုၼ်ႈတႃႇယေးၵီႇႁဝ်းၸဝ် မူဝ်ႈတေၸဝ်ႈၽႄႈၶွၼ်းၶႄၼ်ႉ ႁူလ်း။ လီးၶွၼ်းသေ ၵဝ်တြႃးၶႄႉ ၶွၼ်းသီႈၵိူင်းဝႃႇ,ၽႆႇ,ၸူ ၵဝ်တိၼ်ၽႆႇ,သိုႇတိုင်တိၼ်ၽႆႇ,ၸူ၊ ၵဝ်မိူဝ်းၼွၼ်သိုႇ တၢင်ႇ,ၶူဝ်ၼ ၽႆႇ,သိုႇ၊ ၵဝ်မိူဝ်းၼွၼ်ၸူ ပေႃးသွၵ်ႇ,သေ ၵဝ်ၽေႇ,မိူဝ်းဝၢင်းဝဵႇၵိမ်း ၵိမ်ႈၽႆႇ,ၸူႁဝ်း/ၵိမ်းမွၼ်ႁူဝ်ႁဝ်းၶႄၼ်ႇတႃႉ။ လီးၶႄႇႁွင်ႇဝူႈလီးသၢင်ႇ, သီႈ ၵေႇ,သၵျူႇ,ထူႇ,ၶွၼ်းၶႆယဝ်ႈ။ မုၼ်ၼမ်းၽြႃးၵျူႈ ၵိင်းၶင်ႇ,ၶႆ တႃႇ,သေႇ,ၶႆယဝ်ႈ။

ထိင်ႈလီးၶိုင်ႈၼတႃႉ ၶွၼ်းတၢၵ်ႇ,ႁႃ ၵဝ်မိူဝ်းႁဝ်း သွင်ၼွၼ် ဝဵႉသွင်ၽၢၵ်ႇ,ၼၢင်ႈသေ ၶွၼ်းၶႄၼ်ႉယဝ်ႈ။ လီးၶွၼ်းသွင်လီးၶႄႉ သၢင်ႇ,ထုၵ်ႇ,တႃႇ,တေၶွၼ်းသေ ႁိတ်းၵၢၼ်ၵမ်ႇ,မထၢၼ်း ဝိပသ်ႉသ ၶေႃႇ,ယူႇ,ယဝ်ႈ။ ၵဝ်လွႆႉႁဝ်း ထပ်းတီႈ လူမ်းၼဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်ႇ, (ၵမ်ႇ, ၶႄၼ်) ပိူၼ်ပ်ႈ (ၵမ်ႇ,ၶႄၼ်) ၼီႈမွမ်ႈ(ၵမ်ႇ,ၶႄၼ်) ၽေႇ,တိၼ် ၽေႇ, မိူဝ်းသေ ထိင်းလွႆႉတႃႉ။ ပေႃးဝူႈ ဝေႇ,တၶေႃႇ,ပေႃႇ,မႃး တီႈၵၢၼ် တူဝ်ႉၽေႈလူဝ်းၶႄၼ်ႉလိုင် လီးယၵ်ႉလီးတေႃႇ,သူႈမၼ်းၼတႃႉ မူၼ် ၶင်ႇ,လီးတိုၵ်းတုၵ်ႉၼဝေႇ,တၶေႃႇ, ၵၼ်ၼၶမေးတီႈၶူဝ်ၶႄၼ်ႉယဝ်ႈ။ ၶွၼ်းၵဝ်ၶႄႉ တီႈထိုဝ်တူဝ်ႉမၼ်းၶမ်ၼလႄႈ ပေးၵမ်ႇ,ၶွၼ်းလပ်း လိုင် ဝေႇ,တၶေႃႇ,မၼ်းၼ်ၼ်းလၢင်ႈၶမ်သေ တၢင်ႇ,ၵၢၼ်ယဝ်ႈ။ ၼတႃႇ, ၵဝ်ႁွၵ်းႁူဝ်၊ ႁွင်ႇ,ၵျူႈ၊ လင်၊ ၵိင်ႈ၊ ႁုမ်ႇ,၊ ၼ တေႃႇ,ထိုင် သူၼ်ႈတိၼ်ၶႄၼ်ႉ လၢင်ႈပိၼ်မႃး တုၵ်ႉၼဝေႇ,တၶေႃႇ,တင်းၶမ်ယဝ်ႈ။

လၢႆးၼွၼ်းသီႇလၢႆး

(1) ၼွၼ်းသီႈၵိင်းဝႆႇ,ၽႅဝ်ႇ,ၼူႈ ၵၢဝ်တိၼ်ၽႅဝ်ႇ,သိူဝ်ႉ တိင်တိၼ်ၽႅဝ်ႇ,ၼူႈ ႁႄၼွၼ်းၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ လၢႆးၼွၼ်းသၢင်ႇ,သီႈ ၼေႇ,သၸူႇ,ၸူႇ,ယဝ်ႈ။

(2) ၼွၼ်းဝႆႇ,ၽႅဝ်ႇ,သိူဝ်ႉၼႆႉ ႁွင်ႉဝႃႈ လၢႆးၼွၼ်းၽၢမ်ႇ,ပူၺ်ႈ ၸူႇ,မၸိုင်ႇ,ၼႆယဝ်ႈ။

(3) ၼွၼ်းတၢၵ်ႇ,ႁၢၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ လၢႆးၼွၼ်းပိတ်ႉတူႇ,ၼႆယဝ်ႈ။

(4) ၼွၼ်းၵူပ်ႇ,ပူပ်ႇ,ၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ လၢႆးၼွၼ်းသတ်းလႄႈ လၢႆး တူၵ်းငႄႈရိူဝ်းၼႆယဝ်ႈ။

ၸၢဝ်းယၢမ်းၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး

ၸၢဝ်းယၢမ်း ၵိတ်းၵၢၼ်တြႃး ပုၼ်ႈတူႇ,ယေႃးၵီႇ,ၵၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇ,ၸွႆႈၸွမ်းၼင်ႇ, ၵၼ်ၸြႃႇ,ၸဝ်မၵ်းၸၢၼ်းဝႃႈ တေလီႈမႃး ၼင်ႈၸၢဝ်းၼႆႉတေႃႇ,ၸၢဝ်းၼႆႉ လူဝ်းၼၼ်ႉၵူၺ်း။ *ၸတေႃႇ,ၵၢဝ် ၼွၼ်း တိုၼ်ႇ,လုၵ်ႉမႃး တေႃႇ,ထိုင်ၼွၼ်းလပ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၸၢဝ်းယၢမ်း ၵိတ်း ၵၢၼ် ဝိပႆႉသၼႃႇ,ၵမ်ႇ,မထၢၼ်း ယေႃးၵီႇ,ၸဝ်ယဝ်ႈ။* တီႈတူၵ်ႈ သုတ်းမၼ်း မုၼ်ၸမ်းပြႃးၵျႃးဝႆႉ တီႈၼင်ႈမၵျႃႇ,သတိပထၢၼ်, တွၼ်ႈ သမ်ႇ,ပၸလၺ်ႇ,လပပုၵ်ႉပၼၼ်ႉ "ၵုလ်ၸူၸ ပသ်သူဝ ၵမ်မေ သမ်ပ ၸလၺ်လၵၸိ ၵျႃတိ" မိူဝ်ႈၼီႈ မိူဝ်ႈယိူဝ်ႈငဝ်ႈ တေလီႈယၵ်ႉတြႃး ၼႆယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ၵၢၼ်တြႃးၼႆႉ ၵိတ်းလီႈႁူႈၸၢဝ်းၼႆ လူဝ်ႇ,ပွင်ႇ, လွင်ႈဝႆႉသေ လူဝ်ႇ,လီႈၵိတ်းၵပ်းၵပ်းတၢမ်းတၢမ်းၵၢၼ် ယူႇ,ပေပၼ်လွင်ႈ ၵိလေႇ,သူႇ, ၸဝ်ႈမႃးလိမ်ၼမ်ၼႆယဝ်ႈ။

တေလီꩻယိူင်ꩻခင်,ဂိုဝ်

ခင်,ဂိုဝ်လို့ဂိလေ,သျု, လေꩻဖြ တေꩻသ မေꩻဂှ်လိုဝ်ꩻခခ့် တေကာမ်,ၼဝ်ꩻမျꩻလိမ်လီꩻ ခ့်ꩻလို့ဂှ်ဝ်ꩻခဲ့ ဖွင်ꩻမိူဝ်ꩻဂှ်တ်ꩻ ၵၢခ်တြျꩻ ခခ့် လူဝ်,လီꩻမိꩻ သတိတျ,သေ,ယဝ်ꩻ။ လူဝ်,လီꩻမိꩻသတိတြျꩻ ယျ,ပေင့်ꩻလို့ဂှ်ဝ်ꩻ ဖဓေတ်,တူဝ်ဂှ်ဝ်ꩻခခ့်သေ ငွ်ꩻတခ်ꩻၼုဂ်ꩻၼွပ်ꩻတြျꩻ ကာခ်ပီ်ခ်မျꩻခ့်ꩻတူဝ်ဂှ်ဝ်ꩻခခ့် တျ,သေ,ယူ,။ လွင်ꩻဂို့ဂှ်တ်ꩻၵၢခ် တြျꩻဝိပသ့်သခ‌ေျ,ခဲ့ မခ်ꩻပီ်ခ်ပုခ်ꩻတျ, သုခ်,တူဝ်ထဝ်ꩻဂဝ်, ငွ်ꩻ ကွဂ်,ပူခ့်လွင်ꩻတုဂ့်ၼ ဂူတ်,ထဝ်ꩻပီ်ခ်တီၢ ၼိူဝ်ꩻၼိူဝ်ꩻယွ့်ꩻယွ့်ꩻ ခ့်ꩻ သံသရျ,ခဲ့ငလꩻ ဖွင်ꩻမိူဝ်ꩻၼဝ်ꩻလိုဝ်ꩻဝျꩻ မျꩻဂှ်တ်ꩻၵၢခ်တြျꩻယူ,ခဲ ခခ့် တေကာမ်,လီꩻၼၢခ့်။ လို့ၼၢခ့်ခခ့် ပီ်ခ်လို့ဂိလေ,သျု, ပိူင်ခိုင်ꩻသေ တေကာမ်,မိꩻဖွခ်ꩻလီသင်။ တေလီꩻဂို့ ပုခ်ꩻတျ, သုခ်,တူဝ်ထဝ်ꩻဂဝ်,ယူ,။ တၢင်ꩻဂို့ထဝ်ꩻဂဝ်, မိူဝ်ꩻပီ်ခ်ယေꩻဂိ,ဂှ်တ်ꩻ ၵၢခ်တြျꩻခခ့် တေလီꩻမိူခ်ခင်,ဂိ,ငမꩻငွမ်ꩻၼိ,ခဲယဝ်ꩻ။ ဂိ,ငမꩻ ငွမ်ꩻၼိ,ကာခ်ဝျꩻခဲ့ မခ်ꩻၼိ,ယဝ့်သေ ငွမ်ꩻပခ်ၼိ,မခ်ꩻ ဝခ်ꩻဝခ်ꩻ ၼိုခ်ꩻၼိုခ်ꩻယူ,။ ၼိင်,ဂှ်ဂိခ်ဂှ်ယ်မ့်ခခ့် မခ်ꩻတေꩻငတ့်မျꩻ ဂှ်ဂိခ် ငွ်ꩻကိမ်,သေ ၼိုခ်ꩻၼိုခ်ꩻဥုျ,ငွမ်ꩻၼိ, တိꩻဂှ်ၢင်ꩻမခ်ꩻခခ့်ဂမ်ꩻလီဝ် ယဝ်ꩻ။ ဂွပ်ꩻသင် မခ်ꩻၼိုခ်ꩻဥုျ,ငွမ်ꩻၼိ,မခ်ꩻဂမ်ꩻလီဝ် ပေꩻဝျꩻခဲလိုင် မခ်ꩻဂူဝ်ထၢတ်ꩻကုခ်,တိꩻၼိ,ခခ့် ဂတ်ꩻသေ ဂူဝ်ၼိ,မခ်ꩻကာမ်, တ်ဂ်,ပီ်ခ်တူဝ်ခခ့်ယဝ်ꩻ။

သင်ဝျꩻ ဂိ,ငမꩻတူဝ်**ခခ့်** ကာမ့်,ဂို့ꩻဥုျ,ငွမ်ꩻၼိ,မခ်ꩻသေ ဥုျ,တိꩻခိုင်ꩻ မျꩻတိꩻခိုင်,ယူ,ခဲလိုင်. ၼိ,မခ်ꩻခခ့် တေဂတ်ꩻဥုျ,၊ တေကာမ်,လီꩻထၢတ်ꩻကုခ်,သေ တေပီ်ခ်ၼိ,ဂှ်ၢင့်ဥုျ,ယူ,'ယဝ်ꩻ။ ဂူခ်ꩻ

ၵဵတ်းၶၢၼ်ၼႂ်းၶၼ်ႇၵေႃႈ တေႃႈမိူၼ်ၶၼ်ၶၼ်ၶင်ႉၵဝ်ႉ ၊ သင်ဝႃႈ ထၢတ်ႈ ၵုၼ်ႉၼႂ်းၶၼ်ႇ ၵဝ်းၵမ်ႉၵိူင်ႇမ်းပၼ်ၶဝ်လိူဝ် ထၢတ်ႈၵတ်းၵိလေႉ သၢႉၶၼ်ႇ တေၼဝ်ႈမၢႆးၼိူဝ်းၼိူဝ်းယွႆးယွႆးသေ ၵဝ်းၵေႃႈ တေပဵၼ် ၵူၼ်းၵၢင်ႇၼႂ်းၼၼ်ႉယူႉ။ ႁွပ်ႈၶဝ် ၶၼ်ႉၵိူဝ်ထၢတ်ႈၵုၼ်ႉၼႂ်းတေမီး ယူႉ ၵပ်းၵပ်းတၢမ်းတၢမ်းၵၼ်ၶၼ်ႇ လူဝ်ႉလီႈၼတ်းလွႆပၼ်ယူႉတၢႉ သေႉယဝ်ႈ။ မုၼ်ၼမ်းၽြေးၵေႃႈ ၵေႃးဝိုဝ်ႉ "ၽေဝိတၢ ၸၺူလီၵတၢ" လူဝ်ႉလီႈၵဵတ်း ၵပ်းၵပ်းတၢမ်းတၢမ်းၵၼ်ၶဝ်ယဝ်ႈ။ လွမ်းၶၼ်ႉ ၵိၵိ ယၢႉ ပုတ်ႈသီႉပိူင် ပီလုၵ်းၶၼ်ႈၶွၼ်းၶၼ်ႇ ၽွင်းမိူဝ်ႈတပ်းတတ်း လွႆဝႃႈ ၵဵတ်းၶၢၼ်ၼႂ်းၼၼ်ၶၼ်ႇ လူဝ်ႉလီႈၵဵတ်း ၶူႉလွမ်းၵူႈၵၢၼ် သိုပ်ႉလၢမ်းတၢမ်ၵၼ်ၶူႉ ယၢႉပေႃႇႈလွႆၼၢၼ်ႇ လွႆၵိလေႉသၢႉမၢႆးၼဝ်ႈ လိမ်ၶၼ်ႇ လီသေပိူၼ်ႈယူႉ။

ၵူၼ်းၵေႃႉၵၢၼ်ၼႆႈမေႃလုၺ်းၶမ်ႇၶၼ်ႇ မၼ်းၶူႉတူၺ်းၵဝ် လီႈမၼ်း လီႈလီႈလုၺ်းၶမ်ႇမၼ်း ၵူႉလီႈလုၺ်းၶမ်ႇသေတၢႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ တူဝ်မၼ်း ပီႉၽိုၵ်းလုၺ်းငလႄႈ မၼ်းတေပီႉမေႃလုၺ်း ၶမ်ႇ။ တၢႉတေမေႃလုၺ်းၶမ်ႇၶၼ်ႇ တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉ လူဝ်ႉလီႈ လူင်း လုၺ်းလၢမ်းတူၺ်း ၶွႆးၶမ်ႇၵွၼ်တၢင်းယဝ်ႈ။ ၵူၼ်းငတႉၽိုၵ်း လုၺ်းၶမ်ႇၶၼ်ႇ မိူဝ်ႈလဝ်ႉမၼ်း တေၵ်ၶၼ်ႇၶမ်ႇ တေလူမ်ၶမ်ႇ တေလုၺ်းယၢပ်ႉသေတၢႉ ဝၢႆးမၼ်းမၢႆး ပေႃးၽိုၵ်းၶူႉၽိုၵ်းၶူႉ တိၵ်း တိၵ်းၶဝ်လိူဝ် တေထိုင်တီႈမေႃလုၺ်းၶူႉလီလီယူႉ။ ပေႃးမေႃလုၺ်း ၶမ်ႇ လီလီယဝ်ႉၶဝ်လိူဝ် ၵမ်ႉၶူႉလုၺ်းၶမ်ႇ လဵၼ်ႈၶမ်ႇၵူႈဝၼ်း သေတၢႉ ၵူၼ်းၵေႃႉၶၼ်ႇ ၶူႉတူၵ်းၶမ်ႇမိူဝ်ႈလွႆသေၵမ်ႉဝႃႈ မၼ်းလုၺ်း ၶမ်ႇလီႈၵမ်းလဵဝ်သေ တေၵမ်ႉလူမ်ၶမ်ႇလီႈယဝ်ႈ။

ၵူၼ်းၶၼ်ၸတ်းလွင်ႈႁဵတ်းၵၢၼ် ဝိပႆသၼႃ,ၵမ်ႉမထၢၼ်းၼင်ႇၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈ ထဝ်ႈၵဝ်ႇ,ၸတ်းလွင်ႈၽိုၵ်းဝႆႉ ၵွင်ႈမေႃလီလီ ၵွင်ႈႁူႉလီလီယဝ်ႉထိုင် ထိုင်တီႈၵမ်းလိုၼ်းထဝ်ႈၵဝ်ႇ, လီႈထူပ်းတၢင်းတႃႇသေတႃႉ လွင်ႈထဝ်ႈ ၵဝ်ႇ, တေၶမ်ႉ,ဝၢင်ႉ,ပိူဝ်ႈႁူဝ်ၼမ်သင်၊ တေလွင်ႈထပ်းတြႃး ၶၼ်ထဝ်ႈ ၵဝ်ႇ, ႁူႉတီႈယၵ်ႉတီႈၶဝ်မၼ်းၼၼ်ႉသေ တေၶမ်ႉ,တူၵ်းတီႈႁိူဝ်ႇၼေႃႉ လီႈ။

ၽွၼ်းလီ လွင်ႈလီႈႁဵတ်း သတိပထၢၼ်ႉ

မုၼ်ၼမ်းပြႃးၸိူဝ်းသတိပထၢၼ်ႉ(4)ပိူင် ၼၼေပၼ်ယၢၼ်းၼဝ် ထဝ်ႈ၊ တိုၵ်းသူၼ်းၸွႆႈၼဝ်ထဝ်ႈၼတ်းလွင်ႈႁဵတ်းသတိပထၢၼ်ႉ,တြႃးသေ ၸိူဝ်းၼၼ, ၽွၼ်းလီသတိပထၢၼ်ႉ,တြႃးၼင်ႇ,ၼႆယဝ်ႈ။

ယၢၼ်းၼဝ်ၵူလ်ႇ ... ယၢၼ်းယေးၵီ,ၶၼ်ၼတ်းလွင်ႈ ႁဵတ်းၵၢၼ် သတိပထၢၼ်ႉ,တြႃး(4)ပိူင် လူင်ႉၼင်ႇ, ၶၼ်ၸိူဝ်းလၢတ်ႈၼၼ်မေး ၼၼ်ႉလိုင် ၼွင်းၼၢဝ်းယၢမ်း (7)ပီၼႆ ထၢင်ႈလီႈပွတ်ႈထိုင် ၶၢယၢတ်ႉ တၽူဝ်, ထၢတ်ႈၼႆႉၵမ်းလိူဝ်ယူႉ,ယဝ်ႈ။ ၶမ်ႉ,ၼၼ်ႉ ထၢင်ႈပွတ်ႈလီႈ ၶၼေႃ,ၵႃ,မိၽူဝ်, ၶၼ်တိုၵ်ႉၵိုတ်းၶုပႃ,တၢၼ်,ၼၼ်ႉယူႉ။ မီးလွင်ႈ ၼွႆႈလီႈၽွၼ်းလီ သွင်ပိူင်ၼႆႉ သေၶၼ်ၶၼ်သေ ၼတ်းလွင်ႈၶူႈ,တႃႉ ၼႆယဝ်ႈ။

ၶိုင်ပိုင်ႈၼိူဝ် ပႃ,ယမီ,ၺၢၼ်,တၢင်းၼတ်းလွင်ႈထဝ်ႈၵဝ်ႇ,သေ ပေႃး ၼတ်းလွင်ႈႁဵတ်း သတိပထၢၼ်ႉ,လိုင် ၶမ်ႉ,လွင်ႈ (7)ပီသေတႃႉ ၼွင်းၼၢဝ်း ယၢမ်း (6)ပီ၊ (5)ပီ၊ (4)ပီ၊ (3)ပီ၊ (2)ပီ၊ (1)ပီ ၶမ်ႉ,ၼၼ်ႉ

(7)လိူၼ်၊ (6)လိူၼ်၊ (5)လိူၼ်၊ (4)လိူၼ်၊ (3)လိူၼ်၊ (2)လိူၼ်၊ (1)လိူၼ် ၵမ်ႉၼၼ်ႉ (15)ဝၼ်း ၵမ်ႉၼၼ်ႉ (7)ဝၼ်းၼႆႉ ထၢင်ႈႁွတ်ႈထိုင် ၵရၺ်ႉတ်ႉတၽူဝ်, ထၢတ်ႈၼႆႉၵမ်းလဵဝ်ယူႇ။ ၵမ်ႉ,ၼၼ်ႉ ထၢင်ႈႁွတ်ႈလီႈ ၵၼႃႉ,ၵျ,မိၽူဝ်, ၵၼ်တိုၵ်ႉၵိုတ်းၵုပ်ႉ, ထၢၼ်ႉ,ၼၼ်ႉယူႇ။ မီးလွင်ႈ ၼွႆႈလီႈၽႂ်းလီ သွင်ပိူင်ၼႆႉ သေၵၼ် ၵၼ်သေ ၶတ်းလႆႈႁူႉ,တႃႇ ၼႆယဝ်ႈ။

ၵၼ်မၵ်းမၼ်ႈၼၶၢဝ်းယၢမ်းဝႃႈ (7)ပီ တေႃႇ,(7)ဝၼ်းၼႆ ၼၼ်ႉ ယိူင်းၵၢၼ်းပုၼ်ႈတႃႇ, ႁူၼ်းလၢၼ်ႉ,ပၢၼ်ၵၢင်သေ ၵႃးဝႆႉ ယဝ်ႈ။ ၵေႃႉၵၼ်မီးလၢၼ်ႉ,ၽိုၼ်းၽိၢၼ်ၼၼ်ႉၼတႃႉ လီႈသွၼ်ႁဵၼ်းၵဝ်ၼူး လၢႆး ၵၢင်ၼွင်သေ ၶတ်းလႆႈႁူႉ,ၵေႃး ထိုင်တၢမ်းၶမ်ႈမႃး ထၢင်ႈလီႈတြႃး ယူႇ။ လီႈသွၼ်ႁဵၼ်းၵဝ်ၼူးလၢႆးၵၢင်ၶမ်ႈသေ ၶတ်းလႆႈႁူႉ,ၵေႃး ထိုင် ၵၢင်ၼွင်မႃး ထၢင်ႈလီႈတြႃးယူႇ,ၼႆ ထဝ်ႈၵတ်ႉထၵထႃႇ,ၶဝ် သၢင်ႇ,လတ်ႈ ဝႆႉယူႇ။ ပေႃးၵဝ်ႁူမ်းၵတ်ႉထၵထႃႇ,ၶဝ်ဝႃႈလိုင် ၵေႃႉၵၼ်ၶတ်းလႆႈ (7)ပီသေ ပီ,လီႈတြႃးၼၼ်ႉ သၢင်သိုပ်ႇ,ၶတ်းလႆႈလိူဝ်ထဵတ်းပီႁူႉ,ထိုင် ထၢင်ႈလီႈတြႃးယူႇ,ၼႆ ထုၵ်ႉ,လီတွင်းမၢၼ်ႇ,ၼႆယူႇ။

ၼွၼ်းလီ လွင်ႈလီႈၵိတ်းၵၢၼ် သတိပတ္ထၢၼ်, ဝိပႆႉသၼႃႇ, ၵမ်ႉ,မထၢၼ်းၼႆႉ ၽိုၵ်ႁိတ်းၵေႃႈ မၼ်းတိုၼ်းလီႈႁၼ် ထၢတ်ႈၼႆႉၵမ်း လဵဝ်ယူႇ။ ႁူၼ်းၵၼ်ႁိတ်းၵၢၼ် ဝိပႆႉသၼႃႇ,ၵမ်ႉ,မထၢၼ်းၼၼ်ႉ ထိုၼ်ၼိုင်ႈ ထဝ်ႈၵဝ်,တေလီႈၼိုၼ်းၵၢမ်း တူဝ်လႆႈထဝ်ႈၵဝ်,ၵွၼ် တၢင်းယူႇ။ ၵႃႈႁွၼ်,တွၼ်းၵွၼ် လႆႈႁဝ်းၵၼ်ႁဝ်းၵမ်ႉ,တွၼ်ႉထိုင်း လီႈမၼ်းၼၼ်ႉ ဝႃးသေ ယၢမ်ႈႁိတ်းၵၢၼ်ဝိပႆႉသၼႃႇ, ၵမ်ႉ,မ

ထါခ်းလိုင် ၡူ့ၡခ်လုံလဝ်ႏဂဝ်,ဂမ်းလိဝ်သေ မေ့ထိင်းလုံလဝ်ႏ ဂဝ်,မျးဂမ်းလိဝ်ယဝ်ႏ။ ပီခ်လုံတေ့ၤသမျးသေတ့ၢ သတိတြုးခခေ့် ပျးမျးလွမ်းၮေ့,လင်ဂမ်းလိဝ်ငလႏ ထုဂ်,လီၮိတ်းဂေ့ႏ ကမ်,သူႏလ့ႏ လီႏၮိတ်းယဝ်ႏ။ ပုခ်ႏတ့, ဂူခ်းမိးလူမ်းမ့ဂ်,ၡူဝ်လုံနိုခ်ႏ၊ ဂူခ်း ပီခ်လူိတ်ႏနိုခ်ႏ(လူိတ်ႏလူိဝ်)ခဝ်ခဲ့ သတိပထါခ်,ဝိပသ့်သခ‌ေ့, ဂမ်,မထါခ်းတြုးခဲ့ ပီခ်ယ့ႏယ့လီပုခ်ႏတ့,ခဝ်ငတ့ငတ့။ "ဂမ်ႏ ၸွင်ႏဂို့လေ,ဝ့ႏ ပေ့းၵိတ်းဂါခ်ဝိပသ့်သခ‌ေ့, ဂမ်,မထါခ်းခဲလိုင် ဂျေ့ၤဂ့,ကခ်ပီခ်ဝို့ခ်ုးတူဝ်ဂေ့ႏ ထါင်ႏၵါကူိဝ်ႏ" ခဲယဝ်ႏ။ ငါမ်း ခေ့ႏခဲ့ ကမ်,ၮိတ်းခင်,ဂဝ်,။

<u>ဝိပသ့်သခ‌ေ့, ဂမ်,မထါခ်းခဲ့ ဂျေ့ၤဂ့,တါင်းပီခ်ဂေ့ႏ ယ့လီႏယူ,</u>

တိႏငတ့မခ်း ဂါခ်ဝိပသ့်သခ‌ေ့,ဂမ်,မထါခ်းခဲ့ မခ်းပီခ် ဂါခ်ကခ်မိးခမ့်ဂတ့် မွတ်,ပိတ်ႏလီႏတါင်းၮိတ်းလူင် ၵးခ် ၮိတ်းမျး တင်းသံ,သဂျ,ခခေ့်ယဝ်ႏ။ မခ်းပီခ် ဂါခ်တိပ်းခါတ်, ပိတ်ႏဝူတ်ႏ(ဝတ်ႏ)တင်းလူင်ယဝ်ႏ။ ဂွပ်ႏခဲ ဂူခ်းကခ်မိးယေ့းဂ့, တါင်းပီခ်ခခေ့် ပေ့းခဝ်မျးၵိတ်းဂါခ်တြုးခဲ တေလီႏဝ့ႏ ဝူတ်ႏ ဝခ်းလင်ခဝ် ပေ,ငူ,ဂမ်ႏၸွင်ႏငလႏ ဂျေ့ၤဂ့,ခဝ်ဂေ့ႏ သ့,ငူ,ခဲ ယဝ်ႏ။ ဂူလ့်းဂ့ႏ ဂူခ်းကခ်မိးဂျေ့ၤဂ့,တါင်းပီခ်ခခေ့် ၸွင်းမူိဝ်ႏ ငတ,ၵိတ်းဂါခ်တြုးခဲ့ ဂျေ့ၤဂ့,တါင်းပီခ်ခဝ်ခခေ့် နိုခ်းဂိုင့်ဂါင့် ထါင်ႏပီခ်ၵိင်းမျးဂေ့ႏ ဂို့ထါင်ႏမိးယဝ်ႏ။ ပေ့းပီခ်ခခ်လိုင် လူဝ်,လီႏၡူ့ဝို့ဝ့ႏ ဂါခ်တြုးငလႏ ဂျေ့ၤဂ့,ၡဝ်းမိခ်ႏဂခ်ခဲယဝ်ႏ။ မခ်းမူခ်ခင်, မေ့ယါခဝ်ပခ်ယ့ႏယ့တိႏဂူခ်းပီခ်သေ ဂျေ့ၤဂ့,

မၢင်,မိ်ဝ်းနဲ့ ပေးဝုꩻယုꩻယုထုဂ်,မန်းနဲ မှူဝ်ꩻငတ,မန်း မန်း ဂၢပ်ꩻနွိꩻနိုန်းနရေ,မုးလိူဝ်ဂဝ်,ဝို့ယူ,။ ဂူလ်ꩻဂုꩻ ပေးသိုပ်,ဂိန်ယုꩻယု ဍူ,တိဂ်းတိဂ်းလိုင် ရေူးဂု,နဒေန့် နိုန်းဂ့ၢဍူ,ယဝ်ꩻ။ မူနဲနဒေန် နင်,ဂဝ်,ယဝ်ꩻ ပေးဝုꩻ ယေးဂီ, ဂၢန်မီးရေူးဂု,တၢင်းပိ်န် မုးဂ့်တ်းဂၢန်တြုးသေ ရေူးဂု,ဂဝ်,ဂ့ဝ်း ထုႉမုး နရေ,မုးနဲလိုင် ယုမ်,ယမ်ဝုꩻ "ဂၢန်တြုးငလꩻ ရေူးဂု,တၢင်းပိ်န်ဂဝ် မ်န်ꩻဂန် ယဝ့်" နဲသေ လူဝ်,သိုပ်,ဂ့်တ်းဂၢန်တြုးဍူ, ယူ,ယဝ်ꩻ။ ဂူန်း ဂၢန်မီးရေူးဂု,နဒေန့် လူဝ်,လီꩻမီးဝိဂိုယ ယွ့်,လိူဝ်သေပူန်ꩻယူ,နဲ လူဝ်,လီꩻတွင်းဝို့ယဝ်ꩻ။

လိုဝ်းဂၢန်မုးနတ်းလွ့်ဂ့်တ်းဂၢန်တြုးသေ ရေူးဂု, ဂိန်,သု,၊ ဂၢင်ꩻလိ်ပ်း၊ လွတ်,ဂ့ူဝ်လွ့်ဂ်ပ်ꩻ၊ လိူတ်ꩻလိူဝ်၊ လိူတ်ꩻယွမ်း၊ မီးလူမ်း ဂ့ူဝ့်လိူဝ်းနဲ့ ဂ့ၢန်ꩻန်းဍူ,ဂေꩻ မီးတင်းနမေ်ယူ,။ ပေးတူလ်းနွ့်း ဓေးလင်,ဂသုတ်ꩻနဒေန့်လိုင် ဂွပ်ꩻပူဝ်ꩻဂ့်တ်းဍွ်ꩻဖေးလင်,(7)ပူင် ဗ်မ်ထူန်ꩻနွ့်းတူဝ်ငလꩻ ရေူးဂု,တၢင်းပိ်န် ဂၢန်ပိ်န်ဝို့တမ်ꩻတီꩻ မုနန်နမ်းပြေး၊ လဝ်ꩻမဂ့ု,မွဂ့်ဂလၢန်,၊ လဝ်ꩻမဂ့ု,ဂသ့်သပဓဝ်လဝ်ꩻ နဒေန့် ဂ့ၢလိုန်ꩻန်းဍူ,ယူ,ယဝ်ꩻ။

ဓေးလင်,(7)ပူင် ဂ့်တ်းဂ့ူဝ်ဂ်ဝ်,လူး သတိပထၢန်,

ယေးဂီ,ဂေႉနိုင်ꩻ ဖွင်းမှူဝ်ꩻဂ့်တ်းဂၢန် သတိပထၢန်,တြုး သေပူင်ပူင်သေ ဂၢဝ်သတိမန်းယဂ့်တြုးနွ့်းတူဝ်ယူ,နဒေန့် ပိ်န် "သတိသမ်,ဓေးလင်," ယဝ်ꩻ။ ဖွင်းမှူဝ်ꩻဝို့သတိသေ ယဂ့်တူလ်း တြုးယူ,လိုင် လၢန်,ဂၢန်ဂ့ူႉဂ့န်သဖေးတြုး ဂမ်,မန်ꩻဂမ်,

ၵိုမ်း ပဵၼ်ပဵၼ်လူႉလူႉ ၶဵတ်းၶဵတ်းသၢၼ်ႈသၢၼ်ႈ ပွင်ႉလဵင်ႈ ၵၢၼ်ဢိလွတ်ႇလ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၢၼ်ၶႅတ်ႇတယူႉ,ၶၼ်ႇ ပဵၼ်"ထမ်ႉမဝိၸယ သမ်ႉမေႃးလင်ႉ,"ယဝ်ႈ။ ၵမ်ႉလိုဝ်ႈၵမ်ႉသဝ်းသေ သိုပ်ႉမီးဝိရိယ ၼတ်းလွင်ယူႉ,တိၵ်းတိၵ်းၶၼ်ႇ ပဵၼ်"ဝိရိယသမ်ႉမေႃးလင်ႉ,"ယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈ မီးသတိ၊ ၺၢၼ်ႉလႄႈဝိရိယ သိုပ်ႉၼတ်းလွင်သိုပ်ႉ,ၵၼ်လႄႈ ႁၼ်သၽေႃးတြႃးပဵၼ်ပဵၼ်လူႉလူႉ လွတ်ႉ,လွၼ်ႇတင်းတူဝ်သေ လွင် သိုဝ်းမႃးလႄႈ ပဵၼ်"ပီႉတိသမ်ႉမေႃးလင်ႉ,"ယဝ်ႈ။ ဝႃးသေ ပဵၼ် ပီႉတိသမ်ႉမေႃးလင်ႉ,ယဝ်ႇ တီႈတူဝ်လွင်သွင်ပိုင် ၵၢင်းယၢၼ်ၵိလေႉ,သႃႉ သေ ၵတ်းယဵၼ်တီႈတူဝ်လွင်လႄႈ ပဵၼ် "ပသ်ႇသတ်ႇထိသမ်ႉမေႃး လင်ႉ," ယဝ်ႈ။ ပေႃးဝႃႈ ပဵၼ်ပီႉတိသမ်ႉမေႃးလင်ႉလႄႈ ပသ်ႇသတ်ႇထိ သမ်ႉမေႃးလင်ႉ,လိုင် လွင်ႁဝ်းၶၼ်ႇ ၶိမ်ႇဝႆႇတီႈၵႃႉ,ႁူင်ႉတြႃး ၵၢၼ် ယၵ်ႇၶၼ်ႇႁူလ်းလႄႈ ပဵၼ်"သမ်ႉမႃႉထိသမ်ႉမေႃးလင်ႉ,"ယဝ်ႈ။ ပေႃးဝႃႈ ပဵၼ်သမ်ႉမႃႉထိသမ်ႉမေႃးလင်ႉ,လိုင် သတိတြႃးလႄႈ ၵၢၼ် လပ်းလွမ်းႁွမ်းၽေမၼ်းလိုဝ်းၶၼ်ႇ ၵမ်ႉၼိင်ႈၵမ်ႉယၢၼ်း ၵမ်ႉလိုႇ ၵမ်ႉႁိူင်ႈတၢင်းလွႆသေ ယူႉမၼ်ႈၶိမ်ႇဝႆႇၶွႆးၵၢင်လႄႈ ပဵၼ်"ဢုပဵၵ်ႇ ၶႃႉ,သမ်ႉမေႃးလင်ႉ,"ယဝ်ႈ။ ၶၢႆႇပဵၼ် ေပႃးလင်ႉ,(7)ပိုင်ၵပ်းၵႃႈ, သတိပထၢၼ်,ၶၼ်ႇယဝ်ႈ။ ၵၢၼ်ၶျႃးၵႃႉ,တၢင်းပဵၼ် တမ်ႈတီႈမုၼ် ၼမ်းၽြႃး၊ လဝ်ႈမႁႃႉ,မွၵ်ႇၵလၢၼ်,၊ လဝ်ႈမႁႃႉ,ၵသ်ႇသပၼဝ်လဝ်ႈ ႁႃႈ ၼၼ်းၶၼ်ႇ ယွၼ်ႇပိုဝ်ႈ ၼဝ်လဝ်ႈ ထွမ်ႉငၼ်းတြႃးပေႃးလင်ႉ,သေ ၵဝ်တြႃးလိုဝ်းၶၼ်ႇ သွႆႉ,လွင်ၼဝ်လဝ်ႈ၊ ႁိတ်းၸွႆႈပေႃးလင်ႉ,တြႃး(7)ပိုင် မႃးမီးၶွႆးတူဝ်လွင်ၼဝ်လဝ်ႈလႄႈ ၶျႃးၵႃႉ,တၢင်းပဵၼ်ၼဝ်လဝ်ႈ လင်ႉ,ႁႃႈ ၼၼ်းယဝ်ႈ။

တႃႉတေႃၵ်ႈၵျႃးၵႃႉ တၢင်းပၼ်ၵွႃၶဝ်ႇ လီးၵၢဝ်တြႃးယၢၼ်ႇ
မီးသၢမ်ပိူင်

1. ထွမ်ႉတြႃး (ထွမ်ႉမုၼ်လဝ်ႈၵျႃး ၵမ်ႇမဝႃႉ၊ ပရိတ်ႈ)
2. ၼုၵ်ႉၼူၼ်ႇဝူၼ်ႇၼွပ်ႈ ၵုင်ႉရတၶေႃႉသၢမ်လဝ်ႈ (ၸုတ်ႇထႃႉ, ၶၼုသ်ႇသတိ၊ ထမ်ႉမႃႉၶၼုသ်ႇတိ၊ သင်ႉၼႃႉၶၼုသ်ႇသတိ)
3. ၵ်တ်းၸွင်ႈ ၿေႃးလင်ႉ,(7)ပိူင် ပၼ်မႃးမီးမႃး ၶွင်းတူဝ်လဝ်ႈ ၵဝ်ႉ။

ၼွႃႈတိုၵ်းသူၼ်း

ၵၢၼ်သင်သေၵမ်ႉဝႃႈ လူဝ်ႉလီႈၽိုၵ်းဝွႇၵွၼ်တၢင်းယဝ်ႈ။ ပေႃး ၽိုၵ်းလိုမ်ႇဝွႇၼႆလိုင် ၵၢၼ်သင်သေၵမ်ႉဝႃႈ ပေႃးထူပ်းတူဝ်မႃးၼႆ လင်ႉတေၵမ်ႉၸုင်သေ ၵ်တ်းလီႈငၢႈငၢႈ ထိုင်တီႈငၢႈငၢႈၶၼ်ႇယဝ်ႈ။ ၵၢၼ်ဝိပႆႇသၶေႃႉတြႃး ၵၼ်ဝႃႈၼွႇၵႃႈ မၼ်းပၼ်ၵၢၼ်ၽိုၵ်း ၵၼ်ၼိုင်ႈယဝ်ႈ။ ပေႃးတေလၢတ်ႈသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈၼႆလိုင် တေလီႈဝႃႈ ၵၢၼ်ဝိပႆႇသၶေႃႉတြႃးၼွႇ ပၼ် *"ၵၢၼ်ၽိုၵ်းတႃႇ"* ၼႆၵႃႈ တေႃႈတေ ၵမ်ႉၽိတ်း။ ၵူၼ်းႁဝ်းၼွႇ ၽူႈလွႆၽွႆၵႃႈ တေႃႈတေၵမ်ႉလွတ်ႈ လီႈတၢင်းတႃႇ။ ၵမ်ႉလႅဝ်းၸလႈၶေႃၼ်း ႁူႉတေထူပ်းယူႉၵူႈၵေႃႉ။

ၽူႈၵၼ်မီးတြႃးတႅမ်ထူၼ်ႈ မူၼ်လိူင်ႇၶင်, မုၼ်ၼမ်းၽြႃး၊ ပလ်ႇလေႉၵၸုတ်ႇထႃႉ၊ ရႁၢၼ်းတႃႉၼဝ်လဝ်ႈၶၼ်ႇၸတေႃႇ ၼဝ်လဝ်ႈ ၵမ်ႉၵူဝ်တႃႇ။ ႁွပ်ႈသင်ၸလႈ ၼဝ်ၵမ်ႉၵူဝ်တႃႇပေႃးၼႆလိုင် ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၼဝ်လဝ်ႈမီးတြႃးၶၼ်ႇယဝ်ႈ။ ၵူၼ်းႁဝ်းၶၼ်ႇၸတေႃႇ ယွၼ်ႇပိူဝ်ႈ ၵမ်ႉမီး တြႃး၊ ၵမ်ႉမီးတြႃးတႅမ်ထူၼ်ႈၸလႈ ၵူဝ်တႃႇႁင်းၽွင်ႁင်းမၼ်းယူႉ။

ႁူဝ်သေတႃႇ တၢင်းတီႈၵၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ သမ်ႉတေၵမ်ႉလွတ်ႈလီႈ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵမ်ႉလွတ်ႈလီႈလႄႈ ဝၼ်းၼိုင်ႈလဵဝ်ႇလဵဝ်ႇ တေလီႈထူပ်းယူႉ ၵမ်ႉၵျၢင်ႈ။ တၢင်းတီႈ ၵၼ်ၵဝ်းတေလီႈထူပ်းယူႉၵမ်ႉၵျၢင်ႇၼၼ်ႇ မိူဝ်ႈၵဝ်းပီႉႁူႉထူပ်းမၼ်းၼၼ်ႇ ၵဝ်းလူဝ်ႉလီႈ ၽိုၵ်းထူပ်းမၼ်းဝႆႇ ယဝ်ႈ။

ၵၼ်တႃႉ တေၽိုၵ်းထူပ်းတၢင်းတီႈၼၼ်ႇ ပဵၼ်ၵၼ်ၵၼ်လိုၵ်ႉ ပေႃးဝႆႈၼႆလိူင် လိူဝ်သေ ၵၼ်ဝိပႆႇသၼႃႉ ၵမ်ႉမထၢၼ်းၼၼ်ႇ ၵမ်ႉမီးၵၼ်လိုၵ်ႉယဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ၽွင်းမိူဝ်ႈတၢင်းတီႈ ပီႉတၼ်းမႃးထိုင် ၼၼ်ႇ လူဝ်ႉလီႈၵွၼ်ၵၼ်ၽိုၵ်းၾိုတ်း ၵၼ်ဝိပႆႇသၼႃႉ ၵမ်ႉမ ထၢၼ်းယူႉ။

ၵေႃႉၵၼ်ၵမ်ႉမီး လွင်ႈၽိုၵ်းၾိုတ်း ၵၼ်ဝိပႆႇသၼႃႉ ၵမ်ႉမ ထၢၼ်းတိမ်ထူၼ်ႈဝႆႉၼၼ်ႇ တေၵမ်ႉမေႃၸဝ်ႈပွႆးတိုၵ်း မရၼ်ၼုၼ်တီႈ သေ တေသုမ်းၵၼ်ႇႁူႉယူႉ။ *ၵေႃႉၵၼ်မီး လွင်ႈၽိုၵ်းၾိုတ်းၵၼ် ဝိပႆႇသၼႃႉ ၵမ်ႉမထၢၼ်းဝႆႉၼၼ်ႇ တေမေႃၸဝ်ႈပွႆးတိုၵ်း မရၼ် ၼုၼ်တီႈသေ တေၵွင်ႉပေႇႁူႉယူႉ။*

ၵွႆႈလိဵဝ်းၵွင်ႉပေႇပွႆးတိုၵ်းၼုၼ်တီႈ ၵၼ်ၵမ်ႉၼိုၼ်းမီးမိူဝ်ႈသုမ်း ထိင်ႈသေပွၵ်ႈၼၼ်ႇသေၵမ်း။

လဝ်ႈသုၼမ်း (တၢင်ႇယၢၼ်း)

တၵ်ႇၵသီႉလ မၵျႃႉထမ်ႉမျႃႉလၵိယ M.A (Buddhism) Thesis

28072000

လိၢ်းၶင်ႈသေ ၺိတ်းဂၢၶ်တြုး